ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΜΑΞΙΜΟΥ

ΜΟΝΑΧΟΥ, ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΧΡΙΣΤΟΝ
τ̃ θεȣ̃ ἡμῶν σωτηρίȣ Πάσχα, τὸ διαγραφὲν κανόνιον ἑρμηνεύουσα.

S. MAXIMI

MONACHI, ET MARTYRIS

BREVIS ENARRATIO CHRISTIANI PASCHATIS,
qua deſcripti laterculi ratio declaratur.

DIONYSIO PETAVIO INTERPRETE.

Illuſtri, ac laudum genere omni celebrando Patricio Petro, Maximus humilis Monachus.

1. CUm te cœleſti, ac divinæ ſapientiæ innutritum in omni eſſe vita meminerim, præclare, & à Deo conſervande Domine: ac divinitus communicata illa facultate præditum, quæ cœleſti prudentia, & virtute fœcunda, ad honeſta quæque cogitanda, faciendáque perducit. quorum fundamentum religioſa fides eſt, rectéque ſentiens: quæ ſolam eorum quæ aſpectabilia non ſunt, velut divina quodammodo gratia jam aſpectabilium, etiam antequam patefacta ſint, oſtenſionem per ſpem exhibet iis, qui, quod tu facis, adventum Verbi continua ad ipſum, nec interrupta progreſſione præſtolantur, ac ſuſtinent: ſtatui apud me, cùm aliis veſtris; tum hoc ſingulari demiſſionis ad me veſtræ facto, ac merito confiſus, laterculum quemdam auguſta religione plenum deſcribere; & ad vos laude ac prædicatione omni ſuperiores mittere. In quo primùm jejuniorum continetur ingreſſus. tum ſolenne Reſurrectionis Dominicæ. item aliud feſtum, quod olim celebre; nunc obſcurum apud nos, & ignobile; ut qui nihil ex eo ad celebrandum aſſumimus; neque curamus omninò; decimam intelligo ſeptimi menſis Judaici: per quam ſemel quotannis, ex præſcripto legis, in Sancta Sanctorum introibat Pontifex. qua die præterea Zachariæ de Joanne magno præcurſore, ac præcone veritatis editum eſt oraculum. qua de cauſſa, ut hoc genus eruditionis harum rerum ſtudioſis aſpergerem, non dubitavi hoc etiam ſolenne laterculo complecti meo: imo feci hoc eò libentiùs, quòd ex eo cognovi faciliùs inveniri illa poſſe, quæ ad inquirendum Jejuniorum caput; ac Reſurrectionis feſtum; ipſámque adeo menſis ſeptimi decimam diem pertinere videntur. Ad hujus porrò laterculi deſcriptionem perbrevem ejus expoſitionem adjeci, quæ ſic habet.

Τῷ πανευφήμῳ Πατρικίῳ κυρίῳ Πέτρῳ Μάξιμος ταπεινὸς μονάζων.

ΕΠΕΙΔΗ' σε, πανεύφημε καὶ θεοφρούρητε δέσποτα, βίῳ τροφίμῳ, καὶ συμβίωσιν τ̃ ἀνωτάτω πεπιστευμένον σοφίαν ἐπίσταμαι, * καθ' ἣν ἀεὶ φρονεῖν θεῖα, καὶ ἀρετῇ γόνιμον τινά τε περὶ τὸ νοεῖν τὰ καλὰ καὶ πράττειν θεόσδοτον ἕξιν, καὶ δύναμιν, ἧς βάσις ἡ εὐσεβὴς, καὶ ὀρθόδοξος πίστις καθέστηκε· μόνη ὑποφαίνουσα δι' ἐλπίδος τ̃ τ̃ ἀοράτων, ὡς ὁρατῶν ἤδη πως κατὰ τὴν χάριν γεγενημένων, πρὸ τῆς ἐκφάνσεως ἀποκάλυψιν, τοῖς κατά σε τὴν τ̃ λόγȣ παρουσίαν διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀνεπιστρόφου πορείας ἐκδεχομένοις ἀεὶ, καὶ προσμένουσι, συνιδὼν τοῖς τε ἄλλοις ὑμῶν, καὶ μὴν δὴ τῷ ὑπὲρ τὰ ὅλα μεγίστῳ τ̃ συγκαταβάσεως κατορθώματι θαῤῥήσας τε ἅμα, καὶ προθυμηθεὶς, κανόνιόν τι διαγράψαι σεμνὸν, καὶ ἀποστεῖλαι τοῖς πανευφήμοις, καὶ ὑπερευφήμοις ὑμῖν· τήν τε τ̃ ἁγίων νηστειῶν εἴσοδον ἐμπεριειληφὸς· καὶ τ̃ τῆς ἱερᾶς ἀναστάσεως ἑορτήν· καὶ πρὸς ταύταις τ̃ τὸ παλαιὸν ἐπίσημον, νῦν δ̃ καθ' ἡμᾶς ἄσημον ἑορτὴν· ὡς μηδὲν ὅλως ἐν αὐτῇ πλέον ἡμῖν, ἢ τὸ πλημμελὲς συνιέναι· δεκάτην δ̃ καθ' Ἑβραίους ἑβδόμου μηνός. καθ' ἣν ἅπαξ δ̃ ἐνιαυτῷ κατὰ νόμον εἰσῄει τ̃ εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἴσοδον ὁ ἀρχιερεὺς. ὡς ἣν καὶ τῷ Ζαχαρίᾳ γέγονεν ὁ χρηματισμὸς περὶ Ἰωάννȣ τ̃ μεγάλȣ τῆς ἀληθείας προδρόμȣ, καὶ κήρυκος. διὸ μάλιστα καὶ ταύτην ἐπισημήνασθαι, φιλομαθείας χάριν τ̃ φιλολόγων, οὐκ ἀπώκνησα· μᾶλλον δὲ προεθυμήθην. ῥᾷδιον ἐντεῦθεν εἰδὼς * ἐσομένην τὴν περὶ ἑκάστου τῶν ἔν τε τῇ * προκειμένῃ, καὶ ἀναστασίμῳ, καὶ αὐτῇ τῇ δεκάτῃ δ̃ ἑβδόμου μηνὸς * ζητουμένων ὑμῖν τὴν κατάληψιν. πεποίημαι δὲ μετὰ τῆς τȣ̃ λεχθέντος κανονίου διαγραφῆς, καὶ σύντομον αὐτῆς τὴν ἐξήγησιν, ἔχουσαν οὕτως.

Margin notes: σ. · * f. ἐξ ἧς, niſi verba quæpiam deſint. · * f. ἐσομένην. · * f. νηστείᾳ. · * f. ζητηθῆν.

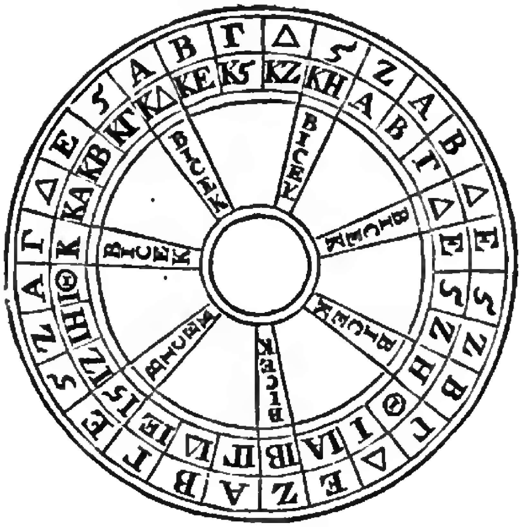

Α	Β	Γ	Δ	Ε	ς		Ζ	ς	Ε	Δ	Γ	Β	Α
Ἡμέραι ἐμβόλ.	Σελήνης ἔτη	Ἐπακταί	Μῆνες Ῥωμαίων	Πασχαλίων	Προσθεταί		Προσθεταί	Πασχαλίων	Μῆνες Ῥωμαίων	Προσθεταί	Πασχαλίων	Μῆνες Ῥωμαίων	Σελήνης ἔτη
Ἐμβόλ.	ΙΘ	ΚΖ	Φεβρ.	Η	Δ			Β	Ἀπριλ.	ς	ΚΕ	Σεπτ.	Α
	Α	Θ	Ἰανν.	ΚΗ	Α		Δ	ΚΕ	Μαρτ.	ς	ΙΑ	Σεπτ.	Β
	Β	Κ	Φεβρ.	Ις	Α			ΙΓ	Ἀπριλ.	Α	Γ	Ὀκτω.	Γ
Ἐμβόλ.	Γ	Λ	Φεβρ.	Ε	Α			Ε	Ἀπριλ.	ς	ΚΒ	Σεπτ.	Δ
	Δ	ΙΒ	Ἰανν.	ΚΒ	Α		Α	ΚΒ	Μαρτ.	ς	ΙΑ	Σεπτ.	Ε
	Ε	ΚΓ	Φεβρ.	ΙΓ	Δ			Ι	Ἀπριλ.	ς	Δ	Σεπτ.	ς
Ἐμβόλ.	ς	Δ	Φεβρ.	Ε	Δ		Α	Λ	Μαρτ.	ς	ΙΘ	Σεπτ.	Ζ
	Ζ	ΙΒ	Φεβρ.	ΚΑ	Δ			ΙΗ	Ἀπριλ.	Α	Η	Ὀκτω.	Η
Ἐμβόλ.	Η	Κς	Φεβρ.	Ι	Α			Ζ	Ἀπριλ.	ς	ΚΖ	Σεπτ.	Θ
	Θ	Ζ	Ἰανν	Λ	Α		Δ	ΚΖ	Μαρτ.	ς	Ις	Σεπτ.	Ι
	Ι	ΙΗ	Φεβρ.	ΙΗ	Α			ΙΕ	Ἀπριλ.	Α	Ε	Ὀκτω.	ΙΑ
Ἐμβόλ.	ΙΑ	ΚΘ	Φεβρ.	Ζ	Α			Α	Ἀπριλ.	ς	ΚΔ	Σεπτ.	ΙΒ
	ΙΒ	Ι	Ἰανν.	ΚΖ	Α		Δ	ΚΔ	Μαρτ.	ς	ΙΓ	Σεπτ.	ΙΓ
	ΙΓ	ΚΑ	Φεβρ.	ΙΕ	Δ			ΙΒ	Ἀπριλ.	Α	Β	Ὀκτω.	ΙΔ
Ἐμβόλ.	ΙΔ	Β	Φεβρ.	Δ	Δ			Α	Ἀπριλ.	ς	ΚΑ	Σεπτ.	ΙΕ
	ΙΕ	ΙΓ	Ἰανν.	ΚΔ	Α		Δ	ΚΑ	Μαρτ.	ς	Ι	Σεπτ.	Ις
	Ις	ΚΔ	Φεβρ.	ΙΒ	Δ			Θ	Ἀπριλ.	ς	ΚΘ	Σεπτ.	ΙΖ
Ἐμβόλ.	ΙΖ	Ε	Φεβρ.	Α	Δ		Δ	ΚΘ	Μαρτ.	ς	ΙΗ	Σεπτ.	ΙΗ
	ΙΗ	Ις	Φεβρ.	Κ	Α			ΙΖ	Ἀπριλ.	Α	Ζ	Ὀκτω.	ΙΘ

Cujuſmodi ſit laterculum, & quæ vis ſit illius.

II. PRopoſiti Canonis expoſitio ad hunc modum ſe habet. Eſt ille diviſus trifariam. Continet enim introitum ſacrorum jejuniorum; quartamdecimam primi menſis ſecundùm Hebræos; hoc eſt Niſan: in quam Paſcha illorum incidit: nec non decimam ſeptimi menſis; videlicet Tiſri: qua ſummus Sacerdos olim Sancta Sanctorum adibat. Porrò Introitus ſacrorum jejuniorum notatio ad ſiniſtram partem Canonis deſcripta eſt. Quartadecima verò primi menſis Judaici ad dextram, prope inſcriptam in medio rotam. Poſt hanc ſtatim ad dextram magis accedit illa, quam diximus, decima dies ſeptimi menſis: adeo ut nihil à ſiniſtra præter jejuniorum introitum deſcriptum habeatur: à dextra verò parte utrumque ſit, quartadecima nimirùm primi menſis, & decima ſeptimi. Totius autem deſcriptionis illius vis eſt ejuſmodi.

Τί τὸ κανόνιον, καὶ τί περιέχει ἡ τούτου δύναμις.

Ἡ τῶδε τοῦ προκειμένου ὑφήγησις τοῦ κανονίου, τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. τριπλοῦν τοῦτο καθέστηκεν, ὡς περιέχον ἐν ἑαυτῷ τήν τε τῆς ἁγίας περιεισβάσεως νηστειῶν, καὶ τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην τοῦ κατ' Ἑβραίους πρώτου μηνός, λέγω δὴ τοῦ Νισάν. εἰς ἣν τὸ κατ' αὐτοὺς Πάσχα τελεῖται. καὶ τὴν δεκάτην τοῦ ἑβδόμου μηνός, ἤγουν τοῦ Θισρί. καθ' ἣν ὁ ἀρχιερεὺς τὸ παλαιὸν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἰσῄει. καὶ ἔστι τῆς μὲν περιεισβάσεως τῶν ἁγίων νηστειῶν ἡ σημείωσις, ἐξ εὐωνύμων τοῦ αὐτοῦ κανονίου διαγεγραμμένη. ἡ δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη τοῦ κατ' Ἑβραίους πρώτου μηνός, ἐκ δεξιῶν συνεγγὺς τοῦ κατὰ μέσον ἐγγεγραμμένου τροχοῦ. μετὰ δὲ ταύτην εὐθὺς δεξιώτερος ἡ λεχθεῖσα δεκάτη τοῦ ἑβδόμου μηνός. ὡς εἶναι μόνην ἐξ ἀριστερῶν τὴν τῆς περιεισβάσεως διαγραφήν. ἐκ δεξιῶν δὲ ἀμφοτέρων, τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης φημὶ τοῦ πρώτου μηνός, καὶ τῆς δεκάτης τοῦ ἑβδόμου μηνός. τῆς δὲ διαγεγραμμένης ἐν ὅλοις ἡ δύναμις αὕτη καθέστηκεν. β'.

Quid ſibi velit tabella ad ſiniſtram inſcripta.

III. IN ſiniſtro laterculo, ejúſque primo verſu in directum deſcendente ſeptem ſunt embolimi menſes. In ſecundo verſu, XIX lunares anni; initio à nonodecimo facto. unde ad primum, ſecundum, ac ceteros ordine progreſſus deſinit in octavumdecimum. Tertio verſu lunarium annorum Epactæ continentur. Quarto, Romani menſes duo, Januarius, & Februarius. Quintus menſium quotas exhibet, in quas Carniſprivii feſtum incidit. Sextus verſus addititios dies, ſive regulares continet ſerico ſcriptas. Hæc ad ſiniſtram habentur.

Τίς ἡ ἐξ εὐωνύμων διαγραφή.

Ἐν μὲν τῷ εὐωνύμῳ κανονίῳ, ἐν πρώτῳ στίχῳ αὐτοῦ, ὀρθῶν καθιέμενοι οἱ ἑπτὰ ἐμβόλιμοι μῆνές εἰσιν. ἐν δὲ τῷ β' στίχῳ τὰ ιθ' τῆς σελήνης ἔτη, ἀπὸ ιθ' τὴν ἀρχὴν ἔχοντα· καὶ οὕτως διὰ πρώτου, καὶ δευτέρου, καὶ τῶν καθ' ἑξῆς, εἰς τὸ ὀκτωκαιδέκατον λήγοντα. ἐν τρίτῳ στίχῳ, αἱ τῶν τῆς σελήνης ἐτῶν ἐπακταί· ἐν τετάρτῳ στίχῳ, οἱ Ῥωμαϊκοὶ μῆνες, Ἰαννουάριος, καὶ Φεβρουάριος. ἐν πέμπτῳ στίχῳ, αἱ ποσαῖαι αὐτῶν τῶν μηνῶν. εἰς ἃς συμβαίνει γίνεσθαι τὴν ἀποκρεώσιμον ἑορτήν. ἐν ἕκτῳ στίχῳ, αἱ προσθεταὶ ἡμέραι, διὰ σηρικοῦ γεγραμμέναι, καὶ ταῦτα μὲν ἐξ εὐωνύμων. γ'.

Quid ad dextram rotæ partem ſita tabula ſignificet.

IV. DExtræ tabulæ primus verſus novemdecim, ut dixi, annus lunæ complectitur, qui à primo per ſecundum, tertium, ac reliquos ordine procedunt, atque in decimumnonum deſinunt. Secundus verſus Romanos menſes habet Septembrem, & Octobrem. In tertio dies ſunt menſium, in quas Hebraici menſis ſeptimi decima quotannis incurrit. In quarto regulares ſerico ſcripti. In quinto Romani menſes Martius, & Aprilis. In ſexto eorumdem menſium dies, quibus primi menſis Hebraici quartadecima quotannis tribuitur. Septimus denique verſus addititios dies, ſive regulares rurſus oſtendit ſerico deſcriptos. Hæc ad dextram inſcripta tabula complectitur.

Τίς ἡ ἐκ δεξιῶν διαγραφή.

Ἐκ δεξιῶν δὲ ἐν πρώτῳ στίχῳ, τὰ προειρημένα ιθ' τῆς σελήνης ἔτη, ἀπὸ πρώτου καθ' εἱρμὸν ἀρχόμενα, καὶ διὰ τοῦ δευτέρου, καὶ τρίτου, καὶ τῶν καθ' ἑξῆς, εἰς τὸ ιθ' λήγοντα. ἐν δευτέρῳ στίχῳ, οἱ Ῥωμαϊκοὶ μῆνες, Σεπτέμβριος, καὶ Ὀκτώβριος. ἐν τρίτῳ στίχῳ, αἱ τούτων τῶν μηνῶν ποσαῖαι, εἰς ἃς πίπτει τοῦ ἑβδόμου κατ' Ἑβραίους μηνὸς ἡ δεκάτη κατ' ἔτος ἕκαστον. ἐν τετάρτῳ στίχῳ, αἱ προσθεταὶ ἡμέραι, διὰ σηρικοῦ γεγραμμέναι. ἐν πέμπτῳ στίχῳ, οἱ Ῥωμαϊκοὶ μῆνες, Μάρτιος, καὶ Ἀπρίλιος. ἐν ἕκτῳ στίχῳ, αἱ τούτων ποσαῖαι, καθ' ἃς γίνεται τοῦ πρώτου κατ' Ἑβραίους μηνὸς ἡ τεσσαρεσκαιδεκάτη κατ' ἔτος ἕκαστον. ἐν ἑβδόμῳ στίχῳ, αἱ προσθεταὶ πάλιν ἡμέραι διαγεγραμμέναι ἀπὸ σηρικοῦ. ταῦτα καὶ ἐν τοῖς δεξιοῖς. δ'.

Quid in medio deſcripta rota contineat.

V. MEdia tabellarum tota Soli tribuitur. Hujus in interiore area ſeptem biſextiles ſunt, quinto quoque anno poſiti. Poſt biſextiles in primo verſu, ſive circulo, anni Solis XXVIII, primus, ſecundus, & ita deinceps uſque ad viceſimum octavum explicantur. Secundus verſus, ſive circulus octo & viginti annorum epactas præbet, prout anno cuique congruunt. Hæc de media rota.

Τίς ἡ τοῦ μέσου τροχοῦ διαγραφή.

Ὁ δὲ τούτων μέσος τροχὸς τοῦ ἡλίου καθέστηκεν, ἔνδον μὲν ἑαυτοῦ τὰ ἑπτὰ βίσεκτα κατὰ διαστολὴν ἀπὸ τετάρτου εἰς τέταρτον ἔτος κείμενα. μετὰ δὲ τὰ βίσεκτα, εὐθὺς κατὰ τὸν πρῶτον στίχον, ἤγουν κύκλον, τὰ κη' τοῦ ἡλίου ἔτη, ἀπὸ πρώτου καθ' εἱρμόν, καὶ δευτέρου, μέχρι τοῦ κη' διαγεγραμμένα. κατὰ τὸν δεύτερον στίχον καὶ κύκλον, τὰς αὐτῶν τῶν κη' ἐτῶν ἐπακτάς, ἐφ' ἑκάστου ἔτους τὰς προσφόρους ἀναλόγως ἐπιγεγραμμένας. ταῦτα καὶ περὶ τοῦ μέσου τροχοῦ. ε'.

Cur ab anno Lunæ XIX, non à primo tabella ſiniſtra ducat initium.

VI. CUr autem non à primo initium habeant anni lunares ad ſiniſtram inſcripti, ſed à nonodecimo; ac deinde primus, ſecundus, & reliqui ſubjiciantur, cauſſa eſt ejuſmodi. Caput jejuniorum in penultimo menſe, hoc eſt undecimo labentis anni perpetuò contingit: uti Paſchale feſtum in primo ſuccedentis. Quare cùm duos annos occupent ſacri jejuniorum dies; vel potiùs à duobus ipſi comprehendantur; ita ut initium illorum ab anno currente lunæ pendeat; finis autem ab eo, qui proximè ſequitur: neceſſe eſt ut jejuniorum initium ex anno decimonono metiamur, quando ſalutare Paſcha anno lunæ primo celebratur. Sic ex anno primo jejuniorum caput dirigitur, quoties feſtum Reſurrectionis in ſecundum incidit. & ex ſecundo, cùm in tertium cadit. & ab hoc rurſus, quando in quartum incurrit. atque ita porrò. Ad hunc modum ſe habet lunarium ad ſiniſtram annorum deſcriptio.

*Τίς * ἡ ἀπὸ ιθ' τῆς σελήνης ἔτους, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ πρώτου ἐν τῷ εὐωνύμῳ διαγράμματι.* * Deeſt αἰτία.

Ἡ δὲ αἰτία, καθ' ἣν οὐκ ἀπὸ πρώτου ἔτους ἡ ἐγγραφὴ τῶν τῆς σελήνης ἐτῶν ἐξ εὐωνύμων ἐστίχθη, ἀλλὰ ἀπὸ ιθ', καὶ οὕτως πρώτου, καὶ δευτέρου, καὶ τῶν καθ' ἑξῆς, αὕτη ἐστίν. ἡ περιείσβασις ἐν τῷ προτελευταίῳ μηνί, τουτέστιν ἐνδεκάτῳ τοῦ ἐνεστῶτος γίνεται ἔτους ἀεί· καθάπερ καὶ ἡ Πασχάλιος ἑορτὴ ἐν τῷ πρώτῳ τοῦ εἰσιέναι μέλλοντος. ἐπειδὴ οὖν τὰ δύο μεταλαβοῦσιν ἔτη αἱ ἅγιαι τῶν νηστειῶν ἡμέραι, μᾶλλον δὲ πρὸς αὐτῶν αὗται συλλαμβάνονται. * καὶ τὸ μὲν τῆς εἰσόδου ἀρχὴν ἠρτημένην τοῦ ἐνεστῶτος τῆς σελήνης ἔτους· τὸ δὲ τέλος αὖθις τοῦ εἰσιέναι μέλλοντος· ἀνάγκη ποιοῦντας, ἀπὸ ἐννεακαιδεκάτου κανονίζεσθαι ἔτους τὴν ἀρχὴν τῶν νηστειῶν, ὅτε τὸ σωτήριον Πάσχα ἐν πρώτῳ τῆς σελήνης ἔτει ἐπιτελεῖται. οὕτω δὲ καὶ ἀπὸ πρώτου τὴν περιείσβασιν πάλιν, ὅτε ἡ ἀναστάσιμος ἑορτὴ ἐν β' γίνεται. καὶ ἀπὸ β', ὅτε ἐν τῷ τρίτῳ· καὶ ἀπὸ τούτου, ὅτε ἐν τετάρτῳ. καὶ ἁπλῶς μέχρι τέλους. οὗτος οὖν ὁ τῆς διαγραφῆς λόγος τῶν τῆς σελήνης ἐξ εὐωνύμων ἐτῶν. ϛ'.

* [illegible]

Τίνος

by Google

Τίνες οἱ ἐμβόλιμοι, καὶ τίνες αἱ ἐπακταὶ τῆς σελήνης.

ζ. ΟΙ δὲ ἑπτὰ ἐμβόλιμοι μῆνες ἐκ τῶν λεγομένων ἐπακτῶν τῆς σελήνης ἀθροίζονται κατὰ διετίαν, ἢ τριετίαν ἀριθμὸν λ΄ ἡμερῶν ἐκπληροῦντες. αἱ δὲ ἐπακταὶ διὰ τὴν ἔκλειψιν δίδονται τοῦ τῆς σελήνης ἔτους πρὸς τὸ ἡλιακὸν ἔτος. ἐπειδὴ τὸ μὲν ἡλιακόν, τξε΄ καθέστηκεν ἡμερῶν. τὸ δὲ τῆς σελήνης, τνδ΄. ὅθεν καὶ τὸν οἰκεῖον μῆνα κθ΄ ἡμίσεος ἡμερῶν κέκτηται. πᾶν δὲ σελήνης ἔτος δεχόμενον ἕνα τῶν ἐμβολίμων μηνῶν, δεκατριῶν γίνεται πάντως, πρὸς τῶν δυοκαίδεκα τοῦτον φερωνύμως ἐμβαλλόμενον ἔχει. ὡς εὑρίσκεσθαι λοιπὸν μὴ μόνον τνδ΄ ἡμερῶν κατὰ τὰ λοιπὰ τῆς σελήνης ἔτη, ἀλλὰ τπδ΄, τῇ προσθήκῃ τοῦ ἐμβολίμου μηνὸς λ΄ ἡμερῶν.

Quænam ſint embolimi, & quæ lunares epactæ.

VII. SEptem menſes intercalares ex iis, quas epactas lunæ dicimus, colliguntur poſt duos annos, vel tres, quando ad tricenarium dierum numerum perveniunt. Epactæ porrò ex defectu lunaris anni ad Solarem oriuntur. Nam Solaris diebus conſtat CCCLXV. lunaris CCCLIV. Unde proprium menſem habet dierum XXIX, ac ſemiſſis. At annus lunæ quilibet uno aliquo de intercalaribus ſeptenis præditus, tredecim omninò menſes habet. adeo ut ad duodenos ultimus iſte pro eo, ac nominatur, intercalaris accedat. propterea non ſolùm dies colligat CCCLIV, uti ceteri lunares anni: ſed CCCLXXXIV, tricenûm dierum menſe inſuper addito.

Περὶ τῶν ἐξ εὐωνύμων τοῦ κανονίου τεταγμένων Ἑβραϊκῶν μηνῶν, καὶ τῆς αὐτῶν ποσότητος. τίνες τέ εἰσι, καὶ διὰ τί διάφοροι.

η. ΕΝτεῦθεν οὖν καὶ προτελευταῖον μῆνα τὸν πρὸς τῷ τέλει, οὐ τὸν ἑνδέκατον, ἀλλὰ τὸν δωδέκατον τὸ πᾶν τῆς σελήνης κέκτηται ἔτος· ἐξ οὗ προσηκόντως καὶ ἡ παρείσβασις τῶν ἁγίων νηστειῶν κανονίζεται, δι᾽ αὐτὴν τοῦ μηνὸς τὴν περιουσίαν, κωλύουσα τὴν ἀπὸ ἑνδεκάτου γίνεσθαι μηνὸς παρατήρησιν. ὡς μή τι πλείους, ἢ ὧν ὑπάρχουσι κατὰ τὸν ἀριθμόν, τὰς αὐτῶν ἡμέρας ψηφίζεσθαι, καὶ τούτων διαμαρτεῖν τοὺς ψηφίζοντας. τετήρηται δὲ καθ᾽ ἑκάτερον μῆνα, τὸν ἑνδέκατον λέγω, καὶ τὸν δωδέκατον, ἐν τῷ εὐωνύμῳ τοῦ κανονίου, οὐχ ἡ αὐτὴ ποσότης κατὰ τὴν τῶν Ῥωμαίων διαγραφήν (ὥσπερ ἐπὶ μιᾶς)* καὶ ὅλοις τοῖς ἔτεσιν ἐν τῷ δεξιῷ τὴν ιδ΄ σεσημειωμένην ὁρῶμεν ὑπάρχουσαν, ἀλλ᾽ ἄλλη, καὶ ἄλλη. οἷον εἰς μὲν τὸν ια΄ παρ᾽ Ἑβραίοις Σαβὰτ λεγόμενον, ἡ τούτου ἑπτακαιδεκάτη. ἐν ἐκείνοις μέν τοι τοῖς ἔτεσι τοῖς οὐκ ἔχουσι τὸν ἐμβόλιμον. εἰς δὲ τὸν δωδέκατον, Ἄδαρ προσαγορευόμενον, ἡ τούτου ὀκτωκαιδεκάτη, ἐν τούτοις δηλονότι τοῖς τὸν ἐμβόλιμον ἔχουσι· καὶ τοῦτο γε κατὰ λόγον. ἐπειδὴ γὰρ κθ΄ καὶ λ΄ ἡμερῶν παρ᾽ ἑκάτερον μῆνα τῶν δυοκαίδεκα τῆς σελήνης ψηφίζομεν, πρὸς τὸ μὴ τέμνειν ἡμέρας διὰ τοῦ ἀνὰ κθ΄ ἡμίσεος τούτους ψηφίζειν. συμβαίνει γὰρ οὕτω τάς τε τνδ΄ ἡμέρας ἁπλῶς ἀριθμεῖσθαι κατὰ πᾶν ἔτος τῆς σελήνης· καὶ μηδὲ μίας συμβαίνειν ἡμέρας διαίρεσιν. ὡς ἐντεῦθεν λοιπὸν εὑρίσκεσθαι, διὰ τὴν τακτὴν ἐκ πρώτου μηνὸς ἀκολουθίαν καὶ τάξιν, τὸν μὲν ια΄, ἡμερῶν κθ΄· τὸν δὲ δωδέκατον, λ΄ ἡμερῶν. προσηκόντως οὖν ἐν μὲν τοῖς οὐκ ἔχουσι τὸν ἐμβόλιμον, τὸν ια΄, καὶ τὴν τούτου ιζ΄ ἐκανονίσαμεν. ἀπὸ γὰρ ταύτης μέχρι τῆς τοῦ κατ᾽ Ἑβραίους πρώτου μηνὸς ιδ΄ τοῦ εἰσιέναι μέλλοντος ἔτους, ἰσάριθμοι τῶν ἁγίων νηστειῶν αἱ ἡμέραι τυγχάνουσι, τουτέστι νζ΄. ποσοῦνται γὰρ αἱ τῶν η΄ ἑβδομάδων προδήλως εἰσίν. οἷον αἱ ὑπόλοιποι ιγ΄ αὐτοῦ τοῦ ια΄ μηνός. ὅσπερ κθ΄, καθὼς ἔφην, ἔτος ψηφίζεται. καὶ αἱ τοῦ δωδεκάτου λ΄, καὶ αἱ τοῦ πρώτου μηνὸς ιδ΄. δῆλον δὲ ὡς ιγ΄, καὶ λ΄, καὶ ιδ΄, ἡμέρας νζ΄ ποιοῦσιν. ἐν δὲ τοῖς ἔχουσι τὸν ἐμβόλιμον ἔτεσι, τὸν δωδέκατον ἐπηγάγομεν, καὶ τὴν αὐτοῦ ὀκτωκαιδεκάτην. ἐκ ταύτης γὰρ μέχρι τῆς τοῦ πρώτου μηνὸς ιδ΄ αἱ νζ΄ πάλιν ἀθροίζονται. οἷον αἱ αὐτοῦ τοῦ ιβ΄ ὑπόλοιποι ιγ΄, διὰ τὸ λ΄ ἡμερῶν τοῦτον ψηφίζεσθαι. καὶ τοῦ ἐμβολίμου, ἤγουν τρισκαιδεκάτου, λ΄. τοσαύτας γὰρ πᾶς ἐμβόλιμος κέκτηται. καὶ αἱ τοῦ πρώτου μηνὸς ιδ΄. ὅθεν ἐπὶ τοῦ τελευταίου, ἤγουν τοῦ ιθ΄ ἔτους, καὶ τὴν ις΄ τοῦ κατ᾽ αὐτὸν ια΄ μηνὸς ἐσημειωσάμεθα. διὰ τὸ δωδέκατον αὐτοῦ μῆνα, κθ΄ μόνον ψηφίζομεν ἡμερῶν, ὥσπερ οὖν κἀκεῖνον τὸν ια΄· τὴν δὲ αἰτίαν προϊόντες δηλώσομεν. εὐλόγως οὖν διὰ ταῦτα, καὶ τὴν μετάστασιν ἴσην ἐπιτηροῦμεν ἐπὶ τούτων τῶν δεδηλωμένων μηνῶν. ἤγουν τῶν αὐτῶν ποσοτήτων, τῆς παρεισβάσεως χάριν. ἐν τῷ εὐωνύμῳ τοῦ κανονίου, τῆς ἐπὶ τῆς ιδ΄ τοῦ πρώτου μηνὸς γινομένης ἡμῖν, ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ αὐτοῦ κανονίου, τῆς ἀναστάσεως ἕνεκεν, ἀπὸ τῆς Κυριακῆς καὶ δευτέρας, καὶ τῶν καθ᾽ ἑξῆς ἡμερῶν, εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἁγίαν κυριακὴν μεταβαίνοντες. ταῦτα καὶ περὶ τούτων εἰπόντες, ἐπανακτέον ἡμῖν τὸν λόγον εἰς τὴν τῶν τῆς σελήνης ἐτῶν ἀπακρίβωσιν.

* ἴσ. ἐν ἄλλῳ

De Hebræis menſibus, qui ad ſiniſtram Canonis partem obſervati ſunt, & ipſorum quoto die, cujuſmodi ſint, & quare diverſi.

VIII. HInc igitur penultimus lunaris illius anni menſis non undecimus eſt, ſed duodecimus. à quo ſanctorum jejuniorum introitum jure metimur, ob exceſſum menſis unius, qui ab undecimo illorum obſervationem progredi vetat: ut ne plures numero, quàm revera ſint, dies illis imputentur: unde calculum ſubducentibus error obrepat. Ceterùm in utroque menſe, undecimo, inquam, & duodecimo, ad ſiniſtrum latus canonis non eadem quota dies adſcribitur è regione Romanorum menſium: quemadmodum in dextra parte uni menſi per annos omnes decimamquartam attributam cernimus: ſed alia, atque alia. Velut in undecimo menſe, quem Hebræi Sabat nominant, decimaſeptima dies adnotatur iis annis, qui embolimo carent. in duodecimo verò, qui ab illis vocatur Adar, octavadecima in annis embolimo præditis. Quod quidem rationi conſentaneum eſt. Cùm enim duodenos lunæ menſes alternis viginti novem, & triginta dierum putemus, ne dies partiri neceſſe ſit, ſi viginti novem, ac dimidium ſingulis imputemus. (Sic enim accidit, ut in quolibet anno lunari trecentos & quinquaginta quatuor dies integrè numeremus, ſine ulla diei fractione. quo fit ut, ex inſtituto menſium ordine, ac ſucceſſione, poſt primum deinceps undecimus dies habeat novem & viginti, duodecimus verò triginta.) cùm hæc, inquam, ſic habeant; meritò in annis ſimplicibus undecimum menſem, ejúſque XVII diem ad canonem adnotavimus. Nam ab hoc die uſque ad decimumquartum primi menſis Judaici in anno conſequenti, totidem, quot ſanctis jejuniis attributi ſunt, intercedunt dies; nempe LVII. Tot enim ex hebdomadibus octo conſiunt. Sunt autem hi dies XIII ex undecimo menſe reſidui; qui, ut dictum eſt, novem & viginti colligit. tum duodecimi menſis XXX; ac primi denique, XIV. Colliguntur ex XIII, & XXX, & XIV, perſpicuè dies LVII. At in annis embolimæis duodecimum menſem, ejúſque diem octavumdecimum adhibuimus. Ab hoc enim uſque ad decimumquartum menſis primi, colliguntur iidem LVII dies. nimirum ex duodecimi menſis reſiduis XIII, quoniam ille triginta dies habet: & ex embolimi, ſive tertiidecimi, XXX. totidem enim embolimus quivis obtinet. ac demum ex menſis primi diebus XIV. Ob hanc cauſam in anno poſtremo, qui eſt decimuſnonus, menſis undecimi XVI diem adſcripſimus. quoniam duodecimum illius menſem dierum, non ampliùs novem ac viginti conſtituimus, ut & undecimum. cujus rei in conſequentibus ratio reddetur. Quocirca jure in iis, quos dixi, menſibus, ac quotis eorum diebus, propter Introitum jejuniorum, eamdem alternationem in ſiniſtro latere canonis obſervamus, quam in dextro ad decimamquartam primi menſis adhibemus, propter feſtum Reſurrectionis; ubi à Dominica, & ſecunda feria, ceteriſque deinceps ad ſanctam Dominicam ſequentem tranſitum facimus. Sed de iis hactenus. nunc ad annorum lunarium rationem accuratiùs explicandam convertenda eſt oratio.

Περὶ διαστολῆς τῶν τῆς σελήνης ἐτῶν, καὶ ὁμάδος τῶν ἡμερῶν.

θ. ΕἸσὶν οὖν τὰ ὅλα τῆς σελήνης ἔτη, καθὼς ἐρρέθη, ιθ΄. ζ΄ μὲν τὰ τοὺς ἰσαρίθμους ἐμβολίμους ἔχοντα μῆνας, ἤγουν τὰ ἀπὸ τπδ΄ ἡμερῶν· ιβ΄ δὲ τὰ λεγόμενα κοινά. τουτέστι τὰ ἀπὸ τνδ΄. αἱ δὲ πᾶσαι τῶν αὐτῶν ιθ΄ τῆς σελήνης

Explicantur anni Lunares, & ſumma dierum.

IX. ANni lunares univerſè ſunt novemdecim, ut dictum eſt. Quorum ſeptem, intercalares menſes accipiunt, iidémque diebus conſtant CCCLXXXIV. duodecim verò communes appellantur; qui ſcilicet dies habent CCCLIV. Por-

rò

rò dies omnes ex XIX annis lunaribus collecti; adhibitis nimirum intercalaribus menſibus; dierum numerum exæquant, qui ex XIX annis Solaribus exiſtit, quorum ſinguli CCCLXV diebus conſtant. Nam propterea ſeptem embolimi menſes annis lunaribus accedunt, ut hi numero dierum cum Solaribus annis paria faciant: ac non 6726 ſolos dies habeant, ſed 6935. Totidem enim novemdecim annis Solaribus imputantur. adeo ut ne unus quidem in toto decemnovennali cyclo dies redundet.

Qua ratione ſuperfluus in embolimis menſibus dies, & quoto anno eximatur.

X. NAm tametſi ſeptem lunæ menſes adjiciantur, hoc eſt CCX dies; ob ſingulorum illius annorum ab Solaribus defectum; cùm undecim iſti dies nonniſi CCIX conficiant; decimus nonus annus uno die mutilatur; ac CCCLIII conſtat: ut ſuperfluum ex embolimis menſibus conſumat diem. Quippe annus iſte à IV die Aprilis incipiens in XXII Martii deſinit. Quo fit ut & menſes embolimi plenum dierum numerum retineant; & totius enneadecaëteridis Cyclus ne uno quidem die Solares annos novemdecim excedat.

Quòd etiam illi, qui lunares annos quinquies, & ſexies multiplicant, ſuperfluum diem eximant, etſi id alio in anno faciant.

XI. UNde illi quoque, qui annos lunæ quinquies, ſexiéſque multiplicant, cùm eamdem diem & ipſi computent; iidem tamen in anno, qui eorum calculo undecimus eſt; quem nos quartumdecimum putamus; ſuperfluum ex embolimis menſibus diem exemptilem habent. Etenim CCCLIII dumtaxat dierum undecimus ille ſtatuitur annus. Qui à triceſimo primo die Decembris iniens, ejuſdem menſis decimooctavo terminatur. Id autem ex eo conſtat, quòd annus illorum duodecimus quartamdecimam in Calendas Januarii habeat ex eorum calculo. unde conſequens eſt Neomeniam in XIX. Decembris incidere.

Qua de cauſſa lunares annos quinquies multiplicent; & quomodo in eodem calculo aberrent. tum cur annalis eorum computus à noſtro diſcrepet.

XII. EXemptilem porrò diem iſtum ad hunc modum inculcare ſtudent. Cum enim tricenorum dierum lunarem conſtituant menſem; ac pro unoquoque die ſexageſimam unam particulam ſumant, & colligant; viſum eſt ipſis & pro illo die, qui undecimo quoque anno minuitur, quinque per annos ſingulos ſexageſimas conflare: ut duodecimo demum anno collecto uno die, in hujus primum illius anni poſtremum diem trajiciant; quem XIX Decembris eſſe jam diximus; qui idem unius anni finis eſt, & principium alterius, ex ementita illa computatione, ac methodo, non tamen ex rei veritate. Qui enim dies una facere duas, aut duorum inſtar habere poſſit? Hoc ſanè non ſolùm impoſſibile eſt, ſed etiam ſtolidum. Hinc igitur lunaris illorum calculus aberrat, quem ob imperfectam quinque ſexageſimarum acceſſionem accuratè conſequi nequeunt. Nam quòd tricenarios lunæ menſes inſtituunt, quatenùs pro quolibet die unam, uti dictum eſt, ſexageſimam colligunt; ideò nullam redundantiam affert, neque totidem dierum menſem illius efficit; quoniam dierum ſummâ per tricenarium numerum diviſâ, dimidiatus ille dies è ſexageſimis adveniens exhauritur; neque plures quàm XXIX; ſingulis menſibus relinquit. At verò quolibet anno ſexageſima ſcrupula quinque colligere ad eum ſupplendum diem, qui undecimo anno ſupprimitur, planè ad rationes conturbandas pertinet. Atque hoc ex eo convincitur, quòd poſt unicum illum diem, triginta quinque ſexageſimas, quæ ex annis ſeptem lunæ reſiduis conflantur, evoluta demùm enneadecaëteride tamquam ſuperfluas expungunt. Quicquid autem ex aliqua parte velut ſupervacaneum in ſubducendo ſtolidè rejicitur, id & cycli totius labem hac in methodo, & eorum, qui utuntur, errorem coarguit. Nam id unum intuentur, ut dictum eſt, ſolum ut illum diem detrahant, quàm idipſum verò exactè faciant, penſi nihil habent. Quinetiam annalis illorum computus ab eo diſcrepat, quem nos ex traditione Eccleſiaſtica retinemus. Quippe ad annos Adami ſedecim adjiciunt. Verùm hæc de illis quaſi obiter attigimus. nunc ad propoſitum redeamus; cauſſámque reddamus, cur embolimi menſes lunaribus annis inſerantur.

ἐτῶν ἡμέραι, τῇ συμπεριλήψει δηλαδὴ τῶν ἐμβολίμων μηνῶν ἰσάριθμοι τυγχάνουσι * ἡμέραι αἱ τῶν ἡλιακῶν ιθʹ, τουτέστι, τῶν ἀπὸ τξεʹ. διὰ τοῦτο γὰρ οἱ ἑπτὰ ἐμβόλιμοι μῆνες προστίθενται τοῖς τῆς σελήνης ἔτεσιν, ἵνα ταῦτα κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν ἀναλόγως ἔχειν ποιήσωσι πρὸς τὰ τοῦ ἡλίου ἔτη· καὶ εἶναι μὴ μόνον ͵ϛψκϛʹ ἡμερῶν, ἀλλὰ ͵ϛϡλε. τοσαῦται γὰρ αἱ τῶν ιθʹ ἡλιακῶν ἐτῶν ἡμέραι τυγχάνουσιν, οὐδὲ μιᾶς περιττῆς οὔσης ἡμέρας ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ὅλης ἐννεακαιδεκαετηρίδος.

* f. ἡμέραι τ.

Πῶς ἡ ἐν τοῖς ἐμβολίμοις μησὶ περιττεύουσα μία ἡμέρα ἀποτέμνεται, καὶ ἐν ποίῳ ἔτει.

ι. Εἰ γὰρ καὶ ζʹ μῆνας ἐμβάλλομεν, τουτέστι σιʹ ἡμέρας, αὐτῇ, τῇ τῶν καθ᾽ ἕκαστον ἔτος αὐτῆς χάριν * συλλείψεως ἕνδεκα ἡμερῶν εἰς σθʹ μόνας ἀθροιζομένων· ἀλλά γε τὸ τελευταῖον ἔτος, ἤγουν τὸ ιθʹ, παρὰ μίαν ἡμέραν διὰ τοῦτο γενόμενον, τνγʹ ὑπάρχον, ἵνα ἀποτέμῃ τὴν ἐν τοῖς ἐμβολίμοις μησὶ περιττεύουσαν μίαν ἡμέραν. ἄρχεται μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς δʹ τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, εἰς δὲ τὴν κβʹ τοῦ Μαρτίου περαιοῦται. ἐξ οὗ (τὸ πᾶν) τῶν ἐμβολίμων ἡ ἀπαρτία τῷ ἰσαρίθμῳ τῶν ἡμερῶν διασώζεται· καὶ ὁ τῆς ὅλης ἐννεακαιδεκαετηρίδος κύκλος ἐν οὐδὲ μιᾷ ἡμέρᾳ πλεονάζων εὑρίσκεται πρὸς δεκαεννέα τοῦ ἡλίου ἔτη τὸ καθόλου.

* f. ἐκλείψεως.

Ὅτι καὶ τοῖς πεντεπλοῦσι, καὶ ἑξαπλοῦσι τὰ τῆς σελήνης ἔτη ἡ περιττὴ ἀποτέμνεται, κἂν ἐν ἄλλῳ ἔτει.

ιαʹ. Ὅθεν οἱ τὴν πεντάπλωσιν, καὶ ἑξάπλωσιν ποιούμενοι τῶν τῆς σελήνης ἐτῶν, καὶ οὕτως τὴν * αὐτῆς ἡμέραν ψηφίζοντες, ἐν ἑνδεκάτῳ κειμένῳ ἔτει, τῶν * αὐτῶν ψηφιζομένων ἐτῶν ὅπερ τεσσαρεσκαιδέκατον ὑπὸ ἡμῶν ἀριθμούμενον· τὴν ἐν τοῖς ἐμβολίμοις περιττεύουσαν μίαν ἡμέραν, λοιπὸν τῶν * κέκτηνται. τνγʹ γὰρ ἡμερῶν ὑπάρχει τὸ αὐτὸ ιαʹ ἔτος. ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ τῆς τριακάδος πρώτης τοῦ Δεκεμβρίου μηνός, εἰς δὲ τὴν ιηʹ τοῦ αὐτοῦ καταλῆγον· καὶ δῆλον ἐκ τοῦ τὸ δωδέκατον εἰς τὴν πρώτην τοῦ Ἰανουαρίου τεσσαρεσκαιδεκάτην ἔχειν, κατὰ τὴν ἐκείνων ψῆφον. ὡς ὑπάρχειν αὐτῷ τὴν νεομηνίαν κατὰ τὴν ιθʹ τοῦ Δεκεμβρίου μηνός.

* f. ἔτι τὴν αὐτήν.
* f. αὐτῶν.
* f. κέκτηνται.

Τίνος χάριν πεντεπλοῦσι τὰ τῆς σελήνης ἔτη, καὶ πῶς περὶ τὴν αὐτὴν σφάλλονται ψῆφον. καὶ διὰ τί πρὸς τὸ παρ᾽ ἡμῶν ψηφιζόμενον ἔτος, τὸ παρ᾽ αὐτοῖς διαλλάττει.

ιβʹ. Διεσπουδάσθη δὲ τούτοις τὴν τῆς λειπούσης παρένθεσιν ποιῆσαι κατὰ τόνδε τὸν τρόπον· ἐπειδὴ γὰρ αὐτοῖς λʹ ἡμερῶν ὁ τῆς σελήνης ψηφίζεται μήν, διὰ δὲ μίαν ἑξηκοστὴν ὑπὲρ ἑκάστης ἡμέρας τίθεται, καὶ συλλαμβάνουσιν, ἔδοξε καὶ ὑπὲρ ταύτης· λέγω δὴ τῆς κατὰ τὸ ἑνδεκαιδέκατον ἔτος λειπούσης ἡμέρας, εʹ καθ᾽ ἕκαστον ἔτος συνάγειν ἑξηκοστά· ὡς ἂν διὰ τοῦ δωδεκαέτους ταύτην ἀθροίζοντες, ἐπὶ τὴν τούτου πρώτην, τὴν ἐκείνου τελευταίαν ἀνάγωσιν. ἥ τις ἐστὶν ἡ λεχθεῖσα τοῦ Δεκεμβρίου ιθʹ. καὶ ἔστι μὲν ἡ αὐτὴ τοῦ μέν, τέλος· τοῦ δέ, ἀρχὴ κατὰ τήνδε τὴν ἐπινοηθεῖσαν ψῆφον, καὶ μέθοδον, οὐ μὴν ἀληθείᾳ καὶ πράγματι. πῶς γὰρ ἡ μία τὰς δύο, ἢ ἀντὶ τῶν δύο ποιεῖ ποτ᾽ ἄν; τοῦτο γὰρ πρὸς τὸ ἀμήχανον καὶ ἠλίθιον πάντη καθέστηκεν. ἐντεῦθεν οὖν καὶ περὶ τὴν τῆς σελήνης σφάλλονται ψῆφον, διαμαρτόντες τῆς ἀκριβοῦς καταλήψεως ἐκ τῆς τῶν εʹ ἑξηκοστῶν ἀσυμπλοῦς * ἐπιπλήσεως. ἐπεὶ τὸ μὲν ἀπὸ λʹ τὰς ταύτης μῆνας ποιεῖν, * τὸ συνάγειν ὡς ἔφην μίαν ἑξηκοστὴν ὑπὲρ ἑκάστης ἡμέρας, οὐκ ἔχει πλεονασμόν, οὐδὲ τοσούτων ἡμερῶν τὸν αὐτῆς μῆνα ποιήσειεν· οὐ γὰρ εἰς λʹ πάλιν, ἀλλ᾽ εἰς κθʹ ἥμισυ τῶν ἀθροιζομένων ἀνάλυσις, τὸ προσθὲν διὰ τῶν ἑξηκοστῶν ἡμιημέριον ἀποτέμνουσα, πλείους ἔχων ἡ περιχωρεῖ τῶν κθʹ ἡμίσεως. τὸ δὲ τὰ εʹ κατὰ πᾶν ἔτος συνάγειν ἑξηκοστά, τῆς κατὰ τὸ ἑνδέκατον ἀποτμηθείσης χάριν ἀναπληρώσεως, διαμαρτάνει πάντως παρὰ τοὺς ψηφίζοντας· καὶ δῆλον ἐκ τοῦ καὶ μετὰ ταύτην τὴν μίαν ἡμέραν, ἐκ τῶν ὑπολοίπων ζʹ τῆς σελήνης ἐτῶν, συναγόμενα λεʹ ἑξηκοστὰ κατὰ τὸ πλῆθος τῆς ἐννεακαιδεκαετηρίδος, ὡς περιττὰ διαγράφειν. πᾶν δὲ κατά τι παρὰ τῶν ψηφιζόντων ἀνοήτως ῥιπτόμενον, τήν τε τοῦ ὅλου κύκλου κατὰ τήνδε τὴν μέθοδον * ἀπαισίαν δηλοῖ, καὶ τῶν αὐτῇ κεχρημένων διελέγχει τὸ σφάλμα. λόγος γὰρ αὐτοῖς, ὡς εἶπον, ἐστὶ καταγαγεῖν μόνην τὴν μίαν ἐκείνην· οὐδεὶς δὲ περὶ ἀκριβείας τὸ σύνολον. διαλλάττει δὲ καὶ τὸ παρ᾽ αὐτοῖς ψηφιζόμενον ἔτος πρὸς τὸ παρ᾽ ἡμῖν κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν ἀριθμούμενον· ἐπειδὴ τοῖς ἀπὸ Ἀδὰμ ἔτεσι ιϛʹ προστιθέασιν. ἀλλὰ ταῦτα κατ᾽ ἐπιδρομὴν περὶ ἐκείνων εἰπόντες, ὡς τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν, τὴν αἰτίαν τρανοῦντες τῆς τῶν ἐμβολίμων ἐν τοῖς ἔτεσι τῆς σελήνης προσθήκης μηνῶν.

* f. ἀναπληρώσεως.
* f. τῷ.
* f. ἀσυνεσίαν.

Τίς,

Τίς, καὶ διὰ τί τῶν ἐμβολίμων μηνῶν ἡ ἐν τοῖς ἔτεσι τῆς σελήνης προσθήκη. καὶ πόθεν ἀεὶ τὸ πρῶτον ἄρχεται, καὶ ποῦ τὸ τελευταῖον λήγει.

ιγ΄. Λέγομεν οὖν, ὡς διὰ τοῦτο αὐτοὺς ἐνεβλήθησαν, ἵνα ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς πάντα ψηφίζεσθαι κανονισθῶσι, μὴ ἄλλως, ἢ οὕτω, ταχθῆναι τοῦτο δυνάμενα, διὰ τὴν ἐφ' ἑκάστου τῶν ἕνδεκα ὑστέρησιν ἡμερῶν, ἣν τὸ ἡλιακὸν ἔτος οὐκ ἔχει τὴν ἔλλειψιν, ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἀρχόμενον ἀεὶ κανονίζεται· λέγω δὴ τοῦ ἐαρινοῦ, καὶ τὴν ἰσημερίαν ἔχοντος. ὅς ἐστι κατὰ μὲν Ῥωμαίους, Ἀπρίλιος· κατὰ δὲ Μακεδόνας, Ξανθικός· κατὰ δὲ Αἰγυπτίους, Φαρμουθί· κατὰ δὲ Ἑβραίους, Νισάν· καὶ κατὰ τὸν ζωδιακὸν [ἥλιον,] ὁ λεγόμενος παρὰ τοῖς ἔξω κριός. ἐπειδὴ γὰρ καθ' ἕκαστον ἔτος αὐτοῖς ἡ σελήνη τῇ τῶν εἰρημένων ια΄ ἡμερῶν ἐλλείψει τοσαύτας ὑποκαταβαίνουσα, τῆς ἀφ' ἧς ἤρξατο ἡμέρας, * οὐχ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν κέκτηται * ἀρχὴν μηνῶν, δῆλον ὄντα παρὰ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ πάντας ἐπιοῦσα, ἐκ τοῦ διὰ πάντων καθ' εἱρμὸν ἀναποδίζειν· ὡς ἀσημείωτον ἐντεῦθεν ὑπάρχειν λοιπὸν, τὴν * τῶν αὐτῆς νεομηνίας ἐτῶν, ἡ τεχνικὴ ψῆφος αὕτη καὶ μέθοδος γέγονεν ἐπ' αὐτῆς, κατὰ τὴν τῶν ἑπτὰ ἐμβολίμων προσθήκην· ὡς ἂν ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, ὥσπερ ὁ ἥλιος, οὕτω δὴ καὶ αὕτη κανονίζηται, καὶ ψηφίζηται. οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ ὡς εἷς ἐνιαυτὸς ἡλίου, πάντοθεν * ἑαυτῷ τυγχάνων ἴσος καὶ ὅμοιος ὁ πᾶς τῆς ἐννεακαιδεκαετηρίδος κύκλος δειχθῇ· ὡς ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον ἀρχόμενός τε, καὶ περατούμενος· οἷον κατὰ μὲν τὸ πρῶτον ἔτος αὐτοῦ, λαμβάνων ἀεὶ τὴν ἀρχὴν ἐν τῇ τοῦ Μαρτίου μηνὸς εἰκάδι τρίτῃ· κατὰ δὲ τὸ τελευταῖον, ἤγουν τὸ ἐννεακαιδέκατον, τὸ πέρας δεχόμενος κατὰ τὴν τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰκάδα δευτέραν. ταῦτα οὖν καὶ περὶ ἐπακτῶν σελήνης, καὶ τῶν ἐμβολίμων.

* f. ὃ ἀφ' ἧς.
* f. τὴν ἀρχ.
* f. τὴν ἀρχήν.
* f. ἑαυτῷ.

Quanam ſit, & qua de cauſſa fiat in annis lunæ menſium embolimorum adjectio. Item unde perpetuò primus annus ineat, & ubi poſtremus deſinat.

SIc igitur ſtatuimus, ob eam cauſſam inſeri menſes illos, ut ab uno eodémque menſe perpetuò calculus procedat. quod aliter in annis iſtis obtineri nón poteſt, quoniam ſinguli diebus undecim deficiunt. quo defectu cùm Solaris annus vacet, ex eodem ſemper initio, nimirùm verno, & æquinoctiali menſe, proficiſcitur. quem quidem Romani Aprilem vocant; Macedones Xanthicum; Ægyptii Pharmuthi; Hebræi Niſan. cui Arietis ſignum in Zodiaco reſpondet. Etenim quoniam luna quotannis undecim diebus, ut diximus, à Solis anno deficiens, totidem eum, unde progreſſa eſt, antevertit diem; ideò non certum habet, ac fixum in uno aliquo, & inter ceteros manifeſto menſe principium; ſed ab omnibus æqualiter incipit; quòd omnes retrogrediendo ſingillatim peragret. adeò ut obſcurum ſit, nec ulla certa nota definitum initium, à quo Neomeniæ illius oriantur. Hinc artificioſus iſte computus, ac methodus adhibetur ejuſmodi, in qua ſeptem adduntur embolimi menſes. uti quemadmodum Sol, ſic illa ab uno eodémque menſe certam proficiſcendi regulam, ac dinumerationem habeat. Accedit & alia cauſſa; nimirùm ut decemnovennalis circulus totus, unius anni Solaris inſtar, undique par ſibi, ac ſimilis exiſtat; utpote ab eodem puncto progrediens, & in idem perpetuo deſinens. Ut, exempli cauſſâ, primo anno ſemper à die Martii XXIII incipit: ultimo item anno, qui eſt nonus decimus, in ejuſdem Martii XXII die finitur. Ac de Epactis lunæ, & embolimis hactenùs. XIII.

Περὶ τοῦ Πασχαλίου μηνός.

ιδ΄. Δεῖ δὲ κατὰ τὸ ἀκόλουθον ἐπισημήνασθαι καὶ αὐτὸν τὸν μῆνα τὸν εἴσω ἑαυτοῦ πάσας τὰς ὅλων τῆς σελήνης ἐτῶν νεομηνίας κεκτημένον. ὃν διὰ τοῦτο καί τινες Πασχάλιον ὀνομάζουσι. πόθεν ὅπως τὴν ἀρχὴν ἔχει, καὶ ποῦ τὸ πέρας. φαμὲν οὖν, ὡς τὴν μὲν ἀρχὴν ἔχει κατὰ τὴν τοῦ Μαρτίου μηνὸς η΄. τὸ δὲ πέρας, κατὰ τὴν τοῦ Ἀπριλίου ε΄. ἐξ ἐκείνης γὰρ μέχρι ταύτης, μὴν ὑπάρχει σεληνιακὸς ὁλόκληρος, τουτέστιν κθ΄ ἡμέραι. διὰ τούτων γὰρ ἄνεισι καὶ κάτεισι τὰ ταύτης ἔτη κατὰ τὰς αὐτῶν νεομηνίας. ἕνεκα τῆς τῶν ια΄ ἡμερῶν ἐκλείψεως, καὶ τῆς τῶν λ΄ πάλιν ἐμβολῆς καὶ προσθήκης. οὕτω δὲ καὶ αἱ ἐκ τῶν νεομηνιῶν αὖθις προαγόμεναι τεσσαρεσκαιδεκατεῖαι, καθ' ἃς Ἑβραίοις τὸ Πάσχα τελεῖται, κατὰ τὸν ἴσον ἀναφερόμεναι καὶ καθιέμεναι τρόπον, τὴν μὲν ἀρχὴν ἔχουσι κατὰ τὴν εἰκάδα πρώτην τοῦ Μαρτίου, τὸ δὲ πέρας κατὰ τὴν Ἀπριλίου ιη΄. ἀπ' ἐκείνης γὰρ ἕως ταύτης, κθ΄ πάλιν ἡμέραι τυγχάνουσιν. ἔστι δὲ τὸ τὴν κατωτέραν πασῶν τῶν νεομηνιῶν νεομηνίαν * τεσσαρεσκαιδεκάτην ἔχον ἔτος σελήνης, τὸ ἓξ καὶ δέκατον. τὸ δὲ τὴν ἀνωτέραν τὸ η΄.

* Leg. καὶ τεσσαρ.

De menſe Paſchali.

DEinceps verò & ille notandus eſt menſis, qui omnium annorum lunæ Neomenias in ſeſe continet: quem propterea quidam Paſchalem nominant: unde & initium ducat; & ubi deſinat. Dicimus itaque hujus initium eſſe Martii VIII; finem Aprilis V. Nam ab illa die ad hanc, ſolidus lunæ menſis intercedit dierum XXIX. Per totidem enim ultrò citròque commeant illius annorum Neomeniæ, propter undecim dies, quibus iidem deficiunt anni, & tricenos, qui per intercalationem adduntur. Sic & quartæ decimæ, quæ à Neomeniis deinde procedunt, in quas Paſcha Judæorum incidit, eodem modo ſurſum, deorſúmque promotæ à XXI die Martii capientes exordium, Aprilis octavadecima terminantur. Etenim ad hanc ab illa novem & viginti numerantur dies. Annus lunæ, qui remotiſſimam omnium Neomeniam, & quartamdecimam habet, eſt decimus-ſextus. qui citimam, octavus. XIV.

Περὶ τῆς κατὰ τὸ νομικὸν Πάσχα ὑπερβάσεως, καὶ τῆς κατὰ Χριστὸν τελετῆς. ἐκ ποίας αὕτη, καὶ μέχρι ποίας ἡμέρας κανονίζεται.

ιε΄. Διόπερ ἡμεῖς οἱ κατὰ χάριν ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας τὸ κατὰ Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν ἀξιούμενοι Πάσχα τελεῖν, ὡς μίαν μόνην ὑπερβαίνοντες ἡμέραν, ἐπὰν σαββάτῳ φθάνουσαν ἴδωμεν τὴν εἰκάδα πρώτην τοῦ Μαρτίου μηνὸς, καθ' ἣν συναντᾷ καὶ ἡ ιδ΄ τοῦ φέγγους· καὶ ὡς πάλιν ζ΄ ἡμέρας ἡνίκα κυριακῆς γενομένην εὕρωμεν τὴν τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ιη΄ εἰς ἣν ὁμοίως καὶ ἡ καθ' Ἑβραίους ιδ΄ τελεῖται πρώτου μηνός. ἐν λ΄ καὶ ε΄ ταῖς πάσαις ἡμέραις· τοσαῦται γὰρ αἱ ἀπὸ εἰκάδος δευτέρας Μαρτίου, μέχρι εἰκάδος πέμπτης Ἀπριλίου τυγχάνουσι· κανονιζόμεθα τὸ σωτήριον Πάσχα τελεῖν. ὅτι ἐκείνην ὑποκαταβαίνοντες, οὔτε μὴν ταύτην ὑπεραναβαίνοντες διὰ τὴν ἐν ταύταις, καὶ ἄνω τούτων δεδομένην ἡμῖν ἐκκλησιαστικὴν νομοθεσίαν τε, καὶ παράδοσιν· ἡμῖν μὲν οὖν αἵ τε νεομηνίαι, καὶ τεσσαρεσκαιδεκαταῖαι τῶν τῆς σελήνης ἐτῶν, ἐντεῦθεν καὶ οὕτως ψηφίζονται.

De tranſcenſione legalis Paſchatis, ac de ſolenni Chriſtiano; à qua die in quam produci ſecundùm canonem liceat.

QUocirca nos, quibus ſecundùm gratiam in *azymis ſinceritatis* Chriſti Dei noſtri Paſcha celebrare conceditur, unam tantummodò diem tranſcendimus, quoties in Sabbatum incidentem cernimus Martii XXI diem, in quam lunæ decimaquarta competit. Septenos verò dies tranſmittimus, quoties XVIII Aprilis die Dominica incidit, & in eamdem quartadecima primi Judæorum menſis incurrit. Ita quinque & triginta totos dies: (Totidem enim à XXII Martii ad XXV Aprilis interjecti ſunt) ſalutari Paſchati celebrando præſtituimus. adeo ut neque citra illam, nec ultra iſtam obeamus, ob Eccleſiaſticum canonem, & traditionem, quæ intra hos dies Paſcha retinet. Ad eum itaque modum tam Neomenias, quàm terminos Paſchales in annis lunæ computamus. XV.

* Ἐκ ποίου Ῥωμαϊκοῦ μηνὸς τὸ Πασχάλιον κανονίζουσι, καὶ πάντα τὰ τῆς σελήνης ἔτη, οἱ πενταπλοῦντες ταῦτα, καὶ ἑξαπλοῦντες καὶ πόθεν, καὶ πῶς, καὶ ἐν ποίοις ἔτεσι πεντεκαιδεκάτην, καὶ ἓξ καὶ δεκάτην ιδ΄ ψηφίζουσι τοῦ καθ' Ἑβραίους πρώτου μηνός.

* Leg. videtur ποίου μηνός, vel ἀπὸ ποίου Ῥωμαϊκοῦ μηνός.

Quonam ex Romano menſe methodi Paſchalis ordinationem, ac lunarium annorum putationem repetant, qui hos quinquies, ſexieſque multiplicant. Et unde, ac quomodo, & quibus in annis decimamquintam, ac ſextamdecimam numerent eam diem, quæ in Judaico menſe revera eſt decimaquarta.

ις΄. Οἱ δὲ πενταπλοῦσι ταῦτα καὶ ἑξαπλοῦσιν ἐξ ἄλλου Ῥωμαϊκοῦ μηνὸς, λέγω δὴ τοῦ Δεκεμβρίου· ἀπὸ γὰρ τῆς

QUi annos lunæ per quinque, ac ſex multiplicant, ab altero menſe methodum ducunt, videlicet à Decembri. XVI.

bri. Nam à quarto hujus auſpicantes, menſem illum, qui Neomenias in ſe omnes complectitur, Calendis Januariis terminant. Sunt enim ab illo ad hunc novem & viginti dies. Quocircà prima Januarii dies regula eſt annorum omnium Lunæ. Ab eâdem verò quot ad ultimam Martii dies numerantur, qui ſunt nonaginta; totidem ob Paſchalem computum ſexageſima ſcrupula colligunt. tum diviſione facta, & tricenis diebus in menſes ſingulos imputatis, reliquus eſt dimidiatus dies, quæ ſunt ſcrupula triginta. Ad hæc igitur ſcrupula partes illas inſuper adjiciunt, quæ ex quinque ſexageſimis, de quibus ſuprà meminimus, exiſtunt. Ita dies integra conficitur, eóque amplius interdum, ſi, quod eſt conſentaneum, ad dies aliquot de Aprilis menſe calculus provehatur; ut tum accidit, cùm Paſcha diffunditur. Tunc enim illa quoque ſexageſima neceſſe eſt aſſumere. Ita fit, ut uno, alteróve ſuperfuſo die, quartamdecimam Judaïci menſis computent XV, vel XVI. Decimamquintam porrò his in annis numerant, quinto, ſexto, ſeptimo, octavo, nono, decimo, undecimo, decimotertio, decimoquarto, decimoquinto, decimoſexto, ac decimonono. Sextamdecimam autem in anno decimoſexto. In quartadecima putanda nobiſcum in annis tantùm quinque conſentiunt; videlicet in primo ipſorum, qui nobis eſt quartus, ſecundo, tertio, quarto, decimooctavo. His animadverſis, quoties in Dominicam quartadecima primi Judaïci menſis incidit; neceſſe eſt perperam apud illos Chriſtianum Paſcha ad ſecundam & vigeſimam, aut viceſimamtertiam diem lunaris menſis extendi. cujus cauſſam antè reddidimus. Hactenus de Paſchali menſe, déque errore, quem in quartædecimæ putatione committunt, qui ita computant.

τούτου τετάρτης ποιούμενοι τὴν ἀρχήν· τοῦ τὰς ὅλας νεομηνίας ἐν ἑαυτῷ κατέχοντος μηνὸς, τὸ τέλος εἰς τὴν τοῦ Ἰαννουαρίου τίθενται πρώτην. κθʹ γὰρ ἀπ' ἐκείνης, μέχρι ταύτης εἰσί, διόπερ ἐκ ταύτης δὴ, φημὶ τῆς τοῦ Ἰαννουαρίου πρώτης, πᾶν σελήνης κανονίζοντες ἔτος, εἶτα διὰ τὴν τοῦ Πάσχα ψῆφον, τὰς ἀπὸ ταύτης μέχρι συμπληρώσεως τοῦ Μαρτίου, τῶν ϙʹ ἡμερῶν, ἰσάριθμα συνάγοντες ἑξηκοστά, μετὰ τὴν εἰς λʹ λύσιν τούτων διὰ τῶν τελείων μηνῶν, ἡμισυμόριον αὐτοῖς καταλιμπάνεται, τουτέστι, λʹ ἑξηκοστά. τούτοις οὖν τοῖς λʹ ἑξηκοστοῖς συνεμβάλλοντες καὶ τὰ κατ' ἔτος ἕκαστον ἐκ τῶν εʹ ἑξηκοστῶν συναγόμενα μόρια, καὶ ποιοῦντες ἡμέραν μίαν. τυχὸν δὲ καὶ πρὸς, ἄν περ ὡς εἰκὸς, καὶ μέχρι τινῶν ἡμερῶν, τοῦ Ἀπριλλίου τὴν ψῆφον ἐκτείνωσι, διὰ τὴν τοῦ Πάσχα περίκβασιν. ἀνάγκη γὰρ καὶ τούτου συλλαμβάνειν τὰ ἑξηκοστά. συμβαίνει πάντως αὐτοὺς, τῇ τῆς μιᾶς ἡμέρας, ἢ καὶ δύο προσθήκῃ, * τὴν τοῦ πρώτου καθ' Ἑβραίους μηνὸς ιδʹ, καὶ ιεʹ, ἢ καὶ ιϛʹ. καὶ ιεʹ μὲν, ἐν τούτοις τοῖς ἔτεσιν, οἷον τῷ πέμπτῳ, καὶ ἕκτῳ, καὶ ζʹ, καὶ ηʹ, καὶ θʹ, καὶ ιʹ, καὶ ιαʹ, καὶ ιβʹ, καὶ ιγʹ, καὶ ιδʹ, καὶ ιεʹ, * καὶ ιϛʹ, καὶ ιθʹ. ἑξκαιδεκάτην δὲ ἐν τῷ ἰσαρίθμῳ ἔτει. οἷον τῷ ἑξ καὶ δεκάτῳ· συμφωνοῦσι δὲ μόνον τεσσαρεσκαιδεκάτην καὶ αὐτοί, τὴν ιδʹ, καὶ εʹ ψηφίζοντες ἐν μόνοις τούτοις τοῖς εʹ ἔτεσι, τῷ τε πρώτῳ παρ' αὐτοῖς δηλαδὴ ψηφιζομένῳ, τετάρτῳ δὲ παρ' ἡμῖν τυγχάνοντι, καὶ τῷ δευτέρῳ, καὶ τῷ γʹ, καὶ τῷ δʹ, καὶ ιηʹ. τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, ἡνίκα * ἡ κυριακὴ ἡ δʹ, καὶ ιʹ τοῦ πρώτου κατ' Ἑβραίους συναντήσει μηνὸς, πρὸς ἀνάγκης λοιπὸν εἰκάδι δευτέρᾳ τοῦ φέγγους, καὶ εἰκάδι τρίτῃ γίνεσθαι τὸ τοῦ Χριστοῦ Πάσχα· τούτοις ἀναλόγως ψηφίζεται, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν. ταῦτα καὶ περὶ τοῦ Πασχαλίου μηνὸς, καὶ τῆς περὶ τὴν τεσσαρεσκαιδεκατιαίαν πλάνης τῶν οὕτω ψηφιζόντων εἰρήσθω τὰ νῦν.

* Deeſt verbum.

* Delendum videtur καὶ ιϛʹ.

* f. ἡ κυρ.

De annis Adami, quotnam putentur, & quomodo per eos Solis, Lunæ, ac biſexti præſens annus inveniri queat.

XVII. PRæterea neceſſe eſt ſcire numerum annorum, qui ab Adamo repetuntur. Igitur ex Eccleſiaſtico calculo, ac traditione ad præſentem decimamquartam Indictionem anni XXXI imperii Heraclii piiſſimi noſtri Imperatoris, anni ſunt VI MCXXXIII. Quibus diviſis ac reſolutis, præſens annus Solis, Lunæ, ac biſexti reperitur. Etenim Solis annus obtinebitur, ſi ſummam per XXVIII partiare. Totidem enim ſunt, nimirum XXVIII cycli Solaris anni. Annus habebitur Lunæ, ſi per XIX diviſeris. Nam totidem, uti dictum eſt, illius anni ſunt. Sic annus biſexti diviſa ſumma per quatuor exiſtet. Ad hunc modum annorum Adami partitio unumquodque illorum indicat; quod tantum eſt, quantus eſt reſiduorum annorum numerus. Ut ſi ex illa diviſione per XXVIII, vel XIX, vel IV, ſuperſit unum, primus eſſe dicetur Solis annus, aut Lunæ, vel biſexti tali Indictione. Sin duo reſtent, ſecundus erit annus. Ita tertius, ſi tria. ac deinceps uſque ad annos XXVIII, aut XIX, aut IV. Sic congruus, & iniens in ſingulis annus inveſtigabitur.

Περὶ τῶν Ἀδὰμ ἐτῶν, πόσα τυγχάνει, καὶ πῶς δι' αὐτῶν τό τε ἡλίου, καὶ σελήνης, καὶ τοῦ βισέξτου, τὸ ἐνιστάμενον ἔτος εὑρίσκεται.

ἈΝαγκαῖον δὲ πρὸς τούτοις εἰδέναι, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀπὸ Ἀδὰμ ἐτῶν. εἰσὶν οὖν κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ψῆφόν τε, καὶ παράδοσιν, μέχρι τῆς ἐνεστώσης ιδʹ ἰνδικτιῶνος, ἔτους λαʹ τῆς βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως, ἔτη ϛρλγʹ. τούτων γὰρ μεριζομένων καὶ ἀναλυομένων, γινώσκεται τό τε ἡλίου, καὶ τὸ σελήνης, καὶ τὸ βισέξτου τὸ ἐνιστάμενον ἔτος. οἷον τὸ μὲν τοῦ ἡλίου ἔτος, διὰ τοῦ εἰς κηʹ μερίζειν· τοσαῦτα γὰρ, τουτέστι κηʹ, τὰ τοῦ ἡλίου ἔτη καθέστηκεν. τὸ δὲ τῆς σελήνης ἔτος, διὰ τοῦ εἰς ιθʹ πάλιν. ἐπειδὴ καὶ τὰ ταύτης τοσαῦτα, καθὼς ἔφημεν, εἰσίν. οὕτω δὲ καὶ τὸ τοῦ βισέξτου, διὰ τοῦ εἰς τετράδα. διὰ γὰρ τῆς ἀναλύσεως τῶν ἀπὸ Ἀδὰμ ἐτῶν, γινώσκεται τούτων ἕκαστον ἐκ τοῦ σαφῶς ὑπάρχειν τὸ ἰσάριθμον τῶν ὑπολειπομένων ἐτῶν. οἷον, εἰ μὲν ἓν ἀπομείνει διὰ τῆς εἰς κηʹ, ἢ ιθʹ, ἢ εἰς τετράδα ἀναλύσεως, ἔτι πρῶτόν ἐστι τὸ ἐνιστάμενον τοῦ ἡλίου, ἢ τῆς σελήνης, ἢ τοῦ βισέξτου κατὰ τὴν δὲ τὴν ἐπινέμησιν ἔτος. εἰ δὲ δύο, ἔτι δεύτερον. οὕτω δὲ καὶ γʹ, ἐὰν γʹ. καὶ καθ' ἑξῆς μέχρι τῶν κηʹ, ἢ ιθʹ, ἢ τῶν δʹ ἐτῶν. καὶ οὕτως τὸ προσφορον καὶ ἐνιστάμενον ἔτος ἑκάστου τούτων διαγινώσκεται. ιζʹ.

Altera ratio, qua annus Solis, Lunæ, aut biſexti numeratur.

XVIII. POteſt & alio modo iſtud inveniri. Nam ſi quis ſummam illam annorum 6133 per 532 dividat, habebit integras periodos undecim annorum 532, & ex duodecima annos 281. Hos ſi per XXVIII ſimili ratione ad conſequendos annos Solis diſtribuat: vel per XIX, ob lunarem annum; vel quatuor, ob biſextum; horum ſingillatim labentem deprehendet annum. Ceterùm numerus iſte 532 annorum fit ductis in ſe mutuò Lunæ ac Solis annis. Nam ſive XIX annos per XXVIII multiplices; ſive hos per illos, numerum eumdem efficies 532. Sic igitur patefacta ratione, qua in annis ab Adamo, qui ſunt 6133; & in duodecima periodo, hoc eſt in annis ejus 281, currentem annum Solis, Lunæ, ac biſexti cognoſcere poſſumus; exponenda deinceps methodus eſt, per quam, quod caput eſt, Introitus jejuniorum diem, ac Reſurrectionis in eodem canone deprehendemus.

Πῶς ἄλλως τὸ ἔτος τοῦ ἡλίου, καὶ τῆς σελήνης, καὶ τοῦ βισέξτου ψηφίζεται.

ἜΣτι δὲ πάλιν ταῦτα ψηφίζειν καὶ καθ' ἕτερον τρόπον. εἰ γάρ τις τὰ αὐτὰ ϛρλγʹ ἔτη, μερίσει εἰς φλβʹ ἔτη, εὑρήσει ιαʹ μὲν περιόδους ἀπὸ φλβʹ ἐτῶν τετελεσμένας. τὴν δὲ δυοκαιδεκάτην, ἔχουσαν ἔτη σπαʹ. ταῦτα οὖν τὰ σπαʹ κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον εἰς κηʹ διὰ τὸν ἥλιον, ἢ εἰς ιθʹ, διὰ τὴν σελήνην, εἰς τέσσαρα, διὰ τὸ βίσεξτον μεριζόμενα τούτων ἑκάστου τὸ ἐνιστάμενον ἔτος πάντως γινώσκεσθαι. τὰ δὲ φλβʹ ἔτη, κατὰ συμπλοκὴν γίνονται τῶν τε τῆς σελήνης ἐτῶν πρὸς τὰ τοῦ ἡλίου, καὶ τῶν τούτου, πρὸς τὰ ἐκείνης. εἴ τε γὰρ τὰ ιθʹ τοῖς κηʹ συντιθῶσιν· εἴ τε τὰ κηʹ, τοῖς ιθʹ συμπλακῶσι, τὸν ἀριθμὸν τῶν φλβʹ ἐτῶν ἀποπληροῦσιν· οὕτως οὖν δειχθείσης διά τε τῶν ἀπὸ Ἀδὰμ ἐτῶν, ἤγουν τῶν ϛρλγʹ. διά τε τῆς ἐνεστώσης δυοκαιδεκάτης περιόδου, τουτέστι τῶν σπαʹ· τοῦ τρόπου καθ' ὃ τὸ ἐνιστάμενον ἔτος ἡλίου, καὶ τῆς σελήνης, καὶ τοῦ βισέξτου ἔτος γινώσκεται. προσήκει λοιπὸν ὑποδεῖξαι τὴν μέθοδον, ἐξ ἧς τὴν κυριωτάτην ἡμέραν τῆς προσβάσεως, καὶ τῆς ἀναστάσεως, ἐκ τοῦδε τοῦ κανονίου συντόμως καταλαβεῖν. * ιηʹ.

* Deeſt δυνατόν.

Demonſtratur qua ratione Paſcha quotannis computari ex illo canone poſſit.

XIX. UBi per illam, quam ſuprà dilucidè propoſuimus, computandi methodum, tam inſtantem annum Lunæ repereris; (ut, exempli cauſſâ, decimumquintum

Ἀπόδειξις τοῦ τρόπου, καθ' ὃν τις τὸ Πάσχα καθ' ἕκαστον ἔτος ψηφίζειν ἐκ τοῦδε τοῦ κανονίου δυνήσεται.

ΕΤελεσμένης τοίνυν διὰ τῆς σαφοῦς ἀνωτέρω ῥηθείσης ψήφου τοῦ τε ἐνεστῶτος τῆς σελήνης ἔτους· φέρε εἰπεῖν εἰς τὴν τοῦ αἰτίου μάλιστα πεντεκαιδεκάτου. τοῦτο γὰρ ὑπάρχει ιθʹ.

τὸ

Digitized by Google

Cor. in. τὸ ἐν ᾧ μέλλει τὸ σωτήριον Πάσχα πληροῦν οἱ πνευματικῶς ἑορτάζοντες. οὕτω πάλιν καὶ τοῦ εἰσιέναι μέλλοντος ἔτους * τῆς σελήνης γινωσκομένου, τουτέστι τοῦ πρώτου· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ εἰσερχόμενον· δεῖ κατὰ τάξιν ἐπελθεῖν ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ κανονίου τὸ σελίδιον, ἐν ᾧ καταγέγραπται τὸ αὐτὸ πεντεκαιδέκατον ἔτος, καὶ εἰ μὲν αὐτὴν τὴν ἀναστάσιμον ἑορτὴν εἰδέναι θέλομεν, τὸν κατ' ἀντικρὺ τοῦ πεντεκαιδεκάτου τῆς σελήνης κειμένου ἔτους Ῥωμαϊκὸν μῆνα ζητοῦμεν ἐν τῷ πλησιάζοντι τοῦ τροχοῦ κανονίῳ. καὶ τοῦτον εὑρίσκοντες Ἀπρίλιον ὄντα, τὴν προσκειμένην αὐτῷ ποσταίαν, ἤγουν τὴν πρώτην κρατοῦμεν. ἐπειδὴ κατὰ ταύτην τὴν πρώτην τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ἡ ιδ' γίνεται τοῦ Φέγγους, ἤγουν τοῦ πρώτου καθ' Ἑβραίους μηνός, λέγω δὴ τοῦ Νισάν, κατὰ τὸ αὐτὸ ιε' ἔτος ἀεὶ τῆς σελήνης. καὶ ἐμβάλλομεν αὐτῇ τῇ πρώτῃ τοῦ Ἀπριλίου, τὰς ἐπακτὰς τοῦ εἰσιέναι μέλλοντος ἡλιακοῦ ἔτους, ἤγουν τοῦ πρώτου, τὰς ἀριθμουμένας ζ', καὶ ἐν αὐτῷ τῷ πρώτῳ ἔτει τοῦ ἡλίου καταγεγραμμένας. οὕτως οὖν τὰς η' μερίζομεν εἰς ζ', καὶ ἐκ τῆς ἀπολιμπανομένης μιᾶς ἡμέρας, γινώσκομεν τὴν ἑβδομαδικήν, ὡς πρώτη καθέστηκεν ἡ πρώτη τοῦ Ἀπριλίου μηνός, τουτέστιν ἁγία κυριακή. καὶ ἐκ ταύτης λοιπὸν εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἁγίαν ὑπερτιθέμεθα κυριακὴν τὴν τῆς ἀναστάσεως ἑορτήν· ἥτις η' τοῦ Ἀπριλίου προδήλως ἐστίν. ἐπειδὴ τὸ Ἑβραϊκὸν Πάσχα, λέγω δή, τὴν ιδ' καὶ ι' τοῦ Φέγγους, ἤγουν τοῦ πρώτου καθ' Ἑβραίους μηνός, ὑπερβαίνειν προσήκει πάντως ἡμᾶς εἴ τι κυριακῇ φθάσει, πρὸς τὴν ἄλλην ἁγίαν κυριακὴν μεταβαίνοντας· εἴ τι δευτέρας· εἴ τι τρίτης· εἰς τὴν αὐτὴν ὁμοίως κυριακήν. εἰ δὲ σαββάτῳ, τῇ ἐπαύριον, πεντεκαιδεκαταίας οὔσης τὸ τηνικαῦτα δηλαδὴ τῆς σελήνης. ὥσπερ δὲ ὁπηνίκα πάλιν ἀπὸ κυριακῆς εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἁγίαν κυριακὴν ποιούμεθα τὴν ὑπέρθεσιν, εἰκάδα πρώτην ἐχούσης. ὡς γὰρ ἤδη λέλεκται, μέχρι μόνων ζ' ἡμερῶν ποιούμεθα τὴν ἀπὸ τοῦ Ἑβραϊκοῦ Πάσχα μετάβασιν ἤγουν τῆς ιδ' καὶ ι' τοῦ Φέγγους· περαιτέρω δὲ οὐδαμῶς. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Πάσχα.

Περὶ τῆς ι' τοῦ ἑβδόμου μηνός, πῶς καὶ αὕτη καταλαμβάνεται.

κ'. Εἰ δὲ τὴν ι' τοῦ καθ' Ἑβραίους ἑβδόμου μηνὸς γνῶναι θελήσειέ τις, ἐν τῷ δεξιωτέρῳ, τουτέστι τῷ μετὰ τὸ Πάσχα διαγεγραμμένῳ κανονίῳ, τὸν πλησιάζοντα τῷ αὐτῷ τῆς σελήνης ι' καὶ ι' ἔτει Ῥωμαϊκὸν μῆνα σκοπείτω. λέγω δὲ τὸν Σεπτέμβριον. καὶ τὴν προσκειμένην αὐτῷ ποσταίαν κρατοῦντα ὑπάρχουσαν, γνώσεται μὲν ὡς κατ' αὐτήν ἐστιν ἀεί, κατὰ τὸ αὐτὸ ιε' τῆς σελήνης ἔτος, ἡ ι' τοῦ αὐτοῦ καθ' Ἑβραίους μηνός. εἰ δὲ καὶ τὴν ἑβδομαδικὴν βουληθείη μαθεῖν ἡμέραν, τῇ αὐτῇ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ποσταίᾳ, λέγω δὲ τῇ εἰκάδι πρώτῃ, τὰς προσκειμένας ἀπὸ σεληνιακοῦ προσθετὰς ἡμέρας ἐπιβαλλέτω, μετὰ καὶ τῶν ἐπακτῶν τοῦ ἐνεστῶτος ἡλίου ἔτους· οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ πρώτου ἔτους τὰς ζ' ἡμέρας· καὶ οὕτως τὰς ὅλας, ἤγουν τὰς λδ', εἰς τὰς ζ' μερίσει. καὶ ἐκ τῶν ἀπολιμπανομένων ἕξ, ἐπέρχομαι εἴσεται πάντως οὖσαν τὴν ἑβδομαδικήν, τουτέστι παρασκευήν. κατὰ ταῦτα δὲ χρήσεταί τις καὶ ἐφ' ἑκάστῳ ἔτει τῶν ἐκ δεξιῶν πεπηγμένων τοῦ κανονίου. βουλόμενος μαθεῖν εἴτε τὴν ιδ' καὶ ι' τοῦ καθ' Ἑβραίους πρώτου μηνός, εἴτε τὴν τοῦ ἑβδόμου δεκάτην ἤγουν ι' τοῦ ἑβδόμου μηνός, οὐ τελετῆς μᾶλλον εἰς αὐτὴν γινομένης ἡμῖν. οὐδὲ γὰρ τελεῖται τὸ σύνολον· διαγεγράφαμεν, ἀλλὰ τῶν οὐδὲν ἀγνοεῖν θελόντων χάριν φιλομαθείας. ταῦτα καὶ περὶ τῶν ἐκ δεξιῶν τοῦ κανονίου κειμένων.

Περὶ τῆς τῶν ἁγίων νηστειῶν περιεισβάσεως, πῶς καὶ ταύτην κατὰ πᾶν ἔτος γινώσκομεν.

κα'. Εἰ δὲ καὶ τὴν περιείσβασιν τῶν ἁγίων νηστειῶν εἰδέναι θελήσειέ τις, ἐκ τῆς ἐξ εὐωνύμων διαγραφῆς, τὸ κατὰ διάμετρον τοῦ ιε' τῆς σελήνης ἔτους τοῦ ὄντος ἐκ δεξιῶν σκοπείτω δι' ἀκριβείας ἐξ ἀριστερῶν τὸ ιδ' τῆς σελήνης ἔτος διαγεγραμμένον. εἴπομεν γὰρ * ὡς τέλει τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, ἡ περιείσβασις τελεῖται τῶν ἁγίων νηστειῶν. (* f. ἐν τέλει.) εὑρίσκων οὖν τὸ αὐτὸ ιδ' καὶ ι' τῆς σελήνης ἔτος, τὸν παρακείμενον Ῥωμαϊκὸν μῆνα σκοπείτω, τουτέστι τὸν Φεβρουάριον. καὶ τούτου τὴν ποσταίαν λαμβάνων πλησίον αὐτῷ πεπηγμένην, ἤγουν τὴν δ', καὶ ἐμβαλὼν αὐτῇ τὰς προσκειμένας ἀπὸ σεληνιακοῦ προσθετὰς δ' ἡμέρας, καὶ τὰς τοῦ εἰσιέναι μέλλοντος ἡλιακοῦ ἔτους· φημὶ δὲ τοῦ πρώτου τὰς ζ' ἡμέρας, ἤγουν ἐπακτάς, ἀναλύσει τὰς ὅλας ι' καὶ ι' τὰς ἀριθμουμένας εἰς τὰς ζ'. κἀκ τῆς ἀπομενούσης μιᾶς ἡμέρας, πρώτην εἴσεται τὴν τῆς ἑβδομάδος ἡμέραν ὑπάρχουσαν· ἤγουν ἁγίαν κυριακήν, τὴν λαχοῦσαν τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς τετάρτην. ἐξ ἧς ἐπὶ τὴν ἄλλην ὑπερτιθέμενος ἁγίαν κυριακήν, κατ' ἐκείνην ἑνδεκάτην τοῦ αὐτοῦ Φεβρουαρίου τυγχάνουσαν, εὑρήσει τελουμένην πάντως κατὰ τὸ παρὸν ιδ' καὶ ι' τῆς σελήνης ἔτος, τὴν ἀποκρεώσιμον ἑορτήν· προσήκει γὰρ τὴν ἴσην μετάθεσιν τηρεῖν καὶ ἐπὶ τῆς περιεισβάσεως ἐν τῷ εὐωνύμῳ κανονίῳ, τῆς ἐν τῷ δεξιῷ γινομένης ἡμῖν, κατὰ τὴν ιδ' καὶ ι' τοῦ καθ' Ἑβραίους πρώτου μηνός, ἔκ τε κυριακῆς, καὶ δευτέρας, καὶ τρίτης, καὶ ἁπλῶς σαββάτου ἐπὶ τὴν ἑξῆς ἁγίαν κυριακὴν μεταβαίνοντες. οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ παντὸς ἄλλου σελήνης ἔτους, τὴν περιείσβα-

proximè futurum Hic eſt enim, in quo ſalutare Paſcha peragetur ab iis, qui ſpirituali ritu feſta celebrant:) quam Solis ſimiliter ſequentem, ut; utì primum, quem proximè ſumus ingreſſuri: quære in dextro Canonis latere verſum, in quo idem ille annus decimus quintus adſcriptus eſt. Ac ſi diem ipſum Reſurrectionis noſſe libeat, quærendus eſt Romanus menſis, qui ea adverſo decimiquinti anni lunaris in proximo rotæ canone ſitus eſt. quem Aprilem eſſe reperies. Mox ad eumdem adhærentem diem, videlicet Calendas colliges: quoniam quidem in Calendas Apriles Luna XIV Judaici Niſan incidet anno Lunæ XV. Ad hunc primum Aprilis diem addendæ ſunt epactæ proximè ſequentis anni Solis, quem proximum eſſe diximus. Eæ ſunt VII, ad primum annum Solis adnotatæ. Ita diviſis VIII per VII, relinquitur I, ex qua feriam cognoſcimus Calendarum Aprilium, nempe Dominicam. à qua in ſequentem Dominicam Reſurrectionis ſolemne diffunditur, quam manifeſtum eſt octavam Aprilis eſſe diem. Nos enim Paſcha Judæorum, id eſt XIV Lunæ, ſive menſis illorum primi, neceſſe eſt tranſcendere, ac ſi in Dominicam incurrat, alteram in Dominicam tranſitum facere. ſive in feriam ſecundam, aut tertiam: in eamdem transferre Dominicam. Quòd ſi Sabbato XIV contingat, poſtridie Paſcha fiet, Luna XV. quemadmodum cùm à Dominica alteram in Dominicam diffunditur, Luna XXI accidit. Nam, ut jam diximus, non ultra ſeptenos dies à Judaico Paſchate fit tranſlatio, hoc eſt à XIV Luna.

De ſeptimi menſis die X, quomodo etiam ipſa reperiatur.

SI ſeptimi menſis Judaïci decimum diem noſſe ſtudeat aliquis, in dexteriore Canonis parte, quæ Paſchatis verſibus proxima eſt; ioquiratur menſis Romanus anno Lunæ quintodecimo reſpondens. (Is eſt September) una cum quota die, quæ eſt XXI. Noverit ergo perpetuò anno Lunæ XV in eamdem diem incidere decimam diem Judaïci menſis. Quòd ſi feriam præterea requirit; ad XXI Septembris regulares addantur, qui ferico ad illum diem adſcribuntur, unà cum epactis anni Solaris, quæ ſunt ſeptem. Summam dierum XXXIV dividat per VII. relinquentur VI, quæ indicant feriam eſſe VI, ſive Paraſceven. Eadem methodus adhibenda annis omnibus, quæ in dextra parte Canonis occurrunt: ſive quis XIV primi menſis Judaïci noſſe velit; ſive X menſis ſeptimi. Hanc porrò ſeptimi menſis X diem non tam, quòd in ea ſolenne peragamus ullum. (Non enim ullo modo celebratur à nobis) quàm ut eorum ſtudio ſatisfaceremus, qui nihil ignorare volunt, deſcribendam putavimus. Hactenùs de dextra Canonis parte. XX.

De Introitu ſanctorum jejuniorum, qua ratione quotannis inveſtigandus ſit.

QUi ſanctorum jejuniorum Introitum explorare voluerit, quærat ſiniſtram Canonis tabellam, in eáque ex adverſo lunaris anni XV, qui in dextra parte repertus eſt, accuratè veſtiger annum lunæ XIV. Jam enim admonuimus in finem præſentis anni ſanctorum jejuniorum Introitum cadere. Invento anno XIV lunæ, adjacentem ei Romanum menſem obſervet, nempe Februarium. cujus quotum diem adſcriptum notet, IV. Ad hunc regulares addat IV ferico ſcriptos cum inſequentis anni primi Solis epactis VII. Summam inde conflatam XV in VII partiatur. reliqua dies I oſtendit primam eſſe feriam hebdomadis, hoc eſt Dominicam, quæ eſt quarta menſis Februarii; à qua in ſequentem Dominicam diffundens, in hac ipſa, quæ dies eſt undecima Februarii, celebrandum reperiet hoc anno lunæ XIV ineuntis jejunii feſtum diem. Etenim par, eadémque tranſlatio in Introitu jejunii in ſiniſtro Canone ſervanda eſt, quam in dextro, ad quartamdecimam primi Judaïci menſis adhibemus. ut à Dominica, feria ſecunda, & tertia, adeóque Sabbato, ad ſequentem Dominicam tranſitum faciamus. Sic igitur in alio quovis anno Lunæ computanda eſt Introitus XXI.

Introitus dies: ut, quod iterum explicandi cauſsâ referemus, primùm annus habeatur: tum Romanus menſis, ejúſque dies, ad quem regulares addendi ſunt, qui ſerico ad eum diem adſcribuntur. poſtremò præſentis anni Solis epactæ capiendæ ſunt. Has enim per unum, & eumdem Solis annum, utputà præſentem, in omnibus Canonis iſtius menſibus adhibemus: ſic ut horum quotis diebus accedant, unà cum regularibus rubro notatis. Summa deinde per ſeptem diviſa, quod reliquum erit, feriam hebdomadis dabit. à qua demùm ad inſequentem Dominicam tranſibimus.

Quid in ſiniſtro canone obſervandum ſit in unoquoque biſexto.

XXII. HOc unum dumtaxat in ſiniſtro canone tenendum eſt, ut quoties biſextus incurrit, regulares rubros, qui ad menſium dies adnotati ſunt, uno minuamus. Ut ſi regularis ſit I, nihil addatur, ſed ſola Romani menſis quota die contenti, cum epactis Solis, ſummam in VII. partiamur. Sin IV ſunt regulares rubricati, III tantummodò ponantur, non IV. Quod eo fit, ut ex ipſo biſexto redundans dies eximatur, ne ſit ea fraudi, dum feriam hebdomadicam in duobus Romanis menſibus, Januario, & Februario quærimus. Hoc enim deſinente biſextilis putatur dies: anteà verò non item. Ac ſi quis in ſiniſtro illo Canone accuratè feriam inveſtiget, quoties annus biſextilis non erit, eadem occurret feria in Canone, qui Introitum exhibet à ſiniſtro latere, & in eo, qui Paſcha continet. Nam utrobique Dominicam, vel ſecundam feriam, aut alias deinceps habebimus. At in anno biſextili non eadem exiſtet, ſed una ampliùs quàm in ſiniſtro. Ut ſi Dominicam ſiniſter offerat; in dextro feriam ſecundam aſſequemur. Si ſecunda illic incidat; hic tertiam oſtendemus. Sic ubi Sabbatum in ſiniſtro prodierit; in dextro Dominica continget. Nam acceſſio biſextilis diei facit, ut ſiniſter uno die minorem præbeat. Igitur quandocumque propter biſextum Januarii, vel Februarii dies in Sabbatum incurrit in canone ſiniſtro; Martii verò vel Aprilis in Dominicam in dextro canone; hìc VII tranſgredi dies oportet, nimirum à ſecunda feria in Dominicam. illic VIII, à Dominica in alteram Dominicam. ut poſt octo dies Introitus feſtum exactà ratione Dominicam attingat. Hoc enim modo diſtat ſiniſtri Canonis tranſlatio ab illa dextri: quòd prior ad octavum uſque diem propter biſextilem diem extenditur: dextri verò Canonis VII non excedit, ſed eo numero circumſcribitur. Hæc de cautione biſextilis anni.

De Epactis Solis; quæ ſint, & quis earum uſus.

XXIII. ATque ut ne Solis quidem epactæ à nobis inexploratæ relinquantur, Epactas annorum Solis definimus reſiduas hebdomadis ferias poſt eam, quæ Solarem annum auſpicatur; quæ retrò in eâdem hebdomadâ ad primam, ſive Dominicam uſque numerantur. Exemplum: Hic annus qui eſt Solis XXVIII, cœpit à Calend. April. feria VII, ſive Sabbato. Proinde epactas habet prætcritos omnes dies, qui eadem hebdomade ad Dominicam pertinent, hoc eſt feriam V, IV, III, II, & Dominicam. Quare VI epactæ ſunt anni XXVIII. Cum ergo ſequens annus, qui primus erit Solis, à feria prima, ſive Dominica ineat, VII habet epactas, quæ à Sabbato uſque ad præcedentem Dominicam numerantur. Ita ſecundus annus, quoniam à feria ſecunda hebdomadica incipit, epactas habet I, hoc eſt ſanctam Dominicam. cùm nullam alteram, præter Dominicam, in eâdem hebdomada antecedentem habeat. Ceterùm has ipſas dies retinemus, ut hebdomadicè, id eſt ab initio hebdomadis annum omnem Solis ordinemus, ad inveſtigandam feriam, quandocumque eam in qualibet die menſis obtinere volumus. Nam niſi hoc modo, à prima die hebdomadis, ſeu Dominica, annus quilibet Solis regulam capiat; non poteſt ab iis, qui calculos ſubducere voluerint, hebdomadis dies in ullo menſe deprehendi. Sit, exempli cauſsâ, præſens annus Solis, ut an-

σιν δεῖ ψηφίζειν· οἷον ἵν' ἐπιτόμως καὶ αὖθις σαφηνισθῇ, τὸ ἔτος πρῶτον· εἶτα ὁ Ῥωμαϊκὸς μὴν, καὶ τούτου ἡ ποσότης. καὶ ἐμβάλλειν αὐτῇ τοὺς ἀπὸ σημείου παρακειμένους προσθέτους. καὶ μὴν καὶ τὰς ἐπακτὰς τοῦ ἐνεστῶτος ἡλιακοῦ ἔτους, τὰς γὰρ αὐτὰς ἐπακτάς, ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἡλιακοῦ ἔτους, οἷον τοῦ ἐνεστῶτος, ἐφ' ὅλων τῶν ἐν τῷδε τῷ κανονίῳ τεταγμένων κεχρῆσθαι προσήκει μηνῶν, τὰς αὐτῶν ποσότητας ζητοῦντες ἐμβάλλοντες, μετὰ τῶν ἀπὸ σημείου προσθετῶν. καὶ οὕτω μερίζειν εἰς τὸν ζ΄. καὶ ἐκ τῶν ἀπολειπομένων τὴν ἑβδομαδικὴν ἡμέραν γινώσκειν. ἐκ ταύτης δὲ λοιπὸν μεταβαίνειν ἐπὶ τὴν ἑξῆς ἁγίαν κυριακήν.

Τίς ἡ ὀφειλομένη γενέσθαι παρατήρησις ἐν τῷ εὐωνύμῳ τοῦ κανονίου μετὰ τῶν βισέξτων.

Ἐκεῖνο δὲ μόνον ἐν τῷ εὐωνύμῳ προσέχειν χρεὼν κανονίῳ· ἵν' ὅτε βίσεξτον συμβαίνῃ, τοὺς παρακειμένους τῇ ποσότητι τῶν μηνῶν προσθέτους ἀπὸ σημείου ἡμέρας ποιώμεθα παρὰ τὴν μίαν ἐπ' αὐτοῦ ψηφιζομένου ἔτους· οἷον εἰ μὲν μία ἐστὶν ἡ προσθετή, εἰς τὸ μηδ' ὅλως βάλλειν αὐτήν. ἀλλὰ μόνην τὴν ποσότητα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ μηνός, καὶ τὰς ἐπακτὰς τοῦ ἡλίου καὶ οὕτως μερίζειν εἰς τὸν ζ΄. εἰ δὲ δ΄ εἰσὶν αἱ ἀπὸ σημείου προσθεταί, τρεῖς ἀντὶ δ΄, βάλλειν, ἀλλὰ μηδαμῶς τὰς δ΄. γίνεται δὲ τοῦτο δι' ὑφαίρεσιν τῆς ἐξ αὐτοῦ τοῦ βισέξτου περιττευομένης μιᾶς ἡμέρας. ὡς ἂν μὴ δι' αὐτῆς σφαλῶμεν περὶ τὴν τῆς ἑβδομαδικῆς ἡμέρας ἐξεύρεσιν, ἐν τοῖς δυσὶ Ῥωμαϊκοῖς μησί, τῷ τε Ἰανουαρίῳ, καὶ τῷ Φεβρουαρίῳ. μετὰ γὰρ τὸ τούτους παρελθεῖν, τὸ βίσεξτον ψηφίζεται ἀλλ' οὐδαμῶς πρὸ ταύτης. ἔστι δὲ ποτὲ τὴν ἑβδομαδικὴν ἀκριβῶς ἐκ τῶνδε τοῦ κανονίου διερευνῶσιν ἡμέραν, ὅτε μὲν οὐκ ἔστι βίσεξτον, μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς κατάληψις, ἔν τε τῷ τῆς παρεισβάσεως κανονίῳ, λέγω δὲ τῷ ἐξ εὐωνύμου μέρους, καὶ τῷ τοῦ Πάσχα, τουτέστι κυριακῆς, καὶ κυριακῆς. ἢ δευτέρας, καὶ δευτέρας. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἡμερῶν. ὅτε δὲ βίσεξτόν ἐστιν, οὐ τῆς αὐτῆς καὶ μιᾶς, ἀλλὰ τῆς μετὰ τὴν μίαν ἐν τῷ εὐωνύμῳ ψηφιζομένης· οἷον κυριακῆς ἐν τῷ εὐωνύμῳ, φέρε εἰπεῖν· ἐν τῷ δεξιῷ, δευτέρα πάντως εὑρίσκεται. δευτέρας δὲ πάλιν ἐκεῖ, τρίτη προδήλως ἐνταῦθα. οὕτω δὲ καὶ σαββάτου ἐὰν συμβαίνῃ, κυριακὴ προδήλως ἐν τῷ δεξιῷ κανονίῳ ψηφίζεται. ἡ γὰρ προσθήκη τῆς τοῦ βισέξτου ἡμέρας, τὴν τῆς μιᾶς ὑπέρβασιν ἐν τῷ εὐωνύμῳ ποιεῖ. διὸ ἂν ὁπηνίκα διὰ τὸ βίσεξτον σαββάτου αἴτησιν εὕροιμεν τήν τε τοῦ Ἰανουαρίου, καὶ Φεβρουαρίου μηνὸς ποσότητα, ἐν αὐτῷ τῷ εὐωνύμῳ· κυριακῆς δὲ τὴν τοῦ Μαρτίου, καὶ Ἀπριλίου μηνὸς ἐν τῷ δεξιῷ κανονίῳ· ἐν τούτῳ μὲν τὰς ζ΄ μεταβαίνειν ἡμέρας ὡς ἀπὸ δευτέρας εἰς κυριακὴν φερομένας· ἐν ἐκείνῳ δὲ τὰς η΄ μεθίστασθαι πάντως, ὡς ἀπὸ κυριακῆς εἰς κυριακὴν ἀγομένας. ἵνα μετὰ τὰς η΄ διαγράφηται κατ' ἐκείνην τὴν κυριακὴν ὁριζομένη ὀρθῶς ἡ τῆς παρεισβάσεως ἑορτή. κατὰ τοῦτον γὰρ τὸν τρόπον ἡ ἐν τῷ εὐωνύμῳ μετάθεσις παραλλάττει πρὸς τὴν ἐν τῷ δεξιῷ γενομένην μετάστασιν. ὅτι καὶ μέχρις ὀγδόης ἡμέρας ἐκτείνεται διὰ τὸ βίσεξτον, τῆς ἐν τῷ δεξιῷ μηδαμῶς τὰς ζ΄ διερχομένης, ἀλλ' ἴσας αὐτῶν καὶ μόνον ὁριζομένης. ταῦτα καὶ περὶ τῆς κατὰ τὸ βίσεξτον ὀφειλούσης γενέσθαι παρατηρήσεως. κβ΄.

Περὶ τῶν ἐπακτῶν τοῦ ἡλίου. τίνες αὗται τυγχάνουσι, καὶ διὰ τί ταύταις προσχρώμεθα.

Ὡς ἂν δὲ μηδὲ ὁ περὶ τῶν τοῦ ἡλίου λόγος ἡμῖν ἀνεξέταστος ἀπομένοι, λέγομεν ἐπακτὰς εἶναι τῶν τοῦ ἡλίου ἐτῶν, τὰς ἀπὸ τῆς ἑβδομαδικῆς ἡμέρας, ἐξ ἧς τὸ ἡλιακὸν ἔτος ὑπάρχεται, κατὰ ἀναποδισμὸν λειπούσας ἐν τῇ αὐτῇ ἑβδομάδι μέχρι τῆς πρώτης, ἤγουν τῆς ἁγίας κυριακῆς· οἷον φέρε εἰπεῖν ὡς ἐπὶ τοῦ ἐνεστῶτος κη΄ ἔτους· ἤρξατο γὰρ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Ἀπριλίου μηνός, ἀπὸ ἑβδόμης, ἤγουν σαββάτου ἡμέρας. τὰς οὖν διελθούσας ἡμέρας τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος ἕως τῆς κυριακῆς, ἐπακτὰς κέκτηται, τουτέστι τὴν παρασκευήν, τὴν ε΄, τὴν δ΄, τὴν γ΄, τὴν β΄, καὶ αὐτὴν τὴν ἁγίαν κυριακήν. ὡς ἐντεῦθεν ἓξ ὑπάρχειν τὰς αὐτοῦ τοῦ κη΄ ἔτους ἐπακτάς. ὅθεν ἐπειδὴ τὸ εἰσιέναι μέλλον, φημὶ δὲ τὸ πρῶτον, ἀπὸ πρώτης ἄρχεται, τουτέστιν ἁγίας κυριακῆς, ζ΄ ἡμέρας, ἤγουν τὰς ἀπὸ σαββάτου μέχρι τῆς διελθούσης ἁγίας κυριακῆς ἀριθμουμένας ἐπακτὰς κέκτηται. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ δεύτερον ἔτος, ὅτι περ ἐκ τῆς κατὰ τὴν ἑβδομάδα δευτέρας ἡμέρας ἄρχεται, μόνην τὴν μίαν, τουτέστι τὴν ἁγίαν κυριακήν, ἐπακτὴν κέκτηται· ὡς οὐκ ἄλλην ἡμέραν, ἢ μόνην αὐτὴν τὴν κυριακήν, κατὰ τὴν αὐτὴν ἑβδομάδα προηγησαμένην ἔχον. ταύτας δὲ τὰς ἡμέρας τηροῦμεν, ἵν' ἑβδομαδικῶς, τουτέστιν ἀπὸ ἀρχῆς ἑβδομάδος πᾶν ἡλιακὸν ἔτος κανονίσωμεν, εἰς εὕρεσιν τῆς ἑβδομαδικῆς ἡμέρας ὁπηνίκα ταύτην καὶ εἰς ἑκάστου μηνὸς ποσότητα βουληθῶμεν μαθεῖν. εἰ μὴ γὰρ ἔτους τοῦτο, ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν ἑβδομάδα πρώτης ἡμέρας, ἤγουν ἁγίας κυριακῆς, πᾶν ἡλιακὸν ἔτος κανονισθῇ, ἀμήχανον τὴν ἑβδομαδικὴν ἡμέραν ἐν οἱῳδήποτε καταλαμβάνειν μηνὶ τοὺς ψηφίζειν ἐθέλοντας· οἷον τὸ λέγω; κγ΄.

τὸ πρῶτον, ὡς ἔφην· κη' ἔτος, σαββάτῳ λαβὸν τὴν ἀρχήν, εἰ μὴ τὰς πρὸ τοῦ σαββάτου ἓξ ἡμέρας, τῇ πρώτῃ τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς ἐπεβάλομεν, οὐκ ἂν σαββάτῳ ταύτην αὐτὴν ὑγιάσομεν. ἐπειδὴ γὰρ εἰς παρασκευὴν τὴν κατάληξιν ἔσχε τὸ διελθὸν κζ' ἔτος, αἱ ἐπίλοιποι τῆς παρασκευῆς ἡμέραι λειπαὶ μὲν ἐκείνῳ τυγχάνουσιν, ὡς αὐτὴν περιορισθέντος. τοῦτο δ' ἐπακταί, διὰ τὸ ἐπάγεσθαι τῇ πρώτῃ τοῦ Ἀπριλλίου, καὶ ταύτῃ διασημαίνειν τὴν ἑβδομαδικὴν ἡμέραν, ἀφ' ἧς τὸ αὐτὸ κη' ἔτος ἀπήρξατο. οὕτως γὰρ ἥ τε τάξις τῆς ἑβδομαδικῆς ἁρμονίας φυλάττεται πάντως συνεχής, καὶ ἡ τῶν ἡλιακῶν ἐτῶν ὡς ἀπὸ ἀρχῆς ἑβδομάδος, ἤγουν πρώτης ἡμέρας, κανονίζεται κίνησις. ἐξ οὗ περ οὐδὲ μία τοῖς ψηφίζουσιν ἐθέλουσι γίνεται πλάνη πρὸς τὴν ἐν οἱῳδήποτε μηνὶ ποσταίαν τῆς ἑβδομαδικῆς ἡμέρας κατάληψιν.

tè dictum eſt, XXVIII, qui à Sabbato cœptus eſt. Igitur niſi ad Calendas Apriles ſex ante Sabbatum dies addidiſſemus, nequaquam illas in Sabbatum incidiſſe noſſemus. Cum enim præcedens annus, qui erat Solis XXVII, in Paraſceven deſiarit, huic æqualis dierum numerus, qui annum illum terminavit, cujus Paraſceve clauſula fuit, præſentis anni ſunt epactæ, quaſi addititias dicas, quòd Calendis Aprilis addantur, eóque modo feriam indicent, à qua annus idem XXVIII exorſus eſt. Ita quippe in hebdomadica feriæ perpetuitas quædam ſucceſſionis tenetur, & anni Solares ab hebdomadis initio, hoc eſt Dominica, tamquam regula pendentes curſus ſuos inſiſtunt. Unde cujuſcumque menſis dies congruenti feriæ citra calculi errorem poteſt attribui.

Πῶς τὴν ἑβδομαδικὴν ἡμέραν εἰς ἑκάστου μηνὸς ποσταίαν ἐστὶν εὑρεῖν.

κδ'. Τῷ αὐτῷ γὰρ τρόπῳ καὶ εἰς τὴν ἑκάστου μηνὸς ποσταίαν κεχρῆσθαι προσήκει τὴν ἑβδομαδικὴν ἐρευνῶντας, ᾧ περ κεχρήμεθα καὶ εἰς τὴν τοῦ Ἀπριλλίου πρώτην. οἷον τὰς ἐπακτὰς ἐπιβάλλοντες τοῦ ἐνεστῶτος ἡλιακοῦ ἔτους ταῖς ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης τοῦ Ἀπριλλίου, μέχρι τῆς ἐν οἱῳδήποτε μηνὶ ζητουμένης ἡμῖν ποσταίας, καὶ τὰς ὅλας εἰς τὰ ἑπτὰ μερίζομεν, καὶ ἐκ τῶν ἀπομενουσῶν ἐπιλοίπων ἔστιν γινώσκομεν τὴν τῆς ἑβδομάδος ἡμέραν. ἢ πάλιν καὶ κατ' ἄλλον τρόπον, αὐτάς τε τὰς ἐπακτὰς μόνας, καὶ τὰς μετὰ τὰς κη' τῶν μηνῶν περιττάς, οἷον τοῦ Ἀπριλλίου τὰς δύο, καὶ Μαΐου τὰς γ', καὶ τῶν καθεξῆς ὁμοίως, ἄχρις οὗ ἂν θέλομεν ψηφίζειν μηνός· εἶτα τὴν ζητουμένην ἡμῖν ἐν αὐτῷ ποσταίαν ἐκείναις ἐμβάλλοντες, εἰς τὸν ζ' πάλιν μερίζομεν. καὶ ἐκ τῶν ἀπομενουσῶν τὴν ἑβδομαδικὴν πάντως εὑρίσκομεν. ταύτης οὖν ἕνεκεν τῆς αἰτίας ἐπακτὰς ἔχειν λέγονται τὰ τοῦ ἡλίου ἔτη, καὶ διὰ ταύτην αὐταῖς προσηκόντως κεχρήμεθα.

Qua ratione feria quocumque die menſis inveſtigari poteſt.

Eadem quippe methodus eſt inquirendæ cujuſcumque diei menſis feriæ, quam ad Calendas Apriles adhibuimus. Nimirum ut labentis anni Solis epactas adjiciamus ad dierum numerum, qui à Calendis April. ad eum, qui quæritur, cujuſlibet menſis diem fluxerunt: tum collectam ex omnibus ſummam per VII partiamur. Quod enim reliquum eſt feriam hebdomadicam ejuſdem numeri præbebit. Poteſt & alio modo reperiri. Epactas ſolas cum diebus menſium ſupra XXVIII dies excurrentibus, ad quotcumque menſes propagare calculum libebit, componito. velut ſumptis ea Aprili II, è Maio, III, & ſic deinceps ad propoſitum uſque menſem; cujus dies omnes ad eum, quo de quærimus, adjicientes, ſummam per VII dividimus. quod reliquum eſt, dat feriam quæſitam. Ob hanc igitur cauſſam anni Solis epactas habere dicuntur; & eaſdem nos, uti conſentaneum eſt, adhibemus. XXIV.

Ποῖα τῶν τοῦ ἡλίου ἐτῶν ἀνεπάκτα τυγχάνει.

κε'. Ὅθεν τὰ ἀπὸ κυριακῆς ἀρχόμενα ἔτη, οἷον τὸ πρῶτον, τὸ ἕβδομον, τὸ δωδέκατον, τὸ κγ', ἀνεπάκτα λέγομεν, διὰ τὸ μηδὲ μίαν ἡμέραν προηγουμένην ἔχειν. οὐκ ἔστι γὰρ περὶ τῆς πρώτης ἄλλην εὑρεῖν. ἐπεὶ ἐπακτὰς τὸ ἡλιακὸν ἔτος κατὰ τὸ τῆς σελήνης ἔτος οὐ κέκτηται. οὐδὲ γὰρ ὑστερεῖν ὑπάρχει πρὸς τὰς τξε', καθάπερ ἐκεῖνο τὰς ια'. δι' ὃ καὶ τῶν ἑπτὰ ἐμβολίμων δέχεται προσθήκην μηνῶν ὁ τῆς ἐννεακαιδεκαετηρίδος κύκλος. ἀλλὰ μόνον τοῦ τὴν ἑβδομαδικὴν ἐν τοῖς δυοκαίδεκα μησὶν ἡμέραν ψηφίζεσθαι, κατὰ τὴν ἐν ἀρχῇ τῶν ἡλιακῶν ἐτῶν τῆς ἑβδομαδικῆς ἁρμονίας συνέχειάν τι, καὶ προαπαιτεῖται. ταῦτα καὶ περὶ τῶν ἐπακτῶν τοῦ ἡλίου.

Quinam Solis anni epacta carere dicantur.

Ex quo anni omnes, qui à Dominica incipiunt; velut primus, ſeptimus, duodecimus, decimus octavus: ſine epactis eſſe dicuntur; quòd nullam præcedentem diem habeant. Nam prior eſſe primâ nulla poteſt. Etenim non ſic epactas obtinere Solis annus, quomodo Lunæ, dicitur. Quippe nihil illi deeſt ad explendos CCCLXV dies, uti Luna undenis deficit: ideòque ſeptem intercalaribus menſibus augetur decemnovennalis Cyclus. ſed ob id unum, ut in menſibus duodecim feriam aſſequamur; prout ab exordio Solarium annorum hebdomadici orbis revoluta ſeries à majoribus accepta poſtulat. Hactenus de Solaribus epactis. XXV.

Περὶ τῶν προσθετῶν· τίνες τε, καὶ πόθεν αὐταὶ τυγχάνουσιν.

κς'. Αἱ δὲ προσθεταὶ ἡμέραι, αἵ τινες ἀπὸ σηρικοῦ γεγραμμέναι εἰσίν, ἃς καὶ συνεμβάλλειν ταῖς ἐπακταῖς τοῦ ἡλιακοῦ ἔτους εἰρήκαμεν, τῇ ποσταίᾳ τῶν Ῥωμαϊκῶν μηνῶν, καὶ οὕτως ποιεῖσθαι τὸν εἰς τὰ ζ' μερισμόν. τοῦτον ἔχουσι τὸν λόγον. διττῶς τῆς ἑβδομαδικῆς ἡμέρας, ὡς ἐδείχθη, ψηφιζομένης· κατά τε τὴν τῶν ὅλων ἄθροισιν ἡμερῶν. οἷον ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ Ἀπριλλίου, μέχρις αὐτῆς τῆς τοῦ ζητουμένου μηνὸς ποσταίας, κατά τε τὴν τῶν μετὰ τὰς κη' περιττῶν ἡμερῶν διαμερισμόν· ταύτας δὴ τὰς περιττὰς μέχρι μὲν Σεπτεμβρίου μηνὸς ιγ' συναγομένας, μέχρι δὲ Ὀκτωβρίου ιε', τῶν ιγ' ἀφελόντες τὰς ζ'. * τὰς καὶ ἐν τῷ Σεπτεμβρίῳ διὰ σηρικοῦ κατετάξαμεν. ὥσπερ οὖν καὶ τῶν ιε' τὰς δύο πλήρεις ἑβδομάδας, ἤγουν τὰς ιδ' ἡμέρας, τὴν μίαν ἀπὸ σηρικοῦ ἀνεγράψαμεν ἐν τῷ Ὀκτωβρίῳ· ταὐτὸν γάρ ἐστι τάς τε ιγ', καὶ τὰς ιε' τηρεῖν, καὶ μόνας τὰς ς', καὶ τὴν α', ἐν τοῖς αὐτοῖς δύο κατατάξαι μησί, τῆς ἑβδομαδικῆς ἡμέρας χάριν εὑρέσεως. μετὰ τὴν συμπερίληψιν δηλονότι τῶν ἐπακτῶν τοῦ ἐνεστῶτος ἡλιακοῦ ἔτους, ὁποῖον δ' ἂν εἴη τὸ ψηφιζόμενον, εἴτε πρῶτον, εἴτε δεύτερον, μέχρις ἁπλῶς τοῦ κη' ἔτους. ὁ δὲ αὐτὸς καὶ περὶ τῶν δ', καὶ μιᾶς ἀπὸ σηρικοῦ προσθετῶν ἡμερῶν λόγος ἐστὶν ἔν τε Μαρτίῳ, καὶ Φεβρουαρίῳ, καὶ Ἰανουαρίῳ καταπεπηγμένων. εἰ καὶ διὰ προσθήκης ἡμερῶν, ὁ * ἑβδομαδικὸς αὐτῶν λόγος καὶ κανὼν γέγονε ἐναντίως τοῖς ἐξ ἀφαιρέσεως κανονιζομένοις μησίν· οἷον τῷ Σεπτεμβρίῳ, καὶ Ὀκτωβρίῳ· καθότι τοῦ ἐλθόντος ἡλιακοῦ ἔτους ἐκείνοις λογίζονται καὶ εἰσίν. οὐ γὰρ ἄλλως ἢ οὕτως ἔμελλον ἂν ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος, ἤγουν τῶν αὐτοῦ ἐπακτῶν ψηφίζεσθαι, καὶ τὴν ἑβδομαδικὴν ἡμέραν δῆλον ἐθέλουσι παρέχειν. λυσιτελεῖ γὰρ πάντως εἰς τὸ τὴν μετάθεσιν ἀπὸ κυριακῆς, καὶ β', καὶ τρίτης, καὶ τῆς καθ'

* Leg. τὰς ς'.

* f. ἑβδομαδικός.

De additiis, ſive regularibus: unde originem habeant.

Regulares dies rubro colore notati, quos Romanorum menſium quotis diebus cum epactis Solaribus addendos eſſe decrevimus; ut ſummæ per VII partitio fieret; hanc habene rationem. Cùm duobus modis hebdomadicam feriam, ut dictum eſt, computemus; primò collectis diebus omnibus à Calend. Aprilis uſque ad propoſitam diem: ſecundò, ſolis ſupra XXVIII ſuperfluis retentis: de his ipſis ſuperfluis, quæ ad Septembris finem, XIII conſiunt; ad Octobrem verò XV, ſeptem, quoad licet, detrahimus: fiunt ex XIII quidem reliquis ſex, quas ad Septembrem rubricatas appoſuimus. de XV verò deductis hebdomadis duabus, hoc eſt diebus XIV, reſiduam unam rubro colore ad Octobrem appinximus. Nam ſive XIII dies, aut XV retineamus, ſive ſex ſolas, vel unam ad eoſdem duos menſes applicemus, nihil ad feriam indagandam refert; quando præſentis anni Solis epactæ ſimul aſſumuntur: quicumque demum computetur annus, primus, aut ſecundus, uſque ad XXVIII. Eadem ratio eſt IV, & I rubricatorum regularium, quos ad Martium, Februarium, & Januarium adſcripſimus: etſi per dierum additionem hebdomadica ipſorum ratio, & regula conſtat, contrà quàm evenit iis menſibus, qui detractionem admittunt: veluti Septembri, & Octobri: quoniam ſequenti anno Solis tribuuntur, & ad eum pertinent. Haud enim aliter ex præſenti anno, & ejus epactis calculus iniri potuit, ut hebdomadicam feriam inquirentibus exhiberet. Quippe prorſus ad id expedit, ut tranſlatio fieri poſſit à Dominica, & ſecunda, tertiáve, ac ſequen- XXVI.

ſequentibus feriis in alteram Dominicam, in dextro, ac ſiniſtro canonio. quorum alterum ad Ingreſſum ſanctorum jejuniorum; ſive Carniſprivii feſtum: alterum ad ſalutare Paſcha refertur. Hactenus de rubricatis regularibus; ut omnibus, quæ canone iſto continentur expoſitis, eorum ſit ſtudioſis lectoribus comprehenſio facilis.

ἑξῆς εἰς τὴν ἄλλην ἁγίαν κυριακὴν πιπράσκεται ἐν τῷ δεξιῷ καὶ εὐωνύμῳ κανονίῳ· τὸ μὲν, ὡς ἄρχεται διὰ τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων νηστειῶν, ἤγουν τὴν ἀποκρεώσιμον ἑορτήν. τὸ δὲ, διὰ τὸ σωτήριον Πάσχα. ταῦτα καὶ περὶ τῶν ἀπὸ ἐρυθροῦ γεγραφθεισῶν ἡμερῶν, ὡς ἂν διὰ πάντων τῶν ἐν τῷδε τῷ κανονίῳ ἐξηγήσεως προσενεχθείσης, ἡ τῶν ἐν αὐτῷ κειμένων κατάληψις ῥᾳδία γένηται τοῖς φιλοπόνοις.

De Epactis Lunæ, quemadmodum computentur.

Περὶ τῶν ἐπακτῶν τῆς σελήνης, πῶς αὗται ψηφίζονται.

XXVII. HIs animadverſis, de epactis Lunæ, quæ in ſiniſtro canone ſunt, ſermo rurſus inſtituendus eſt, ac demonſtrandum quomodo computari & ipſæ debeant. Igitur currentem annum, Lunæ per undecim multiplicare oportet: ut, exempli cauſſâ, hunc, qui agitur modò XIV. Summam inde collectam dierum CLIV, duobus minuere: quòd primus annus Lunæ IX tantummodò epactas habeat. Poſtea in XXX partiri CLII illos dies propter embolimos menſes. Reliquum eſt biduum, quæ anni iſtius epactæ ſunt, & ad eumdem annum Lunæ XIV in canone deſcriptæ. Idem in ceteris omnibus annis Lunæ facere convenit. Porrò epactæ iſtæ dies ſunt, quos annum Lunæ prorſus habere cognoſcimus in die Martii XXXI. quos quidem ſcire intereſt, ut quotum Lunæ diem in quolibet menſium duodecim computare, & inveſtigare poſſimus.

Τούτων δὲ οὕτως εἰρημένων, δεῖ περὶ τῶν ἐν τῷ εὐωνύμῳ κανονίῳ τεταγμένων ἐπακτῶν τῆς σελήνης καὶ αὖθις ἐπαναλαβεῖν, καὶ δεῖξαι πῶς αὗται ψηφίζονται. χρὴ τοίνυν τὸ ἐνιστάμενον τῆς σελήνης ἔτος ἑνδεκαπλασιάσαι. οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ παρόντος ιδʹ καὶ ιʹ. καὶ τὰς ἐκ τοῦ πολυπλασιασμοῦ συναγομένας ἡμέρας ρνδʹ ποιῆσαι παρὰ δύο ἡμέρας, διὰ τὸ πρῶτον τῆς σελήνης ἔτος θʹ μόνον ἐπακτὰς ἔχειν. καὶ οὕτως εἰς τὸν λʹ, διὰ τοὺς ἐμβολίμους μῆνας ταύτας μερίσαι. λέγω δὲ τὰς ρνβʹ. καὶ τὰς ἀπολειπομένας, τουτέστι τὰς δύο ἡμέρας, ἐπακτὰς ἔχειν τὸ τῆς σελήνης ἔτος γινώσκεται. ὡς καὶ διαγεγραμμένας ἔχει τὸ αὐτὸ ιδʹ καὶ ιʹ ἔτος ἐν τῷδε τῷ κανονίῳ. οὕτως οὖν καὶ ἐπ' ἄλλου παντὸς ἔτους σελήνης προσήκει ποιεῖν. αὗται δὲ ἐπακταὶ ἡμέραι τυγχάνουσιν, ἃς τὸ ἔτος τῆς σελήνης πάντη τε καὶ πάντως ἔχον εὑρίσκεται μετὰ τὴν τριακάδα πρώτην τοῦ Μαρτίου μηνός. ἐπειδὴ ταύτας ἀεὶ δῆλον ἐστὶν εἰδέναι πάσῃ τυγχάνον. λυσιτελεῖ γὰρ εἰς τὸ τὴν ποσταίαν τῆς σελήνης ἐν ἑκάστῳ τῶν δυοκαίδεκα μηνῶν ψηφίζεσθαι καὶ εὑρίσκεσθαι. κζʹ.

Quomodo in unoquoque menſe Lunæ quotam diem reperimus.

Πῶς ἐν ἑκάστῳ μηνὶ τῆς σελήνης ποσταίαν εὑρίσκομεν.

XXVIII. DIes omnes, qui à Calendis Aprilis ad diem menſis cujuſlibet Romani fluxerunt, colligimus. His epactas lunæ, de quibus dictum eſt, adjicimus, quaſcumque die Martii XXXI ſortita fuerit. Summam per XXIX½ partimur. reliquum eſt ætas Lunæ. Hæc de Lunæ epactarum methodo, & inventione dicta ſint.

Ὅσας τὰς ἀπὸ τῆς πρώτης Ἀπριλλίου μέχρι τῆς ζητουμένης ἐν οἵῳ δή τινι μηνὶ Ῥωμαϊκῷ ποσταίας ἡμέρας ἀθροίζομεν. καὶ ταύταις ἐπιβάλλομεν τὰς εἰρημένας τῆς σελήνης ἐπακτάς, ἃς ἔχουσα, καθὼς ἔφημεν, εὑρίσκεται κατὰ τὴν εἰρημένην τριακάδα πρώτην τοῦ Μαρτίου μηνός. καὶ εἰς τὰς κθʹ ἥμισυ τὰς ὅλας μερίζομεν· καὶ τὰς ἀπομενούσας ἔχουσαν τὴν σελήνην γινώσκομεν. ταῦτα καὶ περί τε τῶν ἐπακτῶν τῆς σελήνης μεθόδου τε καὶ εὑρέσεως. κηʹ.

De Epactis Solis, quomodo & ipſæ computentur.

Περὶ τῶν ἐπακτῶν τοῦ ἡλίου, πῶς καὶ αὗται ψηφίζονται.

XXIX. EXplicandæ ſunt deinceps epactæ Solares, ac quemadmodum inveſtigare eas oporteat. Itaque propoſito anno Solis quolibet, ut hoc ipſo XXVIII; totidem, unâ demptâ, numerandæ ſunt dies, hoc eſt XXVII. quadrantes autem, nullo detracto, quot ſummæ toti competunt, aſſumendi; putà XXVIII quadrifariam diviſis, fiunt utique dies VII. quibus additis, ſummam XXXIV dierum per VII divide propter hebdomadas. Reſiduum, hoc eſt VI dies, pro epactis obtinebit hic annus XXVIII, quas ad eumdem annum poſuimus in canone: ut ad ceteros quæ cuique competebant. Idem fac in alio quovis anno, ut ejus epactas aſſequare.

Δεῖ δὲ καὶ περὶ τῶν ἡλιακῶν ἐπακτῶν γράψαι, πῶς καὶ ταύτας ἐστὶ καταλαβεῖν. χρὴ τοίνυν τῷ ἐνισταμένῳ ἡλιακῷ ἔτει, φέρε εἰπεῖν ἐπὶ τοῦ παρόντος κηʹ ἔτους, ἐπιγράψαι αὐτῷ τοσαύτας ἡμέρας, παρὰ μίαν μόνην ἡμέραν. τουτέστι κζʹ ἡμέρας. ἐπιγράψαι δὲ τέταρτα, παρ' οὐδὲ ἓν τέταρτον ἀφαιρεθὲν συμπεριλαμβάνειν· τουτέστι κηʹ, δ' ἀνὰ, ἅπερ ποιοῦσιν ἡμέρας προσθήκας ἑπτά. καὶ οὕτως τὰς ὅλας, ἤγουν τὰς λδʹ, μερίζειν εἰς τὰς ζʹ διὰ τὰς ἑβδομάδας. καὶ τὰς ἀπολειπομένας, τουτέστι τὰς ςʹ ἡμέρας, ἐπακτὰς ἔχον γινώσκεται τὸ αὐτὸ κηʹ ἔτος. ὡς ἐν αὐτῷ καὶ ἀνεγράψαμεν ἐν τῷδε τῷ κανονίῳ, καθὰ καὶ τοῖς λοιποῖς τὰς προσφόρους. οὕτως οὖν καὶ ἐπ' ἄλλου παντὸς ἔστι ποιεῖν, εἰς εὕρεσιν τῶν αὐτοῦ ἐπακτῶν. κθʹ.

Quomodo æquales, aut excedentes invicem epactas habeant anni Solares.

Πῶς καὶ ἴσας, καὶ περιττὰς ἀλλήλων ἐπακτὰς ἔχουσι τὰ τοῦ ἡλίου ἔτη.

XXX. ANnus omnis Solaris diem cum quadrante pro epactis relinquit. quæ nihil aliud ſunt omninò præter diem illum cum quadrante, qui poſt hebdomadas LII integras de CCCLXV; ſupereſt. Sed duos, vel tres, vel quatuor, & ad ſeptem uſque habere dicitur, quod diem illum & ¼ ad ſe mutuò tranſmittant, & augeantur. Nam ad integram hebdomadam, ſeptenóſque dies ordine fit progreſſio. unde rurſus ad initium reditur. Cùm autem biſextilis annus eſt, atque ex quadriennii quadrantibus dies una colligitur, ea accedente, ſequentis incrementum anni uno die fit majus. Nam pro uno biduum accipit. quod in anno ipſo XXVIII cernere licet. Quippe antecedens ipſum annus, hoc eſt XXVII. quatuor dumtaxat habet. at ille propter diei unius acceſſionem ſex ſibi vendicat. Unde neque in eamdem feriam annus ille XXVII deſiit, à qua initium habuit. Nam ſi dies tantùm haberet CCCLXV, in eamdem deſineret, à qua cœperat: velut à Dominica in Dominicam: aut à ſecunda feria in ſecundam. Sed quoniam diebus conſtat CCCLXVI, ideo in poſteriorem ea, unde cœpit, feriam deſinit. hoc eſt à Dominica in feriam ſecundam. vel ab hac in tertiam, & ita deinceps. Ob hanc cauſſam tenendæ ſunt Solis epactæ, & hoc, quo dictum eſt, modo putandæ. Nimirum, ut denuò repetamus idem, totidem dies, quotus numeratur annus quilibet Solis, una minùs aſſumendæ ſunt. dein-

Ἕκαστον μὲν γὰρ ἔτος ἡλίου, * μίαν τέταρτον κέκτηται ἐπακτήν, ἥτις ἄλλο τι ἐστὶν ἢ τὸ σύνολον, ἢ τὴν μετὰ τὰς νβʹ ἑβδομάδας περιττεύουσαν ἐκ τῶν τξεʹ, διʹ ἡμερῶν· δύο δὲ, καὶ γʹ, [b] καὶ δʹ, καὶ μέχρις ἁπλῶς τῶν ζʹ λέγεται ἔχειν, διὰ τὴν ἐξ ἀλλήλων εἰς ἄλληλα γινομένην ταύτης δὲ τῆς μιᾶς τέταρτον παραπομπήν τε καὶ αὔξησιν. ἕως γὰρ τῆς ἑβδομαδικῆς συμπληρώσεως, ἤγουν τῶν ζʹ ἡμερῶν, κατ' εἱρμὸν ἐν τοῖς ἔτεσιν αὐξανομένη πάλιν ἀνέρχεται. καθότι δὲ βίσεξτόν ἐστι, καὶ ἐκ τῶν τεταρτῶν τῆς τετραετηρίδος ἀθροισθεῖσα μία ἡμέρα, κατ' * ἐπίκλησιν ταύτης περιττή πως ἡ τῶν ἐπακτῶν τοῦ διαδεχομένου ἔτους ἐπαύξησις γίνεται, δύο ἡμέρας, ἀντὶ μιᾶς προσλαμβανούσης. ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ προκειμένου κηʹ. τέσσαρας γὰρ ἔχοντος τοῦ πρὸ αὐτοῦ, τουτέστι τοῦ κζʹ, ἓξ τοῦτο διὰ τὴν ἐκ τῶν τετάρτων ἀθροισθεῖσαν ἡμέραν ἐκτήσατο. ὅθεν οὐδὲ εἰς τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἐξ ἧς ἀπήρξατο, καὶ κατέληξε τὸ λεχθὲν κζʹ ἔτος. ἐπειδὴ διὰ μὲν τῶν τξεʹ, εἰς τὴν ἐξ ἧς ἀπήρξατο, καταλήγει πάντως. οἷον ἀπὸ κυριακῆς, εἰς κυριακήν. ἢ δευτέρας, εἰς δευτέραν. διὰ δὲ τῶν τξςʹ, εἰς τὴν μετὰ τὴν ἀφ' ἧς ἡμέραν ἀπήρξατο. τουτέστιν ἀπὸ κυριακῆς, εἰς δευτέραν. ἢ ἀπὸ ταύτης, εἰς τρίτην. καὶ ἑξῆς ὁμοίως. διὰ ταῦτά τοι προσήκει ποιεῖσθαι τῶν ἡλίου ἐπακτῶν τὴν παρατήρησιν, καὶ ταύτας ψηφίζειν κατὰ τὸν ἀποδειχθέντα τρόπον. οἷον, ἵνα καὶ πάλιν εἴπωμεν, τὰς ἐπιγράψαι αὐτῷ τῷ ἐνισταμένῳ ἡλιακῷ ἔτει, οἷον δ' ἂν ᾖ τὸ ψηφιζόμενον, λαμβάνειν ἡμέρας, παρὰ λʹ.

* Id est

[b] ἢ

* f. ἐπίδοσιν.

μόνην

μόνην μίαν ἡμέραν. καὶ τὰ ἰσάριθμα τέταρτα παρ' οὐδὲ ἓν τέταρτον, καὶ μερίζειν εἰς τὸ ζ'. καὶ τὰς ὑπολοίπους ἐπακτὰς ἔχειν δίδονται πάντως αὐτὸ τὸ εἰς τὴν ζήτησιν ἡμῖν προκείμενον ἔτος. τὰς ἰσαρίθμους δὲ τοῦ ἔτους ἡμέρας πλὴν μίαν ἡμέραν ποιοῦν ἀπεφήνατο, ἐπειδὴ τὸ πρῶτον ἔτος * τέταρτον εἰς ἐπακτὴν ἔχειν καθηγήσατο, ἀλλ' ὡς ἀπὸ πρώτης, ἤγουν ἁγίας κυριακῆς αὐτὸ κανονίζεσθαι. πᾶν γὰρ ἔτος ἀπὸ κυριακῆς ἀρχόμενον, ὡς ἀνωτέρω λέλεκται, οὐδὲ μίαν ἐπακτὴν τὸ σύνολον κέκτηται, πλὴν ἴσως μορίων τινῶν, οἷον τέταρτον, ἢ ἥμισυ, ἢ ἥμισυ τετάρτου ἅπερ οὐδαμῶς συντελοῦσιν εἰς ἑβδομαδικῆς ἡμέρας εὕρεσιν, ἕως ἂν διὰ τῆς τετραετηρίδος ἡμέραν μίαν ποιήσωσιν.

* f. ἐλ- μίαν ἔτος.

de quadrantes integro numero ſine detractione congruentes. Summa per VII dividenda. quod reliquum eſt, dabit epactas anni illius quem quærimus. Porrò numerum dierum annis parem una die minuendum præcepimus, quoniam primus annus nullas habet adſcriptas epactas, quòd à prima feria hoc eſt Dominica definiatur. Si quidem annus omnis à Dominica incipiens, ut ſuprà dictum eſt, nullam penitùs epactam habet; niſi ſi quæ ſunt fragmenta. velut quadrans, aut dimidium, aut dimidii quadrans. quæ ad hebdomadicam feriam inveſtigandam nihil planè conferunt, donec poſt annos quatuor diem unum conſumment.

Πῶς ἄλλως τάς τε τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης ἐπιτηρῆσαι δυνατὸν ἐστιν ἐπακτάς.

Quemadmodum Solis & Lunæ epactas aliter invenire liceat.

λα'. ΚΑὶ ἵνα συντόμως εἴπω περί τε τῶν τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης ἐπακτῶν, καὶ τῆς τούτων ῥᾳδίας καταλήψεως, ἡ μὲν σελήνη, ἤγουν τὸ κατ' αὐτὴν ζητούμενον ἔτος, τοσαύτας ἐπακτὰς ἔχει πάντως ἀεὶ, ὅσας ἡμέρας δείκνυται κεκτημένη κατὰ τὴν τριακάδα πρώτην τοῦ Μαρτίου μηνός. ὁ δὲ ἥλιος, ἤγουν τὸ ἐνιστάμενον αὐτοῦ ἔτος, ἰσαρίθμους κέκτηται πάντως ἀεὶ τὰς οἰκείας ἐπακτὰς τῇ ἑβδομαδικῇ ἡμέρᾳ. εἰς ἣν κατηντήσεν τὸ πρὸ αὐτοῦ ἔτος ἀπαρτισθῆ κατὰ τὴν λεχθεῖσαν τριακάδα πρώτην τοῦ αὐτοῦ Μαρτίου μηνός. ταῦτα καὶ περὶ ἐπακτῶν ἡλίου, καὶ τῆς τούτων εὑρέσεως.

UT de Solis epactis, & Lunæ, déque harum facili inventione dicam breviter; quod ad Lunam attinet, hujus annus quilibet datus tot ſemper epactas habet, quot dierum ætas illius eſt Martii die XXXI. Sol autem, ſive annus ejus currens, totidem utiquè habet epactas, quota feria eſt, in quam antecedens annus deſiit pridie Calend. Apriles. Hæc de epactis Solis, & earum methodo dicta ſufficiant. XXXI.

Περὶ τῆς κατὰ σάρκα τοῦ σωτῆρος γεννήσεως, τοῦ τε βαπτίσματος, καὶ τοῦ πάθους. ποίῳ γεγόνασιν ἡλίου καὶ σελήνης ἔτει, καὶ ποίᾳ ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος.

De Nativitate Chriſti ſecundùm carnem, déque Baptiſmate, & Paſſione, quoto anno Solis, ac Lunæ contigerint, & quanam hebdomadis die.

λβ'. ΤΟύτων οὕτως εἰρημένων, τὸ ἀναγκαιότατον ἐστιν ἐπισημήνασθαι καὶ τὸ τῆς κοσμογενείας ἔτος, ἐν ᾧ τὴν ὑπερκόσμιον ἐν κόσμῳ σάρκωσιν ἐκ τῆς ἁγίας θεοτόκου καὶ ἀεὶ παρθένου Μαρίας ὁ κύριος ἡμῶν καὶ θεὸς Ἰησοῦς Χριστός. ἦν οὖν τὸ τηνικαῦτα ͵εφα' ἔτος, κατὰ τὴν ἐν θείαις ἱεραῖς ἀναγεγραμμένην, τῶν ἀπὸ Ἀδὰμ ἀριθμουμένων ἐτῶν. ἐν τούτῳ γὰρ ὅ τε Εὐαγγελισμὸς γέγονε τῆς παρθένου, καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς αὐτοῦ ἄφθαρτος καὶ πανάγαθος γέννησις. ἔτος δὲ ἦν ἡλίου, τὸ ιγ'. σελήνης τὸ ι'. ἡμέρα δὲ τῆς ἑβδομάδος, τοῦ μὲν Εὐαγγελισμοῦ β'. τῆς δὲ γεννήσεως, δ'. ἔτι δὲ καὶ τὸ περίφανον αὐτοῦ καὶ ὑπέρφανον βάπτισμα τῷ ͵εφλ' γέγονεν. ἔτους δὲ ἦν ἡλίου μὲν, ιδ'. σελήνης δὲ, τὸ α'. ἡμέρα δὲ τῆς ἑβδομάδος γ'. πάλιν δὲ τὸ σωτήριον αὐτοῦ πάθος, ἤγουν ἡ σταύρωσις * τῷ ͵εφλδ'. ἔτους δὲ ἦν ἡλίου μὲν ιη'. σελήνης δὲ, ε'. ἡμέρα δὲ προδήλως παρασκευή. ὡς εἶναι τὰ ἀπὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως αὐτοῦ μέχρι τῆς νῦν ἐνισταμένης ἰνδικτιῶνος, ἔτους λα' τῆς βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως, ἔτη χλγ'. τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ σωτηρίου βαπτίσματος καὶ τοῦ πάθους, δῆλα πᾶσιν ἐκ τούτων καθέστηκεν, ὡς τὰ μὲν εἰσὶν χδ'. τὰ δὲ χα'.

* f. τῷ.

HIs ita conſtitutis, imprimis neceſſarium eſt annum orbis conditi notatum habere, in quo Jeſus Chriſtus Deus, ac Dominus noſter illam mundo ſublimiorem Incarnationem è ſancta Deipara, ſempérque Virgine Maria ſuſcepit in mundo. Erat tunc igitur annus mundi 5501, ut ex ſactis litteris conſtat, earúmque computatione annorum ab Adamo. Hoc enim anno annunciatio Virgini facta eſt, & incorrupta, benigniſſimáque de ipſa Nativitas accidit. Annus erat Solis XIII, Lunæ verò X. dies hebdomadæ tempore Evangeliſmi feria II, Nativitatis IV. Sic ſplendidiſſimus, imo ſplendore major omni baptiſmus ejuſdem contigit anno 5530, anno Solis XIV, Lunæ I, feria III. Rurſus ſalutaris illius Paſſio, ſive Crucifixio, anno 5534, anno Solis XVIII, Lunæ V, ipſo utique Paraſceves die. Colliguntur ab Incarnatione ipſius uſque ad præſentem Indictionem anni XXXI imperii Heraclii piiſſimi noſtri Imperatoris, anni 633. A ſalutari verò baptiſmo, & paſſione quot anni lapſi ſint ex iis manifeſtum eſt omnibus: nimirum ab illo annos fluxiſſe 604. ab hac 601. XXXII.

Διὰ τί διαφόρῳ τῷ τῆς ἰνδικτιῶνος ἔτει τὸ τῆς γεννήσεως τοῦ κυρίου κανονίζεται ἔτος. καὶ πῶς ἡ ἰνδικτιὼν, καὶ πόθεν ψηφίζεται.

Cur diverſo Indictionis anno Nativitatis Dominicæ notatur annus. & quomodo Indictio, & unde putetur.

λγ'. ΕΦ' ἑκάστου δὲ τούτων τὴν ἐπισημασίαν, ἣν ἰνδικτιῶνα οἱ Ῥωμαῖοι προσηγόρευσαν, διάφορον ἔστιν εὑρεῖν μὲν ὡς διαφόρως ταύτης ψηφιζομένης, ἔκ τε τῶν ἀπὸ Ἀδὰμ ἐτῶν, καὶ τῶν ἀφ' οὗ γέγονεν αὕτη. γέγονε δὲ κατὰ τοὺς ἱστορογραφοῦντας, ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος, τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ. τότε δὲ ἦν τῆς κοσμογενείας τὸ ͵ευξ'. ἅπερ εἰς τὸ ιε' λυόμενα, τὸ τέλος τῆς ἰνδικτιῶνος παρέστησαν, ἤγουν αὐτὸ τὸ ιε' ἔτος. ἐν ᾧ ταύτης ἐκεῖνος κατὰ τὸ δόξαν θέμενος τὴν ἀρχὴν, πρῶτον τὸ τελευταῖον πεποίηκεν. ὡς ἐντεῦθεν ἓν ἔτος προτρέχειν λοιπὸν τὴν ἀπὸ δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας Αὐγούστου ψηφιζομένην ἰνδικτιῶνα, τῆς ἀπὸ κτίσεως κόσμου ψηφιζομένης, κατὰ τὴν τῶν ἀπὸ Ἀδὰμ ἐτῶν, εἰς τὸ ιε' γινομένην ἀνάλυσιν. ὅθεν κατὰ ταύτην μὲν τὴν ψῆφον, ἔτος ἰνδικτιῶνος ια' ἦν, ἐν ᾧ γέγονεν ἡ κατὰ σάρκα τοῦ σωτῆρος γέννησις. κατ' ἐκείνην δὲ ιβ', διὰ τὸ ἓν προλαμβάνειν ἔτος. οὕτω δὲ καὶ τὸ πανίερον βάπτισμα ι' καὶ ια'. καὶ τὸ σωτήριον πάθος, ιδ', καὶ ιε'. τῷ γὰρ μγ' τῆς βασιλείας Αὐγούστου. τὴν καθ' ἡμᾶς ὡς ἄνθρωπος πεποίηται γέννησιν ὁ πρὸ τῶν αἰώνων ἐκ πατρὸς γεννηθεὶς ὡς θεός. τὰ οὖν μβ' μεριζόμενα παρὰ τὸ ιε', ιβ' τῆς ἰνδικτιῶνος ἔτει γεγένηται, καθὼς ἔφην, παρεστῶ τοῦ κυρίου τὴν γέννησιν. ὥσπερ οὖν καὶ ἐν ια' πάλιν τὰ ͵εφα' μεριζόμενα εἰς τὸν αὐτὸν ἀριθμόν. ἔστι δὲ διὰ ἀμφοτέρων τῶν ψήφων καὶ τὸ νῦν ἐνιστάμενον τῆς ἰνδικτιῶνος ἔτος κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον εὑρεῖν. οἷον τοῖς μὲν ἀπὸ Ἀδὰμ διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν κατὰ πρόσθεσιν ἑνὸς ἔτους γινομένοις ͵ςρλδ', καὶ εἰς τὸ ιε' λυομένοις. τοῖς δὲ ἀπὸ β' ἔτους τῆς βασιλείας Αὐγούστου μόνοις ὅσι τὸν ἀριθμὸν

IN his ſingulis diverſa reperitur Indictio. (Sic enim à Romanis vocatur) tamquam non uno modo numeretur ab annis Adami, & ex quo primùm inſtituta eſt: Orta eſt autem, ut hiſtorici prodiderunt, anno primo Auguſti Cæſaris, ejus imperii ſecundo, qui fuit annus mundi 5460. Hi per 15 diviſi, ultimum Indictionis annum, id eſt annum quintumdecimum exhibent: in quo hujus initium ille ſtatuens ultimum eſſe primum voluit. Ita fit ut uno anno præcurrat Indictio, quæ ab anno Auguſti ſecundo numeratur, eam, quæ ab orbis exordio ducitur, quando anni Adami per XV dividuntur. Proinde fuit Indictio XI ſecundùm calculum iſtum, anno quo ſecundùm carnem Salvator eſt ortus. at ex illo calculo fuit XII: quoniam uno antevertit anno. Sic ſacratiſſimus baptiſmus Indictionem habet X, & XI. & ſalutaris paſſio XIV, & XV. Quippe anno Auguſti XLIII noſtri inſtar, ut homo, natus is eſt, qui ante ſæcula tamquam Deus ex Patre natus fuerat. Proinde ſi XLII per XV dividis, annus prodibit Indictionis XII quo, ut diximus, Chriſti natalis incidit. quemadmodum rurſus 5601 per XV diviſa dant XI. Poteſt autem utroque computandi modo præſens Indictionis annus eadem ratione deprehendi. Ut ſi annos Adami propter eam cauſſam, quam diximus, uno ampliùs numeratos 6134, per 15 dividas. aut ſi annos à ſecundo Imperatoris Auguſti 674 per eumdem par- XXXIII.

tiare numerum: utrobique præſentis anni conficies Indictionem XIV. Eadem in annis reliquis methodus adhibenda, ut cujuſlibet Indictionis numerum obtineas.

χοῦ, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν μερίζομεν. ἐξ ἑκατέρων γὰρ ιδʹ γενήσεται τὸ ζητούμενον. τοῦτο δὲ καὶ ἐπ' ἄλλων πάντων ποιεῖν προσήκει τοὺς τὸν ἑκάστου τοῦ ἰνδικτιῶνος ἔτους διαγνῶναι θέλοντας ἀριθμόν.

De reſponſo dato Zachariæ, & Joannis ac Salvatoris annis.

Περὶ τοῦ κατὰ τὸν Ζαχαρίαν χρηματισμοῦ, καὶ τῶν τοῦ Ἰωάννου καὶ σωτῆρος ἐτῶν.

XXXIV. DE oraculo quoque, quod de Joanne Baptiſta editum eſt Zachariæ, cujus antè meminimus, nunc, ut ordo poſtulat, accuratiùs dici convenit, quoto anno Solis ac Lunæ contigerit. Ac ſi quis attendere velit, facilè intelliget, utrumque eum eſſe, qui Chriſti natalem proximè anteceſſit. Itaque Solis XII, Lunæ IX fuit. menſis Romanis September, ejúſque dies XXVII: feria V. Nam quod ad natalem Joannis attinet, eoſdem hic annos Solis & Lunæ, quos Salvatoris Nativitas, habuit. Sed menſis diverſus fuit, videlicet Junius, ejúſque XXIV dies, feria II. Annus, quo martyrium obiit, ac decollatus eſt, Solis annus fuit XVII, Lunæ IV. menſis Auguſtus, ejúſque dies XXIX, feria III. Colliguntur anni Chriſti in carne XXXIII, dies LXXXIX. Joannis verò Baptiſtæ anni XXXIII, dies LXVII. Deſunt ad explendos Salvatoris dies, XXII.

Tu verò, à Deo conſervande Domine, horum omnium compendio tibi traditam habens ſcientiam, religioſorum Salvatoris noſtri feſtorum ſolemnitates obſerva: ut perpetua te cum Angelis in cœlo chorea, & celebritas excipiat, precibus, & interceſſionibus glorioſiſſimæ, & immaculatæ dominæ noſtræ ac Deiparæ, ſempérque Virginis Mariæ, & omnium ſanctorum, Amen.

Προσήκει δὲ καὶ τὸν περὶ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ γενόμενον χρηματισμὸν τῷ Ζαχαρίᾳ, οὗ πρόσθεν ἐμνήσθημεν, ἐν τάξει δι' ἀκριβείας ὑπομνηματίσαι, κατὰ ποῖον ἔτος ἡλίου καὶ σελήνης γέγονεν ἴσως. καὶ τοῖς μὲν ἐπιστατοῦσι, δῆλον τοῦτο καθέστηκεν. ὡς ἑκάτερον τὸ πρὸ τῆς τοῦ σωτῆρος ὑπάρχει γεννήσεως. εἶχεν ἡλίου μὲν, τὸ ιβʹ. σελήνης δὲ, τὸ θʹ. μῆνα δὲ κατὰ Ῥωμαίους Σεπτέμβριον, εἰκάδα ζʹ ἔχοντα· ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος εʹ. τὸ γὰρ τῆς αὐτοῦ τοῦ Ἰωάννου γεννήσεως τὸ αὐτὸ ἦν ἡλίου τε καὶ σελήνης ἔτος, ἐν ᾧ γέγονεν ἡ τοῦ σωτῆρος γέννησις. εἰ ὁ μῆνα πρόδηλος ἕτερος, Ἰούνιος ὤν, καὶ εἰκάδα δʹ ἔχων. ἡμέραν δὲ τῆς ἑβδομάδος βʹ. τὸ δὲ τῆς αὐτοῦ τελειώσεως, ἤγουν ἀποτομῆς, ἡλίου μὲν τὸ ιζʹ, σελήνης δὲ τὸ δʹ. μῆνα δὲ Αὔγουστον, εἰκάδα θʹ ἔχοντα. ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος γʹ. ὡς εἶναι τὰ μὲν κατὰ σάρκα τοῦ σωτῆρος ἔτη, λγʹ, ἡμέρας πθʹ. τὰ δὲ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἔτη, λγʹ, ἡμέρας ξζʹ, ἐλάττους κβʹ τυγχάνοντα πρὸς τὰς τοῦ σωτῆρος ἡμέρας. λδʹ.

Ἀλλ' ἔχων, θεοφύλακτε δέσποτα, τούτων ἐπιτόμως ὑποδειχθεῖσαν τὴν εἴδησιν, ἀντέχου τῆς τῶν ἱερῶν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν πάντων ἱερᾶς πανηγύρεως· ἵνα ἐξῆς ἀδιαδόχως σε διαδεχομένην τὴν ἐν οὐρανοῖς μετ' Ἀγγέλων χοροστασίαν, καὶ πανήγυριν, εὐχαῖς καὶ πρεσβείαις τῆς πανενδόξου, καὶ ἀχράντου δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Ἀμήν.

S. MAXIMI
COMPUTI
PARS SECUNDA.

Explicatur ſecundus Canon.

Ἐξήγησις τοῦ δευτέρου κανόνος.

I. CUM, ut ordo poſtulabat, in ſuperiori expoſitione declaratum fuerit, quibus, & quot in annis, Lunæ quintamdecimam, vel decimamſextam computent, qui hos ipſos annos Lunæ per quinque, & ſex multiplicant: ſed hoc minimè ſignificatum ſit, cujuſmodi, & quot ex illis annis iſtam decimamquintam, ac decimamſextam in Dominicam incurrentem habeant: (Ex quo fit, ut XXII, vel XXIII Luna Chriſtianum Paſcha celebrent; cui contrarium obſervatur à nobis: non enim XXI tranſgredi nobis licet; uti nec infra XV deſcendere:) ſtatui apud me propoſita quadam tabula id exponere: quæ quidem tabula accuratè omnia comprehendat, non ſolùm unius cycli decemnovennalis annos; ſed XXVIII enneadecaëteridon, quibus tota annorum 532 periodus continetur.

ἘΠΕΙΔΗ προεπελάβομεν κατὰ τάξιν, ὡς τὴν ἤδη γενομένην ἐξήγησιν ἔν τισι, καὶ ποίοις ἔτεσι τῆς σελήνης, πεντεκαιδεκάτην, ἢ ἑξκαιδεκάτην τὴν τοῦ πρώτου καθ' Ἑβραίους μηνὸς τεσσαρεσκαιδεκάτην ψηφίζουσιν οἱ ταῦτα, λέγω δὲ τὰ τῆς σελήνης ἔτη πεντεπλοῦντες, καὶ ἑξαπλοῦντες, οὐκ ἐπεσημηνάμεθα δὲ ποῖα κατ' αὐτούς, καὶ πόσα *κυριακὴν ἔχει, τὴν τοιαύτην ιεʹ καὶ ιςʹ· ἐξ οὗ λοιπὸν εἰκάδι βʹ, καὶ εἰκάδι γʹ τοῦ φέγγους, τὸ κατὰ Χριστὸν κανονίζεσθαι Πάσχα, μηδαμῶς ὑφ' ἡμῶν ἔτους τηρουμένου· οὐ γὰρ θέμις ἡμᾶς τὴν εἰκάδα αʹ ὑπερβαίνειν, ὥσπερ οὐδὲ τὴν ιεʹ ὑποκαταβαίνειν, συνεῖδον κανόνιόν τι καὶ τοῦτον διαγράψαι, περιέχοντι πάντα δι' ἀκριβείας, οὐχ τὰ μιᾶς ἐννεακαιδεκαετηρίδος μόνον ἔτη, ἀλλὰ τῶν κηʹ ἐννεακαιδεκαετηρίδων. ἐξ ὧν ἡ πᾶσα τῶν φλβʹ ἐτῶν πληροῦται περίοδος. αʹ.

*f. κυριακήν. vel ἐπὶ κυριακῆς.

Ἐμβόλιμοι.

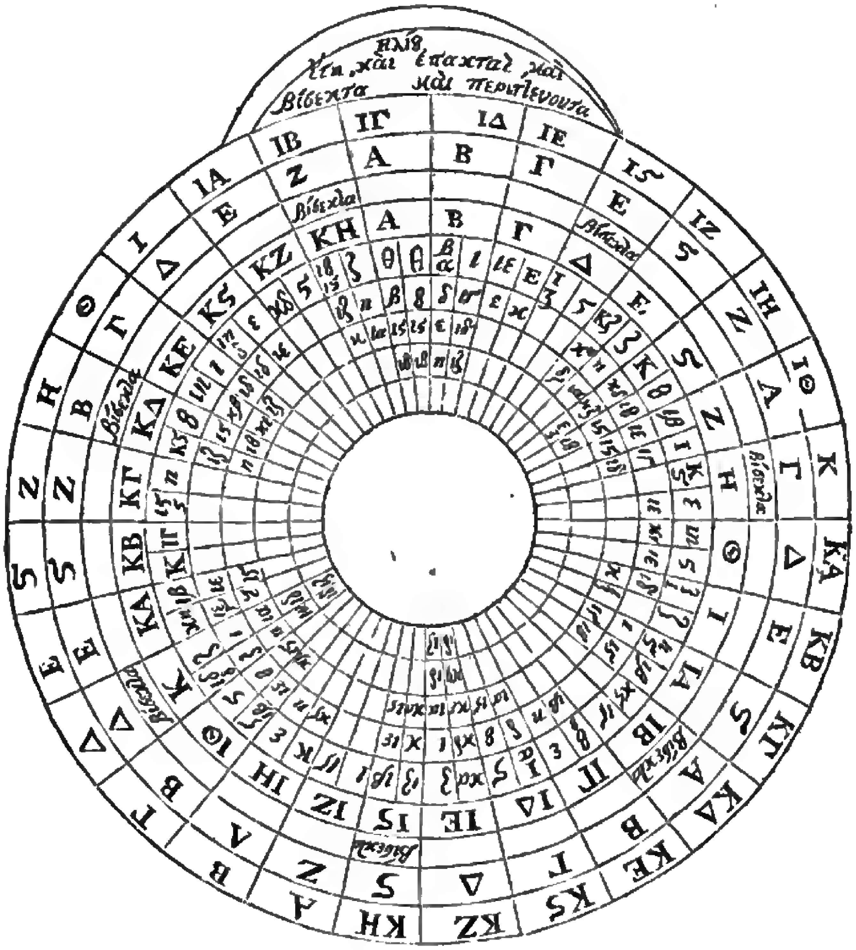

*ε. θ.

Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ε	Δ	Γ	Β	Α
Ἐμβόλιμοι.		Σελήνης ἔτη	Ἐπακταί	Περι-θαί	Προσ-θεταί	Πο-σαῖαι	Μῆνες Ῥωμαίων	Ἐπακταί	Σελήνης ἔτη
	Δ	Α	ΙΕ	ΙΑ		Ε	Ἀπρίλ.	ΙΒ	Δ
	Ε	Ε	ΚΓ	ΙΔ	Δ	ΚΒ	Μαρτ.	ΚΓ	Ε
Ἐμβόλ.	ς	Γ	Δ	ΙΔ		Ι	Ἀπρίλ.	Δ	ς
	Ζ	Δ	ΙΕ	ΙΔ	Δ	Λ	Μαρτ.	ΙΕ	Ζ
Ἐμβόλ.	Η	Ε	Κς	ΙΕ		ΙΗ	Ἀπρίλ.	Κς	Η
	Θ	ς	Ζ	ΙΕ		Ζ	Ἀπρίλ.	Ζ	Θ
	Ι	Ζ	ΙΗ	ΙΕ	Δ	ΚΖ	Μαρτ.	ΙΗ	Ι
Ἐμβόλ.	ΙΑ	Η	ΚΘ	ΙΕ		ΙΕ	Ἀπρίλ.	ΚΘ	ΙΑ
	ΙΒ	Θ	Ι	ΙΕ		Δ	Ἀπρίλ.	Ι	ΙΒ
	ΙΓ	Ι	ΚΑ	ΙΕ	Δ	ΚΑ	Μαρτ.	ΚΑ	ΙΓ
Ἐμβόλ.	ΙΔ	ΙΑ	Ε	ΙΒ		ΙΒ	Ἀπρίλ.	Ε	ΙΔ
	ΙΕ	ΙΒ	ΙΔ	ΙΕ		Α	Ἀπρίλ.	ΙΓ	ΙΕ
	Ις	ΙΓ	ΚΕ	ΙΕ	Δ	ΚΑ	Μαρτ.	ΚΔ	Ις
Ἐμβόλ.	ΙΖ	ΙΔ	ς	ΙΕ		Ε	Ἀπρίλ.	Ε	ΙΖ
	ΙΗ	ΙΕ	ΙΖ	ΙΕ	Δ	ΚΘ	Μαρτ.	Ις	ΙΗ
Ἐμβόλ.	ΙΘ	Ις	ΚΗ	Ις		ΙΖ	Ἀπρίλ.	ΙΖ	ΙΘ
	Α	ΙΖ	Θ	ΙΕ		ς	Ἀπρίλ.	Θ	Α
	Ε	ΙΗ	Κ	ΙΔ	Δ	Κς	Μαρτ.	Κ	Ε
Ἐμβόλ.	Γ	ΙΘ	Α	ΙΕ		ΙΓ	Ἀπρίλ.	Α	Γ

Est

II. ESt igitur ejuſmodi tabulæ deſcriptio. In medio ſita eſt ingens rota, utrimque ſingulis canonibus ſtipata. In rota zonæ ſunt, vel circuli XI. qui hoc modo ſe habent. Primus circulus, qui extimus eſt, annos XXVIII Solis exhibet, initio non à primo ducto, ſed à XIII, XIV, & ita deinceps. Secundus annorum epactas. Tertius Juliani quadriennii biſextiles. Quartus annos Solis XXVIII iterum inchoatos à primo. Ob id verò in primo circulo: à XIII in ſecundo à primo anni XXVIII Solis incipiunt; ut ſtudioſus lector faciliùs intelligeret, quem illi computant primum Solis annum, apud nos eſſe XIII, & ſecundum, XIV. & ita porrò, eâdem omnino ratione. In ſuperiori verò parte annos poſuimus, qui revera ex traditione Eccleſiaſtica ita numerantur. Hæc ſunt in quatuor rotæ circulis. At interiores V circuli annos Lunæ continent octo & viginti enneadecaëteridum, in quibus XIV primi menſis Judaïci in Dominicam incidens ab illis XV, vel XVI computatur. Ceterum ordine quælibet enneadecaëteris indicatur, prima quidem per primum Solis annum, qui quarto circulo inſcriptus eſt. poſt quem, ut dixi, lunares anni deſcribuntur. ſecunda enneadecaëteris per ſequentem. & ita ſingulæ per ſupraſcriptos annos Solis. His enim ad ejuſdem numeri ſignificandas enneadecaëteridas uſi ſumus, ne propter eas alio circulo opus eſſet. ac circulis tantummodò V cujuſlibet enneadecaëteridis annos attribuimus; quoniam in nulla prorſus ultra annos quinque in Dominicam cadere animadvertimus XV, vel XVI illorum, quam nos XIV computamus, quod nonniſi in uno, vel duobus, vel tribus, vel quatuor, quinquéve annis fit, in pluribus non accidit. Etenim per quamvis enneadecaëteridem in annis XIII, decimamquintam: in uno, XVI putant, ut dictum eſt, cam quæ XIV revera eſt. Sed in Dominicam eæ non incidunt. Unde licèt in die ipſo Lunæ fugiat illos ratio; non tamen in Chriſtiano Paſchate error obrepit * * * * celebrari uſque ad XXI Lunæ. quam non tranſcendunt, cùm ſecunda feria XV computant. quemadmodum cum tertia XVI numerant. Nam ſi hanc ipſam XVI feria II numerent, utique tranſgrediuntur. Quippe XVI & VI faciunt XXII. Ob hanc cauſſam annos Lunæ eorum calculo ita putatos duplici puncto notavimus. Similiter annos eos, quibus Dominica die XVI illa, quam diximus, obſervatur, puncto triplici diſtinximus. Hoc eſt punctorum illorum negotium, quæ quibuſdam annis Lunæ ſunt adſcripta, & ad diſcrimen eorum pertinent, quibus in XXII, aut XXIII Lunæ diem Paſcha illis incidit: tum etiam quibus ante Judaicum Paſcha, Chriſtianum ab iiſdem, contrà quàm oportet, indicitur. Hæc enim iis annis faciunt, qui duobus punctis præditi ſunt; ut Dominica die, quam nos XIII Lunam putamus, eam ipſi XV numerent. Tum enim, quantum ad XV attinet, celebrare Paſcha debuerant, cùm hoc fieri per canonem liceat. quatenus autem XIV ſequenti die, hoc eſt feria ſecunda hebdomadis, incurrit, ante Judaicum Paſcha Chriſtianum illos ſtatuere, & ab veris calculis aberrare, ratio ipſa convincit. Nam ſi vel ipſe Paſchatis noſtri cum Judaico concurſus in culpa eſt; quid dicendum eſt, ſi hoc etiam ſit illud anterius? Contingit autem rurſus illos eodem celebrare modo, his annis, * * * * * * * * *
In his enim decimamquintam * * * * * quæ
in Dominica die computatur. * * * * * legalis Paſchatis. Ut igitur * * * * * * * * manifeſta hæc lectoribus * * * * ſingulari puncto notavimus. Sunt igitur quæ puncto omni carent * *
* * * * * * * * * * * * * * * * * *

Paſcha ad ſuas rationes accommodant; quæ XXI Eccleſiaſtica methodo computatur. At qui unico puncto duplicíve ſunt affecti, ii ſunt, in quibus non ſolùm XXII die, ſed etiam ante legale Paſcha Chriſtianum ab iis indicitur. adeò ut qui unum habent punctum, his propter biſextum illud accidat. qui duplici præditi ſunt, propter dies illos, qui ex collectis ſexageſimis accedunt. qui tribus denique notati ſunt, in iis ad XXIII uſque diem cum excurrentibus aliquot ſcrupulis Paſcha diffunditur. quod eſt abſurdum. Ceterùm in illis quinque zonis, circuliſve, ad annos Lunæ Solares ad ſiniſtram adſcripſimus, unà cum XIX cyclis ipſorum, qui annis ſinguli conſtant octo & viginti: è quibus enneadecaëterides rubrica depictæ ſunt: ut ſingularum anni illi, in quibus decimamquartam, iſti deci-

ἜΣΤΙΝ οὖν ἡ τοῦ κανόνος διαγραφὴ τοιαύτη· κατὰ τὸ μέσον αὐτοῦ τροχὸν ἔχει μέγαν· ἑκατέρωθεν δὲ δύο κανόνια. καὶ ὁ μὲν τροχὸς κέκτηται ζώνας ἐννέα, ἤτοι κύκλους. οἱ δὲ κύκλοι, ταῦτα κατ' εἱρμὸν περιέχουσιν. οἷον ὁ μὲν πρῶτος, ἤγουν ὁ ἐξώτερος, τὰ κη' τοῦ ἡλίου ἔτη, οὐκ ἀπὸ πρώτου ἔτους ἔχοντα τὴν ἀρχὴν, ἀλλὰ τρισκαιδεκάτου, καὶ τεσσαρεσκαιδεκάτου, καὶ τῶν καθ' ἑξῆς. ὁ β', τὰς τῶν ἐτῶν ἐπακτάς. ὁ γ', τὰ κατὰ τὴν τετραετηρίδα βίσεξτα. ὁ δ', τὰ κη' τοῦ ἡλίου ἔτη πάλιν, ἀπὸ πρώτου ἔτους ἔχοντα τὴν ἀρχήν. διὰ τοῦτο δὲ κατὰ μὲν τὸν πρῶτον κύκλον ἀπὸ γ' καὶ ι'. κατὰ τὸν δ' δὲ ἀπὸ πρώτου τὰ κη' τοῦ ἡλίου κατετάχθησαν ἔτη, ἵνα εὐμαθέστερον γένηται τοῖς φιλομαθέσιν, ὡς τὸ παρ' ἐκείνοις ψηφιζόμενον α' τοῦ ἡλίου ἔτος, παρ' ἡμῖν ἐστι γ' καὶ ι'. καὶ τὸ β', δ' καὶ ι', καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ τὸν ὅμοιον τῆς διαστολῆς τρόπον. ἄνωθεν δὲ τούτων ὡς ἀληθῆ τὰ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν ψηφιζόμενα κατετάξαμεν. ταῦτα μὲν ἐν τοῖς τέσσαρσι τοῦ τροχοῦ κύκλοις. οἱ δὲ τούτων ἐντὸς διαγεγραμμένοι ε' κύκλοι, τὰ τῶν εἰρημένων κη' ἐννεακαιδεκαετηρίδων τῆς σελήνης περιέχουσιν ἔτη. ἐν οἷς ὡς πρώτην ἡμέραν, ἤγουν ἁγίαν κυριακὴν, ε' καὶ ι', ἢ ς' καὶ ι', ἐκεῖνοι τὴν δ' καὶ ι' ψηφίζουσι τοῦ καθ' Ἑβραίους πρώτου μηνός. δηλοῦται δὲ κατὰ τάξιν, ἡ μὲν πρώτη τῆς σελήνης ἐννεακαιδεκαετηρὶς, διὰ τοῦ πρώτου κατὰ τὸν ἥλιον ἔτους τοῦ εἰς τὸν τέταρτον ἐγγεγραμμένου κύκλον, μεθ' ὃν, ὡς ἔφην, τὰ αὐτὰ τῆς σελήνης διαγέγραπται ἔτη. ἡ δὲ β', διὰ τοῦ β'. καὶ ἁπλῶς αἱ πᾶσαι διὰ τῶν ὑπογεγραμμένων τοῦ ἡλίου ἐτῶν. τούτοις γὰρ εἰς τὴν τῶν ἰσαρίθμων ἐννεακαιδεκαετηρίδων συνεχρησάμεθα σημασίαν, ἵνα μὴ διὰ ταύτας ἄλλον διαγράψωμεν κύκλον. πέντε δὲ μόνοις κύκλοις τὰ ἑκάστης ἐννεακαιδεκαετηρίδος περιωρίσαμεν ἔτη· ἐπειδὴ οὐδὲ μιᾶς περαιτέρω τῶν ε' ἐτῶν εἰς κυριακὴν ἡμέραν συναντῶσαν εὑρήκαμεν τὴν παρ' ἐκείνοις ψηφιζομένην ε' καὶ ι', ἢ ς' καὶ ι', εἰς ἣν καθ' ἡμᾶς ἡ δ' καὶ ι' ψηφίζεται· ἀλλ' ἢ ἐν ἑνὶ, ἢ δυσὶν, ἢ τρισὶν, ἢ τέσσαρσιν, ἢ ε'· πλείοσι δὲ οὐδαμῶς. κατὰ πᾶσαν μὲν γὰρ ἐννεακαιδεκαετηρίδα, ἐν τοῖς δεκατρισὶν ἔτεσι, ε' καὶ ι', καὶ τῷ ἑνὶ ἓξ καὶ ι', τὴν δ' καὶ ι', ὡς ἔφην, ψηφίζουσιν. οὐκ ἔστι δὲ εἰς κυριακὴν ἡμέραν. ἐξ οὗ κἂν οἱ περὶ τὴν τῆς σελήνης σφάλλονται ἡμέραν, ἀλλά γε περὶ τὸ κατὰ Χριστὸν οὐ διαμαρτάνουσι Πάσχα. δ' * * * τοῦ πλεῖστον μέχρι τῆς φίγους εἰκάδος α' ἣν οὐχ ὑπερβαίνουσιν, ἀπὸ δευτέρας τὴν ε' καὶ ι' ψηφίζοντες· ὥσπερ οὐδὲ ἀπὸ γ', τὴν ς' καὶ ι'. ἐπεὶ ταύτην, λέγω δὲ τὴν ς' καὶ ι', ἐὰν ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν ἑβδομάδα δευτέρας ψηφίσωσιν, ὑπερβαίνουσι πάντως. ις' γὰρ καὶ ς', κβ' ποιοῦσι. διὸ καὶ τὰ ἔτη τὰ παρ' αὐτοῖς ψηφιζόμενα τῆς σελήνης ἔτη, ἐσημειωσάμεθα διὰ β' στιγμῶν. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἐν οἷς εἰς κυριακὴν τὴν εἰρημένην ς' καὶ ι' τηροῦσι, διὰ τριῶν στιγμῶν. καὶ οὕτως ὁ περὶ τῶν στιγμῶν λόγος τῶν ἐνόντων τισὶν ἔτεσι τῆς σελήνης, ἐξ ὧν ἡ διαστολὴ γίνεται τῶν ἐν οἷς εἰκάδι β', καὶ ἐν οἷς εἰκάδι γ', καὶ ἐν οἷς πρὸ τοῦ Ἑβραϊκοῦ Πάσχα, τὸ κατὰ Χριστὸν παρὰ τὸ δέον κανονίζουσιν. ἐν γὰρ τοῖς τὰς δύο στιγμὰς ἔχουσι, τοῦτο ποιοῦσιν, ὡς κυριακὴν ἡμέραν τὴν παρ' ἡμῖν * γ' καὶ ι', * f. δ.
ε' καὶ ι', αὐτοὶ τοῦ φίγους ψηφίζοντες. ὡς ἐπὶ ὅσον μὲν δι' αὐτὴν τὴν ε' καὶ ι' ἑορτάζειν ὤφειλον, τοῦτό γε τοῦ κανόνος ἐγχωροῦντος ποιεῖν. ὅσον δὲ διὰ τὴν δ' καὶ ι', τῇ ἑξῆς, ἤγουν τῇ β' τῆς ἑβδομάδος ὑπάρχουσαν, πρὸ τοῦ καθ' Ἑβραίους Πάσχα τὸ κατὰ Χριστὸν ἐλέγχονται κανονίζοντες, καὶ περὶ τὴν ἀληθῆ ψῆφον διαμαρτάνοντες. εἰ γὰρ καὶ ἡ συνέμπτωσις τοῦ κατὰ Χριστὸν πρὸς τὸ Ἑβραϊκὸν διαβάλλεται Πάσχα, τί δ' ἄν τις εἴποι περὶ τῆς προεμπτώσεως; συμβαίνει δὲ αὖθις ἐκείνους τὸ ἴσον τελεῖν, κἂν
τοῖς τὸ * * * * * * * ἔτεσιν. ἐν τούτοις γὰρ πεντε- Exeſa in
καιδεκάτην * * * * * * τὴν τὴν τῆς εἰς κυρια- exemplari litteræ
κὴν ἡμέραν ψηφί * * * , * * * * * * * non potuerunt
ζοντες τοῦ νομικοῦ Πάσχα. ὡς ἂν τοίνυν * * * * * hic legi,
δῆλα καὶ ταῦτα τοῖς ἐντυγχάνουσι * * * * * * nec de-
μόνῃ στιγμῇ διεσημειωσάμεθα. αἷς οὖν τὰ μηδεμίαν στιγμὴν * ſcribi.
* * * * * * * * * * * * * * * *

κατὰ τὴν οἰκείαν ἐξάγουσι ψῆφον τὸ Πάσχα· πρώτην καὶ εἰκάδα κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὑπάρχουσαν μέθοδον. τὰ δὲ μίαν, ἢ δύο κεκτημένα στιγμὰς, ἐν οἷς εἰς εἰκάδα β' οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ κατὰ Χριστὸν * τοῦ νομικοῦ * ἢ λί- * f. πρὸ τοῦ. * f. ἢ.
αν κανονίζουσιν· ἃ καὶ τοῖς μὲν, οἷον τοῖς μίαν ἔχουσι τὴν στιγμὴν διὰ τὸ βίσεξτον· τοῖς δὲ τὰς δύο στιγμὰς, διὰ τὰς ἐκ τῶν ἑξηκοστῶν ἀθροιζομένας αὐτοῖς ἡμέρας. τὰ δὲ τρισὶν ἐσημειωθέντα στιγμαῖς, ἐν οἷς ὡς εἰκάδα γ', πρὸς καί τισιν ἑτέροις πεπερασμένοις ἐκτείνουσιν, ὅπερ ἄτοπον. ἐν ταύταις δὲ ταῖς εἰρημέναις ε' ζώναις, ἤγουν τοῖς κύκλοις, συνετάξαμεν τοῖς ἔτεσι τῆς σελήνης ἐξ εὐωνύμων τὰ τοῦ ἡλίου ἔτη, μετὰ καὶ τῶν ιθ' κύκλων αὐτῶν, ἤγουν εἰκοσιοκταετηρίδων, ἀπὸ σημείου γεγραμμένων αὐτῶν διὰ τῶν ἐννεαδεκαετηρίδων. ἵνα γνωσθῇ ποίας ἐννεακαιδεκαετηρίδος ἔτος ὡς τοῦ ε' καὶ ι', ἢ ἓξ καὶ ι', ἐκεῖνοι τὴν

τὴν δ´ καὶ ι´ ψηφίζουσι, ποῖον ἔτος ἡλίου, καὶ ποίας εἰκοσιοκταετηρίδος καθέστηκε, καὶ ἐκ τῶν αὐτοῦ περιφερομένων ἐπακτῶν, τῶν ἐγγεγραμμένων κατὰ τὸν β´ κύκλον τοῦ αὐτοῦ τροχοῦ, ἡ τῆς ἑβδομάδος ἡμέρα διαγνωσθῇ, κατά τε τὴν συμπλοκὴν τῶν τοῦ ἡλίου ἔτους ἐπακτῶν, καὶ τῆς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ μηνὸς ποσότητος, καὶ τῶν ἀπὸ σημείου προσθετῶν, καὶ τῆς εἰς ζ´ τῶν ἀθροιζομένων ἀναλύσεως. τούτης γὰρ ἕνεκεν τῆς αἰτίας τοῖς τῆς σελήνης ἔτεσι τὰ τοῦ ἡλίου συμπαρετάξαμεν ἔτη ἐξ εὐωνύμων. ταῦτα περὶ τῆς ἐν τῷ μέσῳ τροχοῦ διαγραφῆς.

mamquintam, vel ſextamdecimam computant, quoti ſint in Cyclo ſolis, & cujus Cycli, poſſit agnoſci: atque ex congruentibus epactis, quæ ſecundo circulo ejuſdem rotæ ſunt inſcriptæ, feria conficiatur, compoſitis invicem anni Solis epactis, & Romani menſis diebus, unà cum rubricatis regularibus: ac ſumma per VII deinde diviſa. Ob hanc enim cauſſam annis Lunæ Solares ad lævam adjunximus. Hactenus de rotæ medianæ deſcriptione.

Περὶ τοῦ ἐξ εὐωνύμων κανονίου.

γ. ΤΑ´ δὲ ἑκατέρωθεν δύο κανόνια, τὸ μὲν ἐξ εὐωνύμων ἄνωθεν ἐπὶ τὰ κάτω φερόμενον, κέκτηται τάδε. ἐν τῷ α´ στίχῳ, τοὺς ζ´ ἐμβολίμους μῆνας ἐν τοῖς προσήκουσι τῆς σελήνης ἔτεσι κατατεταγμένους. ἐν τῷ β´ στίχῳ, τὰ ιθ´ τῆς σελήνης ἔτη, οὐκ ἀπὸ πρώτου ἔτους, ἀλλ᾽ ἀπὸ δ´ τὴν ἀρχὴν λαχόντα. ἐν τῷ γ´ στίχῳ, τὰ ιθ´ τῆς σελήνης ἔτη, ἀπὸ πρώτου ἔτους κατ᾽ εἱρμὸν τεταγμένα. τοῦτο δὲ κἀνταῦθα γέγονεν, ἵνα τὸ παρ᾽ ἐκείνοις ψηφιζόμενον πρῶτον τῆς σελήνης ἔτος δηλωθῇ δ´ ὂν παρ᾽ ἡμῖν, καὶ τὸ β´, ε´, καὶ οὕτως ἐν τοῖς καθ᾽ ἑξῆς ἄχρι τοῦ ιθ´ ἔτους. προετάξαμεν δὲ πάλιν τῶν ἐνιαυτῶν ἀριθμουμένων τὰ παρ᾽ ἡμῖν, κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐξαρίθμησιν ψηφιζόμενα, διὰ τὴν ἐν τούτοις ἀλήθειαν. ἐν τῷ δ´ στίχῳ, τὰς τῶν ἐτῶν ἐπακτάς. ἤγουν ἡμέρας, ἃς ἔχον πᾶν ἔτος σελήνης ψηφίζουσι, κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Ἰανουαρίου μηνός. ἐν τῷ ε´ στίχῳ, τὰς κατὰ τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην τοῦ πρώτου μηνὸς περιττάς, ἢ καὶ ἴσας. οἷον αὐτὰς λέγω τὰς ιδ´. ταῦτα μὲν τὸ ἐξ εὐωνύμων.

De tabula ſiniſtra.

EX duabus tabellis, quibus utrimque rota ſtipatur, quæ ad ſiniſtram deorſum tendit à ſummo, iſta continet. In primo verſu ſeptem ſunt embolimi menſes ad ſuos quique Lunæ annos adſcripti. In ſecundò, anni Lunæ XIX, qui non à primo, ſed à quarto incipiunt annò. In tertio, anni Lunæ XIX à primo deinceps ordine progredientes. Id autem hoc etiam loco propterea factum eſt, ut quem illi primum annum Lunæ computant, hic apud nos eſſe quartus oſtendatur: & ſecundus quintus, atque ita deinceps uſque ad annum XIX. Sed primo loco annos poſuimus, quemadmodum à nobis Eccleſiaſtica ratione computantur: quibus illorum calculo numeratos ſubjecimus. quòd noſtri illi veri, ac legitimi ſint. In IV verſum epactas annorum conjecimus, hoc eſt ætatem Lunæ, quæ anno ejus quolibet Januariis Calendis competit. In V verſu, quartædecimæ primi menſis redundantes dies, aut æquales, quæ ſunt ipſæ decimæquartæ. Hæc in ſiniſtra tabula continentur. iii.

Περὶ τοῦ ἐκ δεξιῶν κανονίου.

δ. ΤΟ´ δὲ ἐκ δεξιῶν ἐν τῷ α´ στίχῳ, τὰ ιθ´ κέκτηται τῆς σελήνης ἔτη, ἀπὸ δ´ ἔτους τὴν ἀρχὴν λαβόντα περὶ τὴν αὐτὴν καὶ ἴσην ἐγγραφὴν τῶν ἐξ εὐωνύμων τεταγμένων ἐν τῷ β´ στίχῳ, καὶ καθ᾽ ἡμᾶς ψηφιζομένων ἐτῶν. ἐν τῷ β´ στίχῳ τὰς αὐτῶν ἐπακτάς, ἤγουν ἡμέρας, ἃς ἔχον πᾶν ἔτος ἀφαιρεῖται κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ψῆφον, εἰς τὴν τελευταίαν τοῦ Μαρτίου μηνός. ἐν τῷ γ´ στίχῳ, τοὺς δύο Ῥωμαϊκοὺς μῆνας, Μάρτιον, καὶ Ἀπρίλιον. ἐν τῷ δ´ στίχῳ, τὰς αὐτῶν τῶν μηνῶν ποσότητας, ἐν αἷς συναντᾷ πάντως ἡ δ´ καὶ ι´ τοῦ πρώτου καθ᾽ Ἑβραίους μηνός, ἤγουν τὸ κατ᾽ αὐτοὺς Πάσχα, καθ᾽ ἕκαστον ἔτος. ἐν τῷ ε´ στίχῳ, τὰς ἀπὸ σημείου προσθετάς. ταῦτα κατὰ τὸ δεξιόν. διαγράφεται δὲ καὶ τόδε τὸ δεξιὸν μέρος τὸ τοῦ Πάσχα κανόνιον, περὶ οὗ τὴν ἐξήγησιν ἀρτίως πεποιήκαμεν, ἵν᾽ ἐκ τούτου πᾶν ἔτος σελήνης ὑπ᾽ ἐκείνων μὲν ψηφιζόμενον, ἐντεῦθεν δὲ νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἔν τε τῷ εὐωνύμῳ κανονίῳ, καὶ τῷ μέσῳ τροχῷ, καὶ τοὺς ἔνδον ἔχοντας ε´ ζώνας, εἰς ὃ ἡ ε´ καὶ ι´, ἢ ϛ´ καὶ ι´ τὴν ἀριθμημένην δ´ καὶ ι´ ψηφίζουσιν· εὕρῃ πᾶς ὁ βουλόμενος, καὶ δοκιμάσῃ τοῦτο δι᾽ ἀκριβείας ψηφίζων, εἰ οὕτως ἔχοι καθὼς τῷ λόγῳ διεστειλάμεθα.

De tabella, quæ ad dextram ſita eſt.

QUæ ad dextrum latus eſt tabella, in verſu I annos Lunæ XIX exhibet ineuntes à quarto, eodem planè modo, quo in ſiniſtrâ deſcripti ſunt in ſecundo verſu, ut à nobis computari ſolent. In II verſu illorum epactæ ſunt, ſive dies, quot Eccleſiaſticò calculo prid. Calend. April. ætati Lunæ quolibet anno tribuuntur. In III duo menſes Romani ſunt, Martius, & Aprilis. In IV verſu menſium eorumdem dies, in quos decimaquarta primi Judaici menſis incurrit, ſive Paſcha, quod illi quotannis celebrant. In V regulares rubro colore picti. Hæc in altera tabella reperiuntur. Eſt autem in hac dextra tabella Paſchalis inſcriptus Canon, cujus à nobis eſt proximè declarata ratio: ut hujus ope annum quemlibet Lunæ, prout ab illis putatur, atque in ſecunda tabula proponitur à nobis, nec non in interjecta rota, ejúſque circulis quinque; ut hunc, inquam, annum, quo XIV Paſchalis illorum calculo eſt XV, vel XVI, qui volet invenire poſſit, & exactè ſubductis calculis probare utrum ita ſe res habeat, uti diſputatione noſtra docuimus. iv.

Ὑπόδειξις τοῦ τρόπου, καθ᾽ ὃν τις κεχρημένος ὀνήσεται τὰ ἐν τῷδε τῷ κανονίῳ διαγεγραμμένα.

ε. ΚΑΙ πρό γε τῶν ἄλλων ἡμεῖς τοῦτο ποιήσωμεν εἰς ὑπόδειξιν τῶν ἐντυγχανόντων, τὸ παρ᾽ ἐκείνοις ἓξ καὶ ι´ τῆς σελήνης ἔτος, ἡμῖν δὲ ψηφιζόμενον θ´ καὶ ι´, εἰς μέσον προθέντες. εἰς τοῦτο γὰρ τὸ ἔτος ἑπτακαιδεκάτην τοῦ κατὰ Ῥωμαίους Ἀπριλίου μηνὸς ἀεὶ καὶ πάντως ἡ δ´ καὶ ι´ πίπτει τοῦ καθ᾽ Ἑβραίους πρώτου μηνός. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἐν τῷ δεξιῷ κανονίῳ ταύτην τὴν ιζ´ εἰς αὐτὸν κατετάξαμεν τὸν Ἀπρίλιον. οὐκοῦν τὰς ἀπὸ πρώτης τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ἄχρι τῆς τοῦ Ἀπριλίου ιζ´ ἀθροίζοντες, εὕρομεν ἡμέρας ρζ´. εἶτα λοιπὸν διὰ μὲν τῆς τῶν ιϛ´ ἐτῶν πενταπλασιάσεως, π´. διὰ δὲ τῆς τῶν καθ᾽ αὐτὰς ἑξηκοστῶν ἀναλήψεως, γ´. διὰ δὲ πάλιν τῆς αὐτῶν τῶν ιϛ´ ἐτῶν ἑξαπλασιάσεως, ϟϛ´. ὡς εἶναι τὰς πάσας σπϛ´. ἃς εἰς τὰ λ´ μερίζοντες, ἓξ καὶ ι´ τὴν τοῦ πρώτου μηνὸς δ´ καὶ ι´ εὑρίσκομεν. ταύτην δὲ μαθεῖν εἰ βουληθῶμεν εἰς ποίαν ἐμπίπτει τῆς ἑβδομάδος ἡμέραν, κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἐννεακαιδεκαετηρίδα, προσφόρως τὸ τῆς πρώτης εἰκοσιοκταετηρίδος ἐπιλέξομεν τοῦ ἡλίου ἔτος, λέγω δὲ τὸ ἓξ καὶ ι´, ἐξ εὐωνύμων, ὡς ἔφην, σύνεγγυς τεταγμένον τοῦ αὐτοῦ τῆς σελήνης ἔτους διασκεψάμενοι καὶ τὰς αὐτοῦ λαμβάνοντες ἐπακτάς, ἐν τῷ β´ τοῦ τροχοῦ κύκλῳ διαγεγραμμένας, ἐχούσας τὸν ἀριθμὸν ϛ´, προσπλέκομεν τὰς ιζ´ τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ἡμέρας, καὶ εἰς τὰ ζ´ μερίζομεν. καὶ τῶν ἀπομεινασῶν δύο, τὴν τῆς ἑβδομάδος ἡμέραν γινώσκομεν, εἰς ἣν Ἑβραῖοι τὸ Πάσχα τελοῦσι. διὸ τῇ πρὸ ταύτης, ἤγουν τῇ ἁγίᾳ κυριακῇ, ε´ καὶ ι´ ἐκεῖνοι τοῦ φέγγους ψηφίζοντες, πρὸ τοῦ Ἑβραϊκοῦ τὸ κατὰ Χριστόν, ὅπερ οὐ θέμις, κανονίζουσι Πάσχα. ταύτης οὖν ἕνεκεν τῆς αἰτίας, ὡς ἤδη λέλεκται, δυσὶν ἐπεσημειωσάμεθα στιγμαῖς τὸ αὐτὸ ἓξ καὶ ι´ ἔτος. καὶ οὕτως μὲν προσήκει ψη-

Demonſtratur exemplo quis ſit uſus Canonis.

AGe verò ante omnia hoc ipſum faciamus, & ceteros exemplo doceamus, propoſito anno eo, qui ab illis Lunæ XVI, à nobis XIX numeratur. Hoc enim anno XIV primi Judaici menſis perpetuò cadit in Aprilis XVII. Nam propterea in tabellâ dextrâ ad menſem Aprilem diem XVII poſuimus. Igitur dies à Calendis Januariis ad Aprilis decimumſeptimum interjectos colligimus numero CVII. tum annis XVI quinquies multiplicatis, LXXX dies. Accedunt tres alii, quos ſexageſima ſcrupula de diebus decerpta conficiunt. Rurſus iidem anni XVI ſexies multiplicati XCVI dies accumulant. Ut ex omnibus redactâ ſummâ, dies exiſtunt CCLXXXVI. quibus per XXX diviſis, decimamſextam invenimus eam eſſe, quæ revera ſit primi menſis quartadecima. Quæ quidem in quam hebdomadæ feriam incidat noſſe ſi lubeat, conſentaneum eſt obſervare annum Solis in primo ejus Cyclo, numeri ejuſdem cum lunari, hoc eſt XVI, quem ad dextram anni iſtius Lunæ, ac prope ipſum poſitum eſſe docuimus. Hujus epactas in ſecundo rotæ circulo deſcriptas, quæ ſunt VI, addimus XVII Aprilis diebus. ac totum in VII partimur. qui reliquus eſt binarius feriam exhibet, in qua Judæi Paſcha celebrant. Ob id antecedente illi die, nimirùm Dominica, XV Lunæ computantes, ante Judaicum Paſcha, quod nefas eſt, Chriſtianum ſtatuunt. Propterea nos hunc ipſum annum XVI, ut jam dictum eſt, duplici puncto notavimus. Ad hunc modum numerare convenit in primo cy- v.

clo decemnovennali annum iſtum Lunæ XVI. Jam verò ſi in cyclo decemnovennali VI ſcire velimus, quanam hebdomadis feriâ decimamſextam illi numerent in anno eodem XVI; anni Solis, qui ad ejus ſiniſtram poſitus eſt, & eſt XXVII cycli Solaris IV, ſumendæ ſunt epactæ V, & ad XVII Aprilis adjiciendæ: Inde ſummam dictum XXII per VII dividentes, reliquam faciemus Dominicam, quæ eſt illius diei feria. Ex hac igitur XVI, quam illi in ſexto decemnovennali cyclo computant, Chriſtianum ab iis Paſcha in XXIII Lunæ diem confertur. quoniam in inſequentem Dominicam Eccleſiaſtica id regula transferri præcipit: Ex ea verò, quam in prima enneadecaeteride numerant, quòd ea ſecundam in feriam incidat, Paſcha in XXII Lunæ diem competit. Hoc igitur pacto ſi quis annis Lunæ, qui in V circulis rotæ inſcripti ſunt, uti velit, in quolibet inveſtigabit feriam I, aut II. quod ad eos verò pertinet, qui ad ſiniſtram poſiti ſunt, ſi inquirat eam, quæ primam, ſecundámve ſequitur, III, vel IV feriam, ac ceteras deinceps, prout erit cycli decemnovennalis annus, qui proponitur, congruentem cycli Solaris indagabit annum. cujus epactas adjunget ad diem Romani menſis, in quem XIV primi menſis incidit anno illo Lunæ, de quo quæritur. Deinde partitione facta per VII, ex eo feriam obtinebit.

His in tranſcurſu exempli gratiâ declaratis, reliqua ſtudioſis lectoribus relinquimus: qui eodem modo iſta perſcrutari, & exactam cum veritate rationem in omnibus inquirere, ac reperire ſtudent.

φίζειν μετὰ τὴν πρώτην ἐννεακαιδεκαετηρίδα τὸ αὐτὸ ιϛ΄ καὶ ι΄ τῆς σελήνης ἔτος. μετὰ δὲ τὴν ϛ΄ ἐννεακαιδεκαετηρίδα, εἰ πάλιν θελήσομεν εἰδέναι ποίᾳ τῆς ἑβδομάδος ἡμέρᾳ τὴν ιϛ΄ καὶ ι΄ ἐκεῖνοι ψηφίζουσιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἤγουν τοῦ ιϛ΄ καὶ ι΄· τοῦ σύνεγγυς αὐτοῦ ἐξ εὐωνύμων ἡλιακοῦ ἔτους, λέγω δὲ τοῦ κζ΄ τῆς δ΄ εἰκοσιοκταετηρίδος ὑπάρχοντος, τοὺς ἐπακτὰς λαμβάνοντες, ἤγουν τὰ ε΄, τῇ αὐτῇ τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ζ΄ καὶ ι΄ συμπληρώσομεν, καὶ εἰς τὰ ζ΄ τὰς κβ΄ μερίζοντες, ἐκ τῆς ὑπολειφθείσης, κυριακὴν τὴν τῆς ἑβδομάδος ἡμέραν εὑρήσομεν. ἐκ ταύτης μὲν ἐν τῇ κατὰ τὴν ϛ΄ ἐννεακαιδεκαετηρίδα ψηφιζομένης αὐτοῖς ιϛ΄ καὶ ι΄, εἰκάδα γ΄ τὸ κατὰ Χριστιανοὺς κανονίζουσι Πάσχα· εἰς τὴν ἑξῆς ἁγίαν κυριακὴν αὐτοῦ τελουμένου κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν. ἐκ δὲ τῆς κατὰ τὴν α΄ ἐννεακαιδεκαετηρίδα διὰ τὸ συμβαίνειν εἰς β΄ ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος, εἰκάδα β΄ τοῦ φέγγους. οὕτως μὲν εἰ χρήσαιτό τις περὶ τῶν ἐν τῷ τροχῷ κατὰ τὰς ε΄ ζώνας ἐόντων τῆς σελήνης ἐτῶν, εὑρήσει ἐν ἑκάστῳ τὴν τῆς ἑβδομάδος α΄ ἡμέραν, ἢ τὴν β΄. περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς εὐωνύμοις διακεχωρισμένων, ζητῶν καὶ * τίνας τὴν μετὰ τὴν πρώτην καὶ β΄ ἑβδομαδικὴν ἡμέραν, εἴτε τὴν γ΄, ἢ τὴν δ΄, καὶ τὰς ἑξῆς, πρὸς τὸ τῆς ψηφιζομένης ἐννεακαιδεκαετηρίδος ἔτος, διακριβώσῃ τὸ σύμφωνον τῆς εἰκοσιοκταετηρίδος, καὶ τότε τοὺς ἐπακτὰς συμπλέξῃ τῇ ποσότητι τοῦ Ῥωμαϊκοῦ μηνὸς, εἰς ὃν πίπτει τοῦ ζητουμένου αὐτοῦ τῆς σελήνης ἔτους ἡ κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα ι΄ καὶ δ΄, καὶ εἰς τὰ ζ΄ μερίσῃ, κἀντεῦθεν εὕρῃ τὴν τῆς ἑβδομάδος ἡμέραν. * f. αὐτὰς τὰς.

Ταῦτα καθ' ἐπιδρομὴν σαφηνίσαντες εἰς ὑπόδειξιν, τὰ λοιπὰ τοῖς φιλοπόνοις ἐντυγχάνουσι παραχωρήσομεν, κατὰ τὸν ἴσον τρόπον διερευνῶσι, καὶ τὸ ἀκριβὲς διὰ πάντων μετὰ τῆς ἀληθείας ὑποδεχομένοις τε καὶ εὑρίσκουσι.

S. MAXIMI
COMPUTI
PARS TERTIA.

Explicatur rota, quæ ſubjicitur.

I. QUEMADMODUM hebdomadis feria inveniri poſſit à ſtudioſis, & cognoſci, in ſuperioribus tabulis, ac methodis, quoad in nobis ſitum fuit, expoſuimus. Nunc ejuſdem rei propriam ac peculiarem rotam viſum eſt deſcribere; cujus beneficio feriam omnem in quovis è duodecim Romanis menſibus propoſitam inveſtigare, & conſentaneè facileque diſcernere poſſimus quocumque cycli Solaris anno: idque non uno modo, ſed alternis: nimirùm ſive calculum recto ordine promoveamus ab Aprili ad Maium, Junium, ac ceteros: ſive retrò progredi libeat à Martio ad Februarium, Januarium, & antecedentes reliquos.

Ἐξήγησις τοῦ ὑποκειμένου τροχοῦ.

ΤΗ͂Ν ἑβδομαδικὴν ἡμέραν ὅπως εὑρίσκοιτο, καὶ γινώσκοιτο παρὰ τῶν φιλοπόνων ἔν τε τοῖς διακεχωρισμένοις κανόσιν, καὶ τῶν ὑποδειχθείσαις μεθόδοις, ὡς οἷόν τε σαφηνίσας, εὔλογον ἡγησάμην καὶ περὶ ταύτης ἰδιόν τινα καὶ καθ' ἑαυτὸν διαγράψαι τροχόν. ἐφ' ᾧ τε δι' αὐτοῦ πᾶσαν ἐν οἱῳδήποτε τῶν δυοκαίδεκα Ῥωμαϊκῶν μηνῶν ἐπιζητουμένην ἡμέραν εὐλόγως τε, καὶ εὐκόλως διαγνωσθῆναι κατὰ πᾶν ἔτος ἡλίου. καὶ τοῦτο διαφόρως, καὶ ἐναλλάξ. οἷον καθ' εἱρμὸν τῆς ψήφου μεταχειριζομένων, καὶ ἰόντων ἀπὸ Ἀπριλίου, καὶ Μαΐου, καὶ Ἰουνίου μηνὸς ἐπὶ τὰ ἑξῆς. καὶ αὖθις κατὰ ἀναποδισμὸν, ἐκ Μαρτίου, καὶ Φεβρουαρίου, καὶ Ἰανουαρίου μηνὸς ἐπὶ τοὺς ἑξῆς πρὸ αὐτῶν φερομένους. δ.

De

Digitized by Google

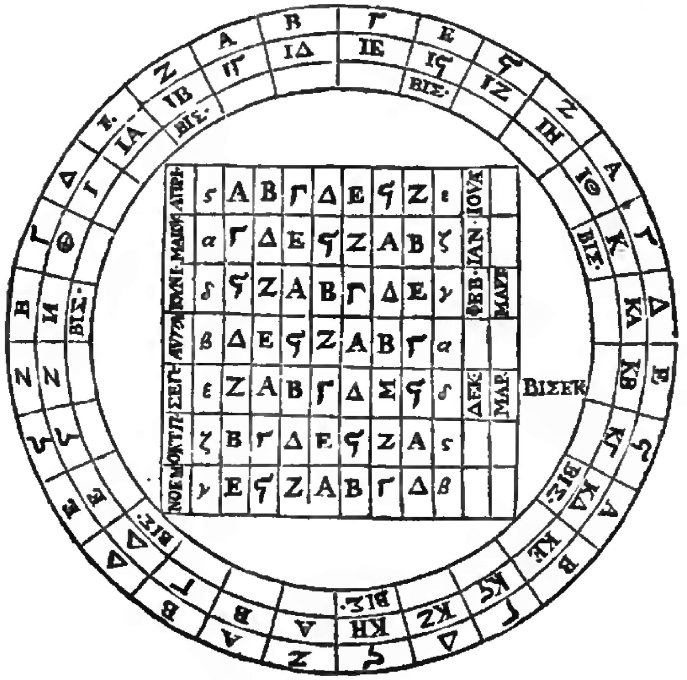

Περὶ τῆς διαγραφῆς τῆς τροχοῦ.

β'. ΕΣΤΙΝ οὖν ἡ διαγραφὴ τῆς τροχοῦ, τοιαύτη. τρεῖς ἔχει κέντρῳ ζώνας, καὶ ἔνδον αὐτῶν κανόνιον ἰσοτετράγωνον. ἡ μὲν οὖν πρώτη ζώνη, περιέχει τὰς τῶν κη' τοῦ ἡλίου ἐτῶν ἐπακτάς. ἡ δὲ δευτέρα, αὐτὰ τὰ κη' τοῦ ἡλίου ἔτη, ἀπὸ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου, τῇ τάξει διαγεγραμμένα. ἡ δὲ τρίτη, τὰ κατὰ τὴν τετραετηρίδα βίσεξτα. καὶ τοῦτο μὲν αἱ τρεῖς ζῶναι.

De rota deſcriptione.

HÆc igitur rota iſta complectitur. Tres in ea zonæ ſunt, & in medio quadrata tabula æquilatera. Prima zona annorum viginti octo Solis epactas continet. Secunda annos ipſos XXVIII Solares à primo ad ultimum uſque progreſſos. Tertia biſextiles, qui quadriennio cuique competunt. Hæc in tribus zonis. II.

Περὶ τῆς διαγραφῆς τοῦ κανονίου.

γ'. ΤΟ δὲ κανόνιον, ἑπτὰ στίχους ἔχει. ἐν οἷς αἱ τῆς ἑβδομάδος ἡμέραι τεταγμέναι τυγχάνουσιν. ἀλλ' ἐν μὲν τῷ πρώτῳ στίχῳ κατὰ τάξιν, οἷον ἐκ α', καὶ β', καὶ τρίτης, μέχρι τῆς ζ'. ἐν δὲ τοῖς μετὰ τὸν πρῶτον στίχον, ὡς ἡ ψῆφος ἀπῄτησεν. ἑκατέρωθεν δὲ αὐτοῦ, διὰ ἐρυθροῦ γεγραμμέναι πάλιν εἰσὶν ὀρθῶς καθιέμεναι αἱ αὐταὶ τῆς ἑβδομάδος ἡμέραι· μεθ' ὧν καὶ οἱ δυοκαίδεκα Ῥωμαϊκοὶ μῆνες διαγεγραμμένοι τυγχάνουσιν. ἐν διπλῷ δὲ διαγεγραμμένος ὑπάρχει μόνος ὁ Μάρτιος, διὰ τὸ βίσεξτον. τοῦτο καὶ περὶ τῆς τοῦ κανονίου διαγραφῆς.

De mediana tabula deſcriptione.

TAbula ſeptem verſibus conſtat, in quibus ſeptem hebdomadis dies exhibentur. In primo verſu ordine procedunt ab 1, 2, 3 uſque ad 7. In ſequentibus prout calculus tulit. Utrimque rubeo pictæ ſunt eædem hebdomadis feriæ deorſum à ſummo deſcendentes, quibus adjuncti ſunt Romani menſes. in gemino verſu ſolus inſcriptus eſt Martius, propter biſextum. Ejuſmodi eſt tabellæ deſcriptio. III.

Ὑπόδειξις τῆς κατ' εἱρμὸν ψήφου.

δ'. ἩΝίκα τοίνυν ἐκ τῆσδε τῆς τροχοῦ τὴν ἑβδομαδικὴν ἡμέραν, ἐν οἱᾳδήποτε Ῥωμαϊκοῦ μηνὸς ποσότητι βουλοίμεθα μαθεῖν, σκοπῶμεν πρῶτον διὰ τῆς ἀποδειχθείσης μεθόδου τὸ ἐνιστάμενον τοῦ ἡλίου ἔτος· ὡς ἐπὶ τοῦ ἐνεστῶτος φέρε εἰπεῖν, ἤγουν τοῦ κη'. εἶτα τὰς αὐτοῦ λαμβάνοντες ἐπακτὰς, ὥσπερ τὸν ἀριθμὸν ς'. εἰ μὲν ἐν τοῖς εἰς τὸν πρῶτον στίχον τεταγμένοις Ῥωμαϊκοῖς δυσὶ μησὶ, τῷ τε Ἀπριλίῳ, φημὶ, καὶ τῷ Ἰουλίῳ· οὗτοι γάρ εἰσιν εἰς αὐτὸν τὸν στίχον διαγεγραμμένοι· ταύτας ἐμβάλλομεν τῇ ζητουμένῃ ἡμέρᾳ εἰς αὐτοὺς ποσότητι, καὶ εἰς τὸ ζ' μερίζομεν. καὶ τὸν λειπόμενον τὴν ἑβδομαδικὴν διεγνώσαμεν ἐπιγνώσεσθαι ὥσπερ αὐτοῖς τῶν ὑπολειπομένων. οὕτω μὲν οὖν ἐν τοῖς εἰς τὸν α' στίχον τεταγμένοις ποιοῦμεν μησίν. εἰ δὲ ἐν τοῖς εἰς τὸν β' στίχον δυσὶν ἑτέροις μησὶν, τῷ Μαΐῳ λέγω, καὶ τῷ Ἰαννουαρίῳ· κατ' αὐτὸ τὸ εἰκοστὸν ὄγδοον ἔτος, τὴν ἑβδομαδικὴν ἐρευνῶμεν· τὰς εἰς τὴν αὐτὴν σελίδα γεγραμμένας ἐν τῷ β' στίχῳ, καὶ ἀντικειμένας τῶν εὑρημένων ἐξ ἐπακτῶν λαμβάνομεν ἡμέρας· τουτέστι τὴν μίαν καὶ ταύτην ὁμοίως ἐμβάλλομεν τῇ ζητουμένῃ ἡμέρᾳ εἰς αὐτοὺς ποσότητι, καὶ εἰς τὸ ζ' τὰς ὅλας μερίζομεν. τὴν αὐτὴν οὖν σελίδα λέγω δὲ τὰς κατ' αὐτὴν ἐγγεγραμμένας· καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν στίχων τηροῦμεν, εἰς τὸ τὴν ἑβδομαδικὴν ἡμέραν ἀνευρεῖν, ἐν τοῖς ἑκατέρωθεν διαγεγραμμένοις αὐτοῖς Ῥωμαϊκοῖς

Quanam ratione calculus ordine directo ſit inſtituendus.

UT ex hac rota feriam quocumque die Romani menſis obtineamus, primum Cycli Solaris annus, in quo verſamur, conſiderandus ea methodo, quam ſuprà demonſtravimus. ut, exempli gratiâ, hoc anno cyclo XXVIII. Tum hujus epactæ capiendæ ſunt, quæ ſunt VI. Jam duobus illis in menſibus, qui primum verſum obtinent, Aprili, & Julio (nam hi primum ad verſum adſcribuntur) epactas iſtas ad propoſitum illorum diem adjungimus. Summam per VII partimur. reliquus eſt numerus feriæ, quam aſſequi ſtudemus. Hæc ratio tenenda eſt in duobus primi verſus menſibus. Sin duobus aliis in menſibus, qui ſecundum verſum obſident, Maio, & Januario, feriam cyclo eodem XXVIII quærimus, ſecundi verſus dies inventis epactis VI ſubjectas excerpimus, videlicet I: qua inſuper ad propoſitum diem menſis addita, totum in VII tribuimus. Eumdem itaque verſum, & huic inſcriptos numeros ceteris in verſibus retinentes, in deſcriptis utrimque Romanorum menſibus IV.

bus anno ipſo XXVIII feriam inveſtigamus. Quod idem & in aliis cyclis Solis facimus: ut imprimis ejus epactæ conſtituantur: deinde ſubjectæ, & in eodem verſo comprehenſæ capiantur: ſic ut ad nullam alteram dextrâ, vel ſiniſtrâ deflectamus: ſed ad eumdem illo anno verſum conſtanter adhæreamus. ita ut epactæ duobus in primo verſo inſcriptis menſibus reſpondeant; dies autem in eadem tabella poſitæ reliquis ſex verſuum menſibus ſerviant.

μηνὶ, κατὰ τόδε τὸ κη' ἔτος ἐρεύνας δὲ καὶ ὡς τοῖς ἄλλοις ἡλίου ἔτεσιν αὐτοῖς τὰς προτεταγμένας τοῖς αὐτοῦ κανονίζομεν ἐπακτάς. ὥστε καὶ τὰς ὑποκειμένας αὐτοῖς, καὶ ἐγγεγραμμένας εἰς τὸν αὐτὸν στίχον, μηδαμῶς πρὸς ἕτερον τὸν εὐώνυμον, ἢ δεξιὸν πλανώμενοι, τῷ αὐτῷ δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος στίχῳ προσμένοντες. ἀλλὰ τὰς μὲν ἐπακτὰς, διὰ τοὺς ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ καταπεπηγμένους β' μῆνας· τὰς δὲ εἰς τὸν αὐτὸν στίχον γεγραμμένας ἡμέρας, διὰ τοὺς ἐν τοῖς ἄλλοις ϛ' στίχοις ὑπάρχοντας μῆνας.

Quid in biſexto ſervare oporteat.

Περὶ τῆς τοῦ βισέξτου παρατηρήσεως.

V. OBſervandum hoc erit in Martio, ut in anno communi calculus ejus ſint Februarii dies. in biſextili verò, Decembris. quem ad menſem biſextum adnotavimus. Nam propterea duobus illis menſibus Martium adjunximus. Sic igitur ex illa rota feriam inveſtigabimus, quando calculus recta ſerie promovetur, ab Aprili uti dictum eſt, ad Maium, Junium, & ceteros.

Χρὴ δὲ σημειοῦσθαι τὸν Μάρτιον, ἵν' ὅτε βίσεξτον οὐκ ἔστι, διὰ τῶν τοῦ Φεβρουαρίου ψηφίζηται ἡμερῶν· ὅτε βίσεξτόν ἐστι, διὰ τῶν τοῦ Δεκεμβρίου. ἔνθα καὶ τὸ βίσεξτον λεγόμενον. ταύτης γὰρ ἕνεκεν τῆς αἰτίας, ἐν τοῖς δυσὶ τόποις μετὰ τὸν Μάρτιον κατετάξαμεν. οὕτως μὲν οὖν ἐκ τοῦδε τοῦ τροχοῦ, τὴν ἑβδοματικὴν διερευνῶμεν, ὅτε τὴν ψῆφον καθ' εἱρμὸν ἐξανύομεν, διά τε τοῦ Ἀπριλλίου, καθὼς ἔφην, καὶ Μαΐου, καὶ Ἰουνίου, καὶ τῶν καθ' ἑξῆς. ε'.

Quomodo calculus retrogrado ordine dirigatur.

Περὶ τῆς ἀναποδιζούσης ψήφου.

VI. SEd cùm retrò ſubducto calculo per Martium, Februarium, & Januarium, antecedentéſque menſes per epactas præſentis anni, qui eſt XXVIII, feriam explorare volumus, neque præteriti anni XXVII epactas aſſumimus: ſi quidem in duobus verſus primi menſibus id agatur, epactas 6, quas jam reperimus, ad datam diem Aprilis, aut Julii, unà cum epactis ad Aprilem rubro colore pictis, quæ ſunt 6, adjungimus in anno communi, ac ſummam partimur in 7. In biſextili verò epactas illas capimus, quæ ad Julium rubricatæ ſunt, nempe 5, cum 6 aliis, & per eumdem numerum 7 ſummam dividimus. Nam dies illi rubricati, qui in ſiniſtro latere poſiti ſunt, adhibentur in anno biſextili, quando retrogrado ordine computamus. at in biſextili dextri lateris ſimul rubricatis utimur. Hæc de duobus verſus primi menſibus præſcribimus. In his porrò, qui ſecundum verſum occupant, Maio, & Januario, in anno XXVIII, epactas 6 ad quæſitum illorum diem addimus unà cum numero ad Januarium rubro colore picto, qui eſt 7. Summam per eumdem numerum partimur. Dixi numerum ad Januarium appictum, quòd præteritus annus XXVII biſextilem habuerit. pertinent autem rubricati, uti diximus, numeri ad annos biſextiles.

Ὁπηνίκα δὲ κατὰ ἀναποδισμὸν, οἷον διὰ Μαρτίου, καὶ Φεβρουαρίου, καὶ Ἰανουαρίου, καὶ τῶν πρὸ τούτων μηνῶν, ἐκ τῶν ἐπακτῶν τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, ἤγουν τοῦ κη', τὴν ἑβδοματικὴν βουλοίμεθα μαθεῖν, οὐ προσχρώμενοι τῶν τοῦ διελθόντος κζ' ἔτους ἐπακτῶν, ὡς τὰς ταύτης κατέλαβεν· εἰ μὲν ἐν τοῖς εἰς τὸν πρῶτον στίχον πεπηγμένοις μησὶ ταύτην ζητοῦμεν, τὰς δηλωθείσας ἓξ ἐπακτὰς τῇ τοῦ Ἀπριλλίου, καὶ Ἰουλίου μηνὸς ποσότητι, μετὰ τῶν ἀπὸ σημείου προσγραμμένων τῷ Ἀπριλλίῳ, τουτέστι τῶν ϛ' ἡμερῶν, ὅτε βίσεξτον οὐκ ἔστι, συμβάλλομεν, καὶ εἰς τὸν ζ' τὰς ὅλας μερίζομεν· ὅτε δὲ βίσεξτόν ἐστι, τὰς ἀπὸ σημείου προσκειμένας τῷ Ἰουλίῳ, ἤγουν τὰς ε' ἡμέρας, μετ' αὐτῶν τῶν ἓξ ἐπακτῶν, καὶ εἰς τὸν δηλωθέντα μερίζομεν ἀριθμόν. τὰς γὰρ ἐξ εὐωνύμων ἀπὸ σημείου πεπηγμένας ἡμέρας κεχρῆσθαι προσήκει, βισέξτου χωρὶς, κατὰ τήνδε τὴν ἀναποδίζουσαν ψῆφον. ὅτε δὲ βίσεξτόν ἐστι, τῶν ἐκ δεξιῶν ὁμοῦ ἀπὸ σημείου γεγραμμένας. ταῦτα μὲν εἰς τοὺς ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ δύο μῆνας. ἐν δὲ τοῖς εἰς τὸν β' στίχον, τῷ τε Μαΐῳ λέγω, καὶ τῷ Ἰανουαρίῳ, κατὰ τόδε τὸ κη' ἔτος, αὐτὰς τὰς ἓξ ἐπακτὰς ἐμβάλλομεν αὐτῶν τῇ ζητουμένῃ ἡμερῶν ποσότητι, μετὰ τῶν ἀπὸ σημείου προσγραμμένων τῷ Ἰανουαρίῳ, τουτέστι τῶν ζ' ἡμερῶν· καὶ εἰς τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ταῦτα μερίζομεν. διὰ τοῦτο δὲ εἶπον τὰς προσκειμένας τῷ Ἰανουαρίῳ, ἐπειδὴ τὸ διελθὸν ἔτος, ἤγουν τὸ κζ', βίσεξτον ἔσχε, καὶ ἔστιν, ὡς ἔφην, ἡ ἐκ δεξιῶν τῶν ἀπὸ σημείου καταγραφὴ, διὰ τὸ βίσεξτον. ϛ'.

De obſervatione biſextilis anni.

Περὶ τῆς τοῦ βισέξτου παρατηρήσεως.

VII. IN hac retrò computandi methodo Martii habenda ratio eſt: ut ſive poſt biſextum, ſive abſque biſexto, regulares ei Decembris imputentur, qui ſunt 4 rubricati. adeo ut neque Septembri, nec Februario adſcripti ſumantur umquam: ut in recta putatione ac methodo fieri oportere monſtravimus; ſed perpetuò regulares iſti 4 rubri capiantur, qui Decembri reſpondent. Et ut uno verbo utrumque calculum abſolvam, in ſeptenis tabulæ verſibus, ad duodecim Romanos menſes utrimque poſitos rectus calculus aſſumitur. in duobus verò rubro colore inſcriptis verſibus, qui à ſummo deorſum pertinent, retrograda methodus locum habet, additis epactis currentis anni Solaris, ex quibus ſeptem tabellæ verſus ordinati ſunt. His de rotæ illius explicatione dictis, facilem lectoribus, quantum fieri potuit, viam aperuimus, quà feriam hebdomadis cujuſvis inveſtigare poterunt.

Κατὰ ταύτην δὲ πάλιν τὴν ἀναποδίζουσαν μέθοδον, τὸν Μάρτιον ἐπισημήνασθαι χρὴ, πρὸς τὸ πάντως αὐτὸν καὶ μετὰ βίσεξτον, καὶ δίχα βισέξτου, διὰ τῶν τοῦ Δεκεμβρίου ψηφίζεσθαι ἡμερῶν· λέγω δὲ τῶν ἀπὸ σημείου τεσσάρων· καὶ μήτε διὰ τῶν τοῦ Σεπτεμβρίου, μήτε διὰ τῶν τοῦ Φεβρουαρίου, καθὰ προείπομεν, ποιεῖν ἐν τῇ κατ' εἱρμὸν ψήφῳ τι, καὶ μεθόδῳ· ἀλλὰ μόνον δι' αὐτῶν τῶν ἀπὸ σημείου τεσσάρων ἡμερῶν, τῶν προσκειμένων τῷ Δεκεμβρίῳ μηνί. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἵν' ἐπιτόμως περὶ ἀμφοτέρων διαλάβωμεν τῶν ψήφων· ἐν μὲν τοῖς ζ' τοῦ κανόνος στίχοις, εἰς τοὺς ἑκατέρωθεν πεπηγμένους δυοκαίδεκα Ῥωμαϊκοὺς μῆνας, τῇ κατ' εἱρμὸν ψήφῳ κεχρήμεθα κατὰ πᾶν ἔτος· ἐν δὲ τοῖς ὀρθῶς καθειμένοις δυσὶν ἀπὸ σημείου στίχοις, τῇ κατ' ἀναποδισμὸν μεθόδῳ προσχρώμεθα, κατὰ συμπλοκὴν, ὡς ἔφην, τῶν ἐπακτῶν αὐτοῦ τοῦ ἐνεστῶτος ἡλιακοῦ ἔτους. ἐξ ὧν καὶ οἱ λεχθέντες ζ' κατατάσσονται στίχοι. ταῦτα καὶ περὶ τοῦδε τοῦ τροχοῦ σαφηνίσαντες, εὐχερῆ τοῖς ἐντυγχάνουσι τὴν πρὸς δι' αὐτοῦ κατάληψιν ἑβδοματικῆς ἡμέρας κατὰ τὸ δυνατὸν πεποιήκαμεν. ζ'.

Quomodo computanda ſit ætas Lunæ.

Πῶς δεῖ τὴν ἡμέραν τῆς σελήνης ψηφίζειν.

VIII. PRimùm Lunæ epactas accipimus unà cum propoſito die labentis Ægyptiaci menſis. ad hæc dimidium menſium numerum, qui à Thoth elapſi ſunt, cum uno regulari. Si ſumma triginta conficiat, aut minùs triginta, totidem dies Lunam habere cognoſcimus. Sin tricenos dies excedat, demptis triginta quot ſupererunt, totidem ætati Lunæ tribuemus.

Alia ratio. Annos à Diocletiano uno minùs capimus eóſque partimur in XIX. ſi reſiduum annus unicus ſit, ad eum adjicimus X. ſi duo reſtent, XX. Si tres, nihil. Cùm novem, aut duodecim, aut omninò quilibet tertius annus exiſtit; perinde nihil additur. At pro quatuor annis X.

Κρατοῦμεν τὰς ἐπακτὰς τῆς σελήνης, καὶ τὴν τοῦ ἐνεστῶτος Αἰγυπτιακοῦ μηνὸς ποσότητα, καὶ τὸ ἥμισυ τῶν μηνῶν τῶν ἀπὸ Θὼθ, καὶ μίαν καθολικήν. καὶ εἰ μὲν λ' ταῦτα εὑρήσομεν, ἢ ἐνδεῆ τῆς λ', τοσαύτας ἔχουσαν τὴν σελήνην γινώσκομεν. εἰ δὲ ὑπὲρ τὰς λ', ἐκείνας πάλιν, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν αὐτῶν τῶν τριάκοντα. α'.

Ἄλλως. τὰ ἀπὸ Διοκλητιανοῦ ἔτη ἐνδεᾶ ἑνὸς ἔτους κρατοῦντες, μερίζομεν εἰς τὸν ιθ'. καὶ τὰ λοιπὰ κρατοῦμεν, καὶ τούτοις ἐπιβάλλομεν ὑπὲρ ἑνὸς μὲν ἔτους, ἐὰν τοῦτο μόνον τυχὸν καταλειφθῇ μετὰ τὸν μερισμὸν, ἡμέρας ι'· ὑπὲρ β' δὲ ἐτῶν κ'· ὑπὲρ δὲ γ', οὐδὲ μίαν. ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῖς ϛ', οὐδὲ μίαν. ἢ τῶν θ', β'.

ἢ τῶν

ἢ τῆς ιϛ'. ἢ ἁπλῶς τῆς ὀκταετοῦς τριετηρίδος. ὑπὲρ δὲ τῶν δ' πάλιν ἐτῶν, ι'. καὶ ὑπὲρ τῶν ε', κ'. καὶ οὕτως καθ' ἑξῆς ὑπὲρ τῶν ζ',
* f. κγ'. καὶ τῶν ι', καὶ τῶν * ια', καὶ τῶν μετὰ τὰς τριετηρίδας ψηφιζομένων. κρατοῦμεν τοίνυν, ὡς ἔφην, τὰ ἀπομένοντα ἔτη, καὶ τὰς ὑπὲρ τούτων ἡμέρας, μετὰ τῆς ἀποδειχθείσης τριάδος· καὶ τὴν ποσαίαν τοῦ ἐνεστῶτος Αἰγυπτιακοῦ μηνὸς, καὶ τὸ ἥμισυ τῶν μηνῶν τῶν ἀπὸ Θὼθ, καὶ μίαν καθολικήν· καὶ εἰς τὸν λ' τὰς ὅλας μερίζομεν.

γ'. Ἄλλως. κρατοῦμεν τὰς ἐπακτὰς τῆς σελήνης, καὶ ὑπὲρ ἑκάστου Ῥωμαϊκοῦ μηνὸς, ἀπὸ Σεπτεμβρίου ἀρχόμενοι, μέχρι τοῦ ψηφιζομένου μίαν ἡμέραν. καὶ τὴν ποσαίαν αὐτοῦ τοῦ ἐνεστῶτος Ῥωμαϊκοῦ μηνὸς, καὶ δύο καθολικὰς, καὶ εἰς τὸν λ' τὰς ὅλας μερίζομεν.

δ'. Ἄλλως. κρατοῦμεν τὰς ἐπακτὰς τῆς σελήνης παρὰ μίαν, καὶ τὰς ἀπὸ Ἰανουαρίου ἡμέρας μέχρι τῆς ζητουμένης ἡμῶν· καὶ τὸ
* f. ξξ' ut inf. τούτων * ξζ'. καὶ εἰς τὸν λ' τὰς ὅλας μερίζομεν.

ε'. Ἄλλως. κρατοῦμεν τὰς ἐπακτὰς τῆς σελήνης, καὶ τὸ ἥμισυ τῶν μηνῶν τῶν ἀπὸ τοῦ Ἀπριλλίου, μέχρι τοῦ ψηφιζομένου, καὶ τὰς τριακάδας πρώτας, καὶ τὴν ποσαίαν τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς, καὶ εἰς τὸν λ' τὰς ὅλας μερίζομεν.

ϛ'. Ἄλλως. ἑνδεκαπλασιάζομεν τὸ τῆς σελήνης ἔτος, καὶ κρατοῦμεν τὰς ἀπὸ πρώτης Ἰανουαρίου μέχρι τῆς ζητουμένης ἡμέρας, καὶ τὸ τούτων ξξ' πρὸς τὰ καθολικὰ ἀφαιροῦντες, οὕτω τὰς ὅλας μερίζομεν εἰς τὸν λ'.

ζ'. Ἄλλως. κρατοῦμεν τὰς ἐπακτὰς τῆς σελήνης, καὶ ταύτας ἐν τε τῷ Ἰανουαρίῳ, καὶ Φεβρουαρίῳ, πλήρεις κεχρήμεθα. παρὰ μίαν δὲ μόνην, ἐν τῷ Μαρτίῳ. ἐν δὲ τῷ Ἀπριλλίῳ, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν, πλήρεις συλλαμβάνοντες, καὶ μίαν ἄλλην ὑπὲρ ἑκάστου μηνὸς ἄχρι τοῦ ψηφιζομένου. δύο δὲ μόνας ὑπὲρ τοῦ Αὐγούστου· καὶ τὴν ποσαίαν τοῦ μηνός· καὶ εἰς τὸν λ' τὰς ὅλας μερίζομεν.

η'. Ἄλλως. κρατοῦμεν τὰς ἐπακτὰς τῆς σελήνης, καὶ τὰς ἀπὸ πρώτης Ἀπριλλίου μέχρι τῆς ζητουμένης, καὶ τὴν ποσαίαν τοῦ μηνὸς, καὶ εἰς τὸν κθ' ἥμισυ τὰς ὅλας μερίζομεν.

Περὶ τῶν ἀπὸ Διοκλητιανοῦ ἐτῶν· πῶς τε ψηφίζονται, καὶ πῶς δι' αὐτῶν τὸ τῆς σελήνης εὑρίσκεται ἔτος.

θ'. ΤΑ' ἀπὸ Διοκλητιανοῦ ἔτη, μέχρι τῆς παρούσης τεσσαρεσκαιδεκάτης ἰνδικτιῶνος, ἔτους λα' τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν Ἡρακλείου βασιλέως, εἰσὶ τνζ'. ψηφίζονται δὲ τοῦτον τὸν τρόπον. εἰς κδ' τὰ ιε' τῆς ἰνδικτιῶνος πολυπλασιάζομεν ἔτη· καὶ τούτοις ἐμβάλλομεν καθολικὰ ιγ'· καὶ τὰ ἔτη τῆς ἐνισταμένης ἰνδικτιῶνος. εἰ δὲ ἡ ἐνεστῶσα πληρωθῇ πεντεκαιδεκαετηρὶς, ἐν εἴκοσι καὶ τρισὶ τὸν πολυπλασιασμὸν δεῖ ποιεῖν, οὕτω δὲ ἐν εἰκοσιτέσσαρσι τῆς μετ' ἐκείνην συντελουμένης· καὶ ἁπλῶς καθ' ἑκάστην πεντεκαιδεκαετηρίδος περίοδον, τὸ
* f. συμπεριλαμβάνοντες περὶ αὐτῆς ὡς πεπληρωμένης ἤδη * συμβεβαιοῦντες ἔτος, χρὴ ποιεῖν τὸν πολυπλασιασμὸν, ἐν τέλει δηλαδὴ τιθέντας καὶ τὰ ιγ' καθολικά. δι' ὧν ἡ μέχρι καὶ νῦν ἀπὸ Διοκλητιανοῦ τῶν ἐτῶν ἐξαριθμήσεως διάλογος ἔσται τοῖς ἐντυγχάνουσιν. αὐτὰ γοῦν τὰ τνζ' ἔτη μερίζοντες εἰς τὸν ιθ', τὸ ἐνιστάμενον τῆς σελήνης· ἐκ τῶν ὑπολιμπανομένων γνωρίζομεν.

Περὶ τῶν ἐπακτῶν τῆς σελήνης, καὶ τοῦ πῶς δεῖ ταύταις μεταχειρίζεσθαι.

ι'. ΑΙ' ἐπακταὶ τῆς σελήνης διπλῶς κανονίζονται· κατὰ μὲν ἕως τῆς τριακάδος πρώτης τοῦ Μαρτίου μηνὸς, καὶ ἕως τῆς τοῦ Αὐγούστου εἰκοστῆς ὀγδόης ἐὰν ἐν τῇ ἕως εἰκάδος ὀγδόης ἐπιζητοῦμεν, παρὰ ἓν ἔτος τὰ ἀπὸ Διοκλητιανοῦ ἔτη ποιοῦμεν· καὶ ὅταν εἰς τὸν ιθ' ταῦτα μερίζομεν. καὶ τὰ ἀπομένοντα ἑνδεκαπλασιάζοντες, ἀναλύομεν εἰς τὸν λ'. καὶ ἐκ τῶν ὑπολοίπων ἐκείνας γινώσκομεν. εἰ δὲ τὰς ἕως τριακάδος πρώτης τοῦ Μαρτίου ἀναζητοῦμεν ἐπακτὰς τῆς σελήνης, τὸ ἐνιστάμενον αὐτῆς ἔτος ἑνδεκαπλασιάζομεν· καὶ τούτων ἀφαιροῦντες δύο ἡμέρας, τὰς ὑπολοίπους μερίζομεν, εἰς τὸν λ'. διττῆς οὔσης τῆς περὶ τῶν ἐπακτῶν μεθόδου, χρησίμου παρεμπεσούσης ταύτας ἐν τῇ ἀνωτέρω δειχθείσαις ψήφοις, περὶ τῆς κατὰ τὴν σελήνην ἡμέρας. καὶ ἔνθα μὲν τὴν τοῦ Μαρτίου κατεστίξαμεν τριακάδα πρώτην, ταῖς ἕως αὐτῆς ἐπακταῖς μεταχειρίζεσθε. ἔνθα δὲ τὴν κη', αὐτὰς τὰς ἕως ταύτης. οὕτως γὰρ ἀδιάπτωτα τοῖς ψηφίζουσι πλάνης [illegible].

Περὶ τοῦ πρώτου κατ' Αἰγυπτίους μηνὸς, ποῖος κατὰ Ῥωμαίους ἐστί. καὶ πόθεν ἄρχεται.

ια'. ΣΗμειωτέον δὲ, ὡς ὁ κατ' Αἰγυπτίους Θὼθ, Σεπτέμβριος κατὰ Ῥωμαίους ἐστὶ, τὴν οἰκείαν ἀεὶ ποιούμενος ἀρχὴν, ἤγουν νεομηνίαν, κατὰ τὴν κθ' τοῦ Αὐγούστου μηνός.

pro quinque addendi ſunt XX. Atque ita deinceps pro VII, ac X, dies X adjiciuntur; uti & pro XIII; ac reliquis, qui ſupra triennium quodlibet excurrunt. Reſiduos igitur annos, ac ſingulos pro illis dies hoc modo ſumimus cum propoſito die menſis Ægyptiaci: quibus dimidium accedit numeri menſium, qui à Thoth elapſi ſunt, cum uno regulari. Summam per XXX dividimus.

Aliter. Accipimus epactas Lunæ, & pro quolibet Romanorum menſe, initio ab Aprili facto, uſque ad propoſitum, ſingulos dies colligimus, ac regulares duos. Summam per XXX partimur.

Aliter. Epactas Lunæ unitate minùs cum diebus à Cal. Jan. ad diem qui quæritur elapſis componimus. addimus & horum ſexageſimam quamque partem Totum deinde per XXX dividimus.

Aliter. Epactas Lunæ cum dimidio menſium ab Aprili uſque ad quæſitum menſem; cum triceſimos primos quoſque dies unà cum propoſita menſis die in unum componimus. quod deinde partimur in XXX.

Aliter. Annum Lunæ in XI ducimus, ac dies omnes, qui à Cal. Jan. ad propoſitum diem fluxerunt, cum horum ſexageſima quaque parte. Inde tribus regularibus abjectis, ſummam per XXX tribuimus.

Aliter. Epactas Lunæ in Januario & Februario integras: in Martio unitate minùs accipimus. in Aprili, ac reliquis, integras. Item pro ſingulis menſibus uſque ad propoſitum, ſingulos dies annumeramus. pro Auguſto verò duos, quibus addita quæſiti menſis die, ſumma per XXX dividitur.

Aliter. Epactas Lunæ cum diebus à Calend. Aprilibus ad quæſitum evolutis cum propoſita die componimus. Summam per XXIX½ partimur.

De annis à Diocletiano; quomodo putentur: & qua ratione ætas Lunæ in illis invenienda ſit.

ANni à Diocletiano ad præſentem Indictionem XIV, IX.
quæ cadit in annum XXXI religioſiſſimi noſtri Imperatoris Heraclii, numerantur CCCLVII. atque hoc modo computantur. Annos Indictionis XV ducimus in XXII, quibus addimus regulares XIII cum annis inchoatæ jam Indictionis. Quòd ſi hæc ipſa quindecim annorum expleta ſit periodus, multiplicatio per XXIII fieri debet. ac rurſus per XXIV, quando etiam iſta quindecim annos explicavit. Et, ut univerſè dicam, poſt expletum quemlibet orbem annorum XV, pro hoc, tamquam abſoluto, unum imputamus annum, atque ita multiplicamus: additis interim in fine regularibus XIII. Ex quibus annorum ad hoc tempus à Diocletiano numerus facilè ab lectoribus intelligetur. Eos annos CCCLVII per XIX dividimus; atque ex reſiduis ineuntem Lunæ colligimus annum.

De Epactis Lunæ, & qua ratione iis utendum ſit.

EPactas Lunæ dupliciter metimur; nempe ad XXXI X.
uſque menſis Martii, & Auguſti XXVIII. Si poſteriore hac methodo procedamus, annos Diocletiani uno minùs per XIX partimur: reliquos per XI multiplicatos in XXX tribuimus. quod reliquum eſt epactas dabit. Quod ſi ex XXXI Martii Lunares epactæ conſtituantur, labentem annum Lunæ in XI ducimus. e ſumma demptis duobus, reliquum partimur in XXX. Ceterùm cùm hoc modo duplex ſit epactarum inquirendarum methodus, ambæ in allatis ſuprà computandorum Lunæ dierum rationibus adhibendæ ſunt: ita ut ubi Martii XXXI notata eſt dies, epactis iis utamur; quæ ad illam uſque pertinent. ubi autem XXVIII ponitur, quæ eadem terminatæ ſunt aſſumantur. Ita citra errorem ratiocinia conſtabunt.

De primo menſe ſecundùm Ægyptios, quotus ſit apud Romanos, & unde incipiat.

OBſervandum eſt Thoth Ægyptiacum Romanorum eſſe XI.
Septembrem, cujus initium, ſive Neomenia perpetuò in Auguſti XXIX competit.

Temporum

Temporum putatio, & ſumma.			Χρόνων ἀρίθμησις ϗ ὁμάς.			
Adam annos natus erat	230		Ἀδὰμ ἔτη	σλ'		
Seth	205	435	Σὴθ	σε'	υλε	
Enos	190	625	Ἐνὼς	ρϟ'	χκε	
Caiman	170	795	Καϊνὰν	ρο'	ψϟε	
Malaleel	165	960	Μαλελεὴλ	ρξε'	ϡξ	
Jared	162	1122	Ἰαρὲδ	ρξβ'	,αρκβ	
Enoch	165	1287	Ἐνὼχ	ρξε'	,ασπζ	
Mathuſala	167	1454	Μαθουσάλα	ρξζ'	,αυνδ	
Lamech	188	1642	Λάμεχ	ρπη'	,αχμβ	
Noë	500	2142	Νῶε	φ'	,βρμβ	
Sem	100		Σὴμ	ρ'		
Arphaxad	135		Ἀρφαξὰδ	ρλε'		
Caınan	130		Καϊνὰν	ρλ'		
Sala	130		Σάλα	ρλ'		
Heber	132		Ἔβερ	ρλβ'		
Phaleg	130		Φάλεγ	ρλ'		
Ragau	132		Ῥαγαῦ	ρλβ'		
Seruch	130		Σερούχ	ρλ'		
Nachor	270		Ναχὼρ	σο'		
Tharrha	70		Θάῤῥα	ο'		
Abraam	100		Ἀβραάμ	ρ'		
Iſaac	60		Ἰσαὰκ	ξ'		
Jacob	85		Ἰακὼβ	πε'		
Levi	47		Λευὶ	μζ'		
Caath	62		Καὰθ	ξβ'		
Aram	75		Ἀρὰμ	οε'		
Moyſes	80		Μωϋσῆς	π'		
In deſerto	40		Ἐν τῇ ἐρήμῳ	μ'		
Jeſus	32		Ἰησοῦς	λβ'		
Seniores	50		Οἱ πρεσβύτεροι	ν'		
Chuſarathem anni	50	3909	Χουσαρσαθὲμ	* ν'	,γϡθ	*χ·γ
Othoniel	50	3959	Γοθονιὴλ	ν'	,γϡνθ	
Aeglon	18	3977	Αἰγλὼμ	ιη'	,γϡοζ	
Aoth	50	4027	Ἀὼδ	ν'	,δκζ	
Semgar	20	4047	Σεμεγὰρ	κ'	,δμζ	
Jebuſaei	20	4067	Ἰεβουσαῖοι	κ'	,δξζ	
Debbora	40	4107	Δεββώρα	μ'	,δρζ	
Oreph, & Ziph	7	4114	Ὠρὴβ καὶ Ζὴφ	ζ'	,δριδ	
Gedeon	40	4154	Γεδεὼν	μ'	,δρνδ	
Abimelech	3	4157	Ἀβιμέλεχ	γ'	,δρνζ	
Thola	22	4179	Θωλᾶ	κβ'	,δροθ	
Jaïr	22	4201	Ἰαείρ	κβ'	,δσα	
Ammanitae	18	4219	Ἀμμανῖται	ιη'	,δσιθ	
Jephta	6	4225	Ἰεφθαέ	ς'	,δσκε	
Eſſebon	7	4232	Ἐσεβὼν	ζ'	,δσλβ	
Aelon	10	4242	Αἰλὼν	ι'	,δσμβ	
Abdon	8	4250	Ἀβδὼν	η'	,δσν	
Philyſtaei	40	4290	Φυλιστιεὶμ	μ'	,δσϟ	
Sampſon	20	4310	Σαμψὼν	κ'	,δτι	
Interregni & pacis	40	4350	Ἀναρχίας καὶ εἰρήνης	μ'	,δτν	
Heli ſacerdos	20	4370	Ἡλὶ ἱερεὺς	κ'	,δτο	
Samuel ſacerdos	20	4390	Σαμουὴλ ἱερεὺς	κ'	,δτϟ	
Saül	40	4430	Σαοὺλ	μ'	,δυλ	
David	40	4470	Δαυὶδ	μ'	,δυο	
Salomon	40	4510	Σαλομὼν	μ'	,δφι	
Roboam	17	4527	Ῥοβοὰμ	ιζ'	,δφκζ	
Abia	3	4530	Ἀβιὰ	γ'	,δφλ	
Aſa	41	4571	Ἀσὰ	μα'	,δφοα	
Joſaphat	39	4610	Ἰωσαφὰτ	λθ'	,δχι	
Joram	8	4618	Ἰωρὰμ	η'	,δχιη	
Ochozias	1	4619	Ὀχοζίας	α'	,δχιθ	
Gotholia	7	4626	Γοθολία	ζ'	,δχκς	
Joas	40	4666	Ἰωὰς	μ'	,δχξς	
Amaſias	29	4695	Ἀμασίας	κθ'	,δχϟε	
Ozias	52	4747	Ὀζίας	νβ'	,δψμζ	
Joatham	16	4763	Ἰωαθὰμ	ις'	,δψξγ	
Achas	16	4779	Ἀχὰζ	ις'	,δψοθ	
Ezechias	29	4808	Ἐζεκίας	κθ'	,δωη	
Manaſſes	55	4863	Μανασσῆς	νε'	,δωξγ	
Amos	2	4865	Ἀμὼς	β'	,δωξε	
Joſias	31	4896	Ἰωσίας	λα'	,δωϟς	
Joachaz	1	4897	Ἰωαχὰζ	α'	,δωϟζ	
Joacim	11	4908	Ἰωακεὶμ	ια'	,δϡη	
Jechonias	1	4909	Ἰεχονίας	α'	,δϡθ	
Sedecias	11	4920	Σεδεκίας	ια'	,δϡκ	
Nabuchodonoſor	24	4944	Ναβουχοδονόσορ	κδ'	,δϡμδ	

Οὐαλε-

	Οὐαλαμαδαράχ	ε'	,δϡμθ	*Valamadarach*	5	4949
	Βαλτάσαρ	γ'	,δϡνβ	*Baltaſar*	3	4952
	Δαρεῖος καὶ Ἀστυάγης	ιζ'	,δϡξθ	*Darius, & Aſtyages*	17	4969
	Κῦρος ὁ Πέρσης	λβ'	,εα	*Cyrus Perſa*	32	5001
	Καμβύσης	η'	,εθ	*Cambyſes*	8	5009
	Δαρεῖος ὁ Μῆδος	κη'	,ελζ	*Darius Medus*	28	5037
	Ξέρξης	κα'	,ενη	*Xerxes*	21	5058
	Ἀρταξέρξης	λγ'	,εϟα	*Artaxerxes*	33	5091
	Δαρεῖος	ιθ'	,ερι	*Darius*	19	5110
	Ἀρταξέρξης	λδ'	,ερμδ	*Artaxerxes*	34	5144
	Ὦχος	κα'	,ερξε	*Ochus*	21	5165
	Ἀρσῆς Ὦχος	β'	,ερξζ	*Arſes Ochus*	2	5167
	Δαρεῖος	ϛ'	,ερογ	*Darius*	6	5173
	Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών	ιβ'	,ερπε	*Alexander Macedo*	12	5185
	Πτολεμαῖος ὁ Αἰγύπτου	κδ'	,εσθ	*Ptolemæus Ægypti*	24	5209
	Πτολεμαῖος Φιλάδελφος	λ'	,εσλθ	*Ptolemæus Philadelphus*	30	5239
	Πτολεμαῖος Εὐεργέτης	κε'	,εσξδ	*Ptolemæus Evergetes*	25	5264
	Πτολεμαῖος Φιλοπάτωρ	ιζ'	,εσπα	*Ptolemæus Philopator*	17	5281
	Πτολεμαῖος Ἐπιφανής	κγ'	,ετδ	*Ptolemæus Epiphanes*	23	5304
	Πτολεμαῖος Φιλομήτωρ	λε'	,ετλθ	*Ptolemæus Philometor*	35	5339
	Πτολεμαῖος Εὐεργέτης	κθ'	,ετξη	*Ptolemæus Evergetes*	29	5368
	Πτολεμαῖος Φύσκων	ιϛ'	,ετπδ	*Ptolemæus Phyſconis*	16	5384
	Πτολεμαῖος Σιδηρίτης	θ'	,ετϟγ	*Ptolemæus Siderites*	9	5393
	Πτολεμαῖος ὁ καὶ Ἀλέξανδρος	γ'	,ετϟϛ	*Ptolemæus, qui & Alexander*	3	5396
	Πτολεμαῖος ὁ Σωτήρ	η'	,ευδ	*Ptolemæus Soter*	8	5404
	Διόνυσος ὁ νέος	κη'	,ευλβ	*Bacchus novus*	28	5432
	Κλεοπάτρα	κβ'	,ευνδ	*Cleopatra*	22	5454
	Γάϊος Ἰούλιος Ῥωμαίων	δ'	,ευνη	*C. Julius Romanorum*	4	5458
	Καῖσαρ Αὔγουστος	νζ'	,εφιε	*Cæſar Auguſtus*	57	5515
	Τιβέριος	κβ'	,εφλζ	*Tiberius*	22	5537
	Γάϊος	δ'	,εφμα	*Caius*	4	5541
	Κλαύδιος	ιδ'	,εφνε	*Claudius*	14	5555
	Νέρων	ιδ'	,εφξθ	*Nero*	14	5569
	Οὐεσπασιανός	ι'	,εφοθ	*Veſpaſianus*	10	5579
	Τίτος	γ'	,εφπβ	*Titus*	3	5582
	Δομετιανός	ιε'	,εφϟζ	*Domitianus*	15	5597
	Νέρουας	α'	,εφϟη	*Nerva*	1	5598
	Τραϊανός	ιη'	,εχιϛ	*Trajanus*	18	5616
	Ἀδριανός	κα'	,εχλζ	*Adrianus*	21	5637
	Αἴλιος Ἀντωνῖνος	κ'	,εχνζ	*Ælius Antoninus*	20	5657
	Μάρκος Ἀντωνῖνος	ιϛ'	,εχογ	*Marcus Antoninus*	16	5673
	Κόμοδος	ιβ'	,εχπε	*Commodus*	12	5685
* ἢ Σεβῆρος.	* Σευῆρος	ιη'	,εψγ	*Severus*	18	5703
	Ἀντώνιος Καρακάλλας	ζ'	,εψι	*Antonius Caracalla*	7	5710
	Ἀντώνιος ἄλλος	δ'	,εψιδ	*Antonius alter*	4	5714
	Ἀλέξανδρος Μαμαίας	ιδ'	,εψκζ	*Alexander Mamea*	14	5727
	Μαξιμῖνος	γ'	,εψλ	*Maximinus*	3	5730
	Γορδιανός	ϛ'	,εψλϛ	*Gordianus*	6	5736
	Φίλιππος	ϛ'	,εψμβ	*Philippus*	6	5742
	Δέκιος	α'	,εψμγ	*Decius*	1	5743
	Γάλλος καὶ Βολουσιανός	β'	,εψμε	*Gallus & Voluſianus*	2	5745
	Οὐαλεριανὸς καὶ Γαλιῆνος	ιε'	,εψξ	*Valerianus, & Galienus*	15	5760
	Κλαύδιος	α'	,εψξα	*Claudius*	1	5761
	Αὐρηλιανός	ϛ'	,εψξζ	*Aurelianus*	6	5767
	Πρόβος	ζ'	,εψοδ	*Probus*	7	5774
	Κάρος καὶ Καρῖνος	β'	,εψοϛ	*Carus, & Carinus*	2	5776
	Διοκλητιανός	κ'	,εψϟϛ	*Diocletianus*	20	5796
	Κωνσταντῖνος	λβ'	,εωκη	*Conſtantinus*	32	5828
	Κωνστάντιος	κβ'	,εωνβ	*Conſtantius*	22	5852
	Ἰουλιανός	γ'	,εωνε	*Julianus*	3	5855
	Ἰοβιανός	α'	,εωνϛ	*Jovianus*	1	5856
	Οὐαλεντινιανός	ι'	,εωξϛ	*Valentinianus*	10	5866
	Οὐάλης	δ'	,εωο	*Valens*	4	5870
	Θεοδόσιος	ιϛ'	,εωπϛ	*Theodoſius*	16	5886
	Ἀρκάδιος	ιδ'	,εϡ	*Arcadius*	14	5900
	Θεοδόσιος ὁ νέος	μβ'	,εϡμβ	*Theodoſius junior*	42	5942
	Μαρκιανός	ϛ'	,εϡμη	*Marcianus*	6	5948
	Λέων	ιη'	,εϡξϛ	*Leo*	18	5966
	Ζήνων	ιζ'	,εϡπγ	*Zeno*	17	5983
	Ἀναστάσιος	κζ'	,ϛι	*Anaſtaſius*	27	6010
	Ἰουστῖνος	θ'	,ϛιθ	*Juſtinus*	9	6019
	Ἰουστινιανός	λη'	,ϛνζ	*Juſtinianus*	38	6057
	Ἰουστῖνος νέος	ιγ'	,ϛο	*Juſtinus junior*	13	6070
	Τιβέριος	δ'	,ϛοδ	*Tiberius*	4	6074
	Μαυρίκιος	κ'	,ϛϟδ	*Mauricius*	20	6094
	Φωκᾶς	η'	,ϛρβ	*Phocas*	8	6102
	Ἡράκλειος	λα'	,ϛρλγ	*Heraclius*	31	6133
	Κωνσταντῖνος	α'	,ϛρλδ	*Conſtantinus*	1	6134
	Κωνσταντῖνος	κζ'	,ϛρξα	*Conſtantinus*	27	6161
	Κωνσταντῖνος	ιζ'	,ϛροη	*Conſtantinus*	17	6178
	Ἰουστινιανός	ι'	,ϛρπη	*Juſtinianus*	10	6188
	Λέων	γ'	,ϛρϟα	*Leo*	3	6191

Tiberius, qui & Apſimarus	7	6198	Τιβέριος, ὁ καὶ Ἀψίμαρος	ζ'	,ϛρϞη
Juſtinianus iterùm	6	6204	Ἰουστινιανὸς πάλιν	ϛ'	,ϛσδ
Philippus, qui & Bardanes	2	6206	Φιλιππικὸς, ὁ καὶ Βαρδάνης	β'	,ϛσϛ
Artemius, qui & Anaſtaſius	3	6209	Ἀρτέμιος, ὁ καὶ Ἀναστάσιος	γ'	,ϛσθ
Theodoſius Atramytenus	1	6210	Θεοδόσιος ὁ Ἀτραμυττηνός	α'	,ϛσι
Leo, qui & Cono	25	6235	Λέων ὁ καὶ Κόνων	κε'	,ϛσλε
Artavaſdus	3	6238	Ἀρταύασδος	γ'	,ϛσλη
Conſtantinus Leonis F.	31	6269	Κωνσταντῖνος υἱὸς Λέοντος	λα'	,ϛσξθ
Leo Conſtantini F.	5	6274	Λέων υἱὸς Κωνσταντίνου	ε'	,ϛσοδ
Conſtantinus Leonis F. cum matre Irene	10,M.2	6284	Κωνσταντῖνος υἱὸς Λέοντος σὺν τῇ μητρὶ Εἰρήνῃ	ι' μβ'	,ϛσπδ
Conſtantinus ſolus	6,M.9	6290	Κωνσταντῖνος μόνος	ϛ' μθ'	,ϛσϞ
Irene rurſus	2,M.6	6292	Εἰρήνη ἡ μήτηρ αὐτοῦ πάλιν	β' μϛ'	,ϛσϞβ
Nicephorus	8,M.9	6301	Νικηφόρος	η' μθ'	,ϛτα
Stauracius Nicephori F.	2	6303	Σταυράκιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ	β'	,ϛτγ
Michaël & Theophylactus	2	6305	Μιχαὴλ καὶ Θεοφύλακτος	β'	,ϛτε
Leo Armenius	7	6312	Λέων ὁ Ἀρμένιος	ζ'	,ϛτιβ
Michaël	9	6321	Μιχαὴλ	θ'	,ϛτκα
Theophilus Michaëlis F.	12	6333	Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ	ιβ'	,ϛτλγ
Michael Theophili F. cum matre Theodora	14		Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ σὺν τῇ μητρὶ Θεοδώρᾳ	ιδ'	
Michaël ſolus	11		Μιχαὴλ μόνος	ια'	
Michaël, & Baſilius	1		Μιχαὴλ καὶ Βασίλειος	α'	
Baſilius Thrax	19		Βασίλειος ὁ Θρᾷξ	ιθ'	
Leo, & Alexander Baſilii filii	26		Λέων καὶ Ἀλέξανδρος υἱοὶ αὐτοῦ	κϛ'	
Alexander, & Conſtantinus	1		Ἀλέξανδρος καὶ Κωνσταντῖνος	α'	
Conſtantinus ſolus	7		Κωνσταντῖνος μόνος	ζ'	
Conſtantinus, & Romanus			Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανός		
De ſex millenariis quando ſinguli, & in quo deſinant.			Περὶ τῶν ἓξ χιλιονταετηρίδων πότε τούτων ἑκάστη, καὶ ἐπί τινος συμπλήρωσις.		
I *in anno Jared*	40		Ἡ α' ἐν τῷ τοῦ Ἰαρὲδ ἔτει	μ'	
II *in anno Noë*	308		Ἡ β' ἐν τῷ τοῦ Νῶε ἔτει	τη'	
III *in anno Ragau*	99		Ἡ γ' ἐν τῷ τοῦ Ῥαγαῦ ἔτει	Ϟθ'	
IV *in anno Aoth*	23		Ἡ δ' ἐν τῷ τοῦ Ἀὼθ ἔτει	κγ'	
V *in anno Cyri Perſæ*	31		Ἡ ε' ἐν τῷ τοῦ Κύρου τοῦ Πέρσου ἔτει	λα'	
VI *in anno Anaſtaſii*	17		Ἡ ϛ' ἐν τῷ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀναστασίου ἔτει	ιζ'	
De periodis XI, quarum ſingulæ annis conſtane IↃXXXII: quando & ubi unaquæque deſinat.			Περὶ τῶν ια' περιόδων τῶν ἀπὸ ,φλβ' ἐτῶν πότε καὶ ἐπί τινος ἑκάστη τούτων συμπλήρωσις.		
I *in anno Enos*	97	532	Ἡ α' ἐν τῷ τοῦ Ἐνὼς ἔτει	Ϟζ'	,φλβ
II *in anno Jared*	130	1064	Ἡ β' ἐν τῷ τοῦ Ἰαρὲδ ἔτει	ρλ'	,αξδ
III *in anno Lamech*	142	1596	Ἡ γ' ἐν τῷ τοῦ Λαμὲχ ἔτει	ρμβ'	,αφϞϛ
IV *in anno Noe*	486	2128	Ἡ δ' ἐν τῷ τοῦ Νῶε ἔτει	υπϛ'	,βρκη
V *in anno Heber*	23	2660	Ἡ ε' ἐν τῷ τοῦ Ἕβερ ἔτει	κγ'	,βχξ
VI *in anno Nachor*	29	3192	Ἡ ϛ' ἐν τῷ τοῦ Ναχὼρ ἔτει	κθ'	,γρϞβ
VII *in anno Aram*	58	3724	Ἡ ζ' ἐν τῷ τοῦ Ἀρὰμ ἔτει	νη'	,γψκδ
VIII *in anno Philiſtæorum*	6	4256	Ἡ η' ἐν τῷ τῶν Φιλισταίων ἔτει	ϛ'	,δσνϛ
IX *in anno Ezechiæ*	70	4788	Ἡ θ' ἐν τῷ τοῦ Ἐζεκίου ἔτει	ο'	,δψπη
X *in anno Philometoris*	16	5320	Ἡ ι' ἐν τῷ τοῦ Φιλομήτορος ἔτει	ιϛ'	,ετκ
XI *in anno imperii Conſtantini*	24	5852	Ἡ ια' ἐν τῷ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου ἔτει	κδ'	,εωνβ

Δίλωσις

Δήλωσις τῶν ὑποκειμένων κεφαλαίων πότε καὶ ἐπὶ τίνος αὐτῶν ἕκαστον ἐπληρώθη.

ΕΝ ἔτει πα΄ Μωσέως ἡ τ' ἀπὸ Αἰγύπτου γέγονεν ἔξοδος, καὶ τὸ πρῶτον Πάσχα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ κατὰ τὸν πρὸς αὐτοῖς πρῶτον μῆνα, λέγω δὴ τὸν Νισάν. ἦν δὲ τὸ ἀπὸ Ἀδὰμ τὸ * ‚γωκζ΄.

* γρ. ‚γωκβ΄.

Ἐν ἔτει ιβ΄ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ εἰσῆλθεν ἐν τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ὁ ἀρχιερεὺς τῇ τοῦ ι΄ τοῦ ζ΄ μηνὸς, ἤγουν τοῦ Θισρί. ἦν δὲ τὸ ἀπὸ Ἀδὰμ τὸ ‚γωξγ΄.

Ἐν ἔτει κε΄ τοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ ὁ Ἰωβηλαῖος ἤρξατο καθ' Ἑβραίους ψηφίζεσθαι, τουτέστιν ἡ πεντηκονταετηρίς. ἦν δὲ τὸ ἀπὸ Ἀδὰμ τὸ * ‚γωπϛ΄.

* γρ. ‚γωπβ΄.

Ἐν ἔτει δ΄ τῆς βασιλείας Σολομῶντος ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις ἤρξατο οἰκοδομεῖσθαι ναός. ἦν δὲ τὸ ἀπὸ Ἀδὰμ τὸ ‚δυοδ΄.

Ἐν ἔτει γ΄ τῆς βασιλείας Ἰωακεὶμ τὸ πρῶτον ἔτος ψηφίζεται τῆς εἰς Βαβυλῶνα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἀποικίας. ἦν δὲ τὸ ἀπὸ Ἀδὰμ τὸ ‚δϡ΄.

Ἐν ἔτει ια΄ Κύρου τοῦ Πέρσου τὸ τῆς * αἰχμαλωσίας τελευταῖον ἔτος συνεπληρώθη, ἤγουν τὸ ο΄. ἦν δὲ τὸ ἀπὸ Ἀδὰμ τὸ ‚δϡο΄.

* γρ. αἰχμαλωσίας.

Ἐν ἔτει γ΄ τῆς βασιλείας Δαρείου τοῦ Μήδου, ὑπὸ Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδὲκ καὶ Ζοροβάβελ τοῦ Σαλαθιὴλ ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις αὖθις οἰκοδομεῖται ναός. ἦν δὲ τὸ ἀπὸ Ἀδὰμ τὸ ‚ειά΄.

Ἐν ἔτει β΄ τῆς βασιλείας * Αὐγούστου Καίσαρος αἱ Ἰνδικτιῶνες ἤρξαντο ψηφίζεσθαι, καὶ οἱ τῶν Ῥωμαίων μῆνες οἱ πρότερον ἢ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ πρὸς αὐτῶν ἐπινοηθέντες. ἦν δὲ τὸ ἀπὸ Ἀδὰμ τὸ ‚ευξ΄.

* γρ. αὐτοῦ.

Ἐν ἔτει μγ΄ αὐτοῦ γεννᾶται καθ' ἡμᾶς ὁ ὑπὲρ ἡμᾶς μονογενὴς τοῦ πατρὸς υἱὸς, Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ φύσει γίνεται δι' ἡμᾶς τέλειος ἄνθρωπος, φύσει τέλειος δι' ἑαυτὸν ὑπάρχων Θεός. ἦν δὲ τὸ ἀπὸ Ἀδὰμ τὸ ‚εφα΄.

Ἐν ἔτει ιε΄ τῆς βασιλείας Τιβερίου ἐν τῷ Ἰορδάνῃ βαπτίζεται, καὶ τὴν ἐν πνεύματι ἁγίῳ τοῖς πιστεύουσιν υἱοθεσίαν χαρίζεται. ἦν δὲ τὸ ἀπὸ Ἀδὰμ τὸ ‚εφλ΄.

Ἐν ἔτει ιθ΄ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ σωτήριον ἔρχεται πάθος, ἀπάθειαν ἐντεῦθεν τῇ ἡμετέρᾳ φύσει δωρούμενος. ἦν δὲ τὸ ἀπὸ Ἀδὰμ τὸ ‚εφλδ΄.

Ἐν ἔτει κ΄ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου ἡ ἐν Νικαίᾳ γέγονε σύνοδος. ἦν δὲ τὸ ἀπὸ Ἀδὰμ τὸ ‚εωιϛ΄. τὸ ἀπὸ Χριστοῦ δὲ τὸ τιϛ΄.

Ἐν ἔτει β΄ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει γέγονε σύνοδος. ἦν δὲ τὸ μὲν ἀπὸ Ἀδὰμ τὸ ‚εωοβ΄. τὸ δὲ ἀπὸ Χριστοῦ τὸ τοβ΄.

Ἐν ἔτει ιγ΄ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ νέου ἡ ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον γέγονε σύνοδος. ἦν δὲ τὸ μὲν ἀπὸ Ἀδὰμ τὸ ‚ϛιγ΄. τὸ δὲ ἀπὸ Χριστοῦ τὸ υιγ΄.

Ἐν ἔτει α΄ τῆς βασιλείας Μαρκιανοῦ ἡ ἐν Καλχηδόνι γέγονε σύνοδος. ἦν δὲ τὸ μὲν ἀπὸ Ἀδὰμ τὸ ‚εϡμγ΄. τὸ δὲ ἀπὸ Χριστοῦ υμγ΄.

Ἐν ἔτει κϛ΄ βασιλείας Ἰουστινιανοῦ ἡ ε΄ γέγονε σύνοδος. ἦν δὲ τὸ μὲν ἀπὸ Ἀδὰμ τὸ ‚ϛμε΄. τὸ δὲ ἀπὸ Χριστοῦ φμε΄.

Explicatio ſubjectorum capitum, quando, & ſub quo unumquodque contigit.

ANNO Moyſis octogeſimo primo incidit migratio Iſraelitarum ex Ægypto; nec non eorum Paſcha primum in primo eorumdem menſe, hoc eſt Niſan. anno ab Adamo 3827.

Anno duodecimo Jeſu filii Nave ingreſſus eſt in terra promiſſa in ſancta ſanctorum ſummus Pontifex decima die menſis ſepomi, qui eſt Tiſri. Erat autem annus Adami 3863.

Anno XXV ejuſdem Jeſu Jobelæus ab Hebræis putari cœptus eſt, hoc eſt quinquagenarius orbis annorum. Erat annus Adami 3886.

Anno IV regni Salomonis cœptum eſt ædificari templum Hieroſolymitanum, anno Adami 4474.

Anno tertio regni Joacim primus numerari iocipit deportationis Iſraelitarum in Ægyptum. Erat ab Adamo 4900.

Anno Cyri Perſæ ondecimo ultimus captivitatis annus deſiit, videlicet ſeptuageſimus. qui eſt ab Adamo 4970.

Anno tertio regni Darii Medi, ab Jeſu filio Joſedec, & Zorobabele filio Salathielis Hieroſolymitanum templum inſtauratur, anno Adami 5011.

Anno ſecundo imperii Auguſti Ceſaris numerari cœperunt Indictiones, Romanique menſes tum primùm ab illis excogitati, anno Adami 5460.

Anno Auguſti XLIII naſcitur ſecundùm nos qui ſupra nos eſt unigena patris filius Jeſus Chriſtus; ac naturâ propter nos perfectus fit homo, qui natura per ſeſe perfectus erat Deus, anno Adami 5501.

Anno XV Tiberii in Jordane baptizatur, & adoptionem Spiritus ſancti credentibus largitur, anno Adami 5530.

Anno XIX Tiberii ejuſdem ad ſalutiferam paſſionem venit, impaſſibilitatem ex ea naturæ noſtræ conferens; anno Adami 5534.

Aono Conſtantini XX Nicææ Synodus habita eſt, anno Adami 5816, Chriſti 316.

Anno ſecundo Theodoſii Conſtantinopoli celebrata Synodus, anno Adami 5872, Chriſti 372.

Anno XIII Theodoſii junioris Epheſina prima Synodus habita eſt, anno 5913, Chriſti 413.

Anno primo imperii Marciani Calchedonenſe Concilium celebratur, anno ab Adamo 5943, à Chriſto 443.

Anno XXVI imperii Juſtiniani Quinta Synodus habita eſt, ab Adamo anno 6045, à Chriſto 545.